

Dvije tisuće kilometara biciklističkih staza Gorskog kotara

Bicikl se može voziti i ljeti, samo treba znati gdje

2-5 **90 dana**5-11 **razgovor**

Siniša Kuharić, dobitnik Godišnje nagrade PGŽ za promicanje sporta osoba s invaliditetom *Rad s osobama s invaliditetom ispunjava me u sportskom i ljudskom smislu*

12-13 **na kafe**

Načelnik Vinodolske općine Daniel Grbić *Vinodol ima sve predispozicije da u turističkom smislu postane mala Istra*

14-15 **vizitka**

Udruga Žene za otok *Moćni inkubator odličnih ideja za svijetlu budućnost Krka i županije*

16-17 **oko nas**

Roland Vlahović, rizničar trofeja u brodomakaterstvu *Maketi se ili predaš ili ništa*

18-19 **među nama**

Magdalena Vrkić, predsjednica Županijskog savjeta mladih *Biti glas svih mladih ljudi koji mogu doprinjeti razvoju naše Županije*

20-21 **oko nas**

Pjevački zbor mladih Josip Kaplan *Nakon dobrog koncerta znamo da je svaka minuta truda imala smisla*

22-27 **kartulina**

Manifestacija Creski kačić *Cres kakav je oduvijek bio*

28-30 **reportaža**

Interpretacijski centar maritimne baštine DUBOAK *Priča o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti Dubašnice*

31-33 **baština**

Nova frankopanska Kulturno-turistička ruta *Dnevnik „Putovima Frankopana“*

34-35 **reportaža**

Desetosatni frankopanski izlet *Jedan dan s Frankopanima pokazao kako projekt treba ići dalje*

36-37 **sport**

Sto godina NK Naprijed iz Hreljina *Kad Naprijed na gol puca...*

38-39 **reportaža**

Dvije tisuće kilometara biciklističkih staza Gorskog kotara *Bicikl se može voziti i ljeti, samo treba znati gdje*

40-41 **reportaža**

Fotografsko-planinarski hod oko otoka Raba *Pješaka foto-avantura Marije Kordić*

42-43 **oko nas**

Sommelierke u Primorsko-goranskoj županiji *Nove ambasadorice kvarnerskog vinskog podneblja*

44-45 **pijat**

Konoba Ribica na Kantridi *Obitelji vole podijeliti kulinarski užitek u Ribici*

46-47 **pet pitanja**

Renata Žugić, ravnateljica Lječilišta Veli Lošinj *Lječilištu sa 130 godina dugom tradicijom vraćamo staru slavu*

48 **nagradna krizaljka**

Frankopani

49 **impresum**

Dobitnici nagradne krizaljke

50-51 **info zip**

Županijski info

52 **zelenoplava...**

Prirodoslovne zanimljivosti brda Kamenjak

IZGRADNJA ŽIČARE RADEŠEVO I PRATEĆIH SADRŽAJA

Zaokružuje se priča oko Platka

Na 11. sjednici Županijske skupštine PGŽ koja je održana u Opatiji, vijećnici su jednoglasno podržali informaciju o dosadašnjim ulaganjima i planu za dovršetak aktivnosti na Planku.

Kako je prezentirao resorni pročelnik Ljudevit Krpan, radovi na izgradnji žičare Radeševo odvijaju se vrlo dobrom dinamikom, čak i prije planiranih rokova, a tijekom ljeta očekuje se montaža temeljnih stupova. Županijska uprava za ceste planira asfaltirati dionicu od parkirališta do Velikog doma, HEP pomaže u zamjeni stupova za rasvjetu, a s Vodovodom i kanalizacijom d.o.o. Rijeka radi se na dinamiziranju ishodovanja dozvola za odvojak vodoopskrbnog sustava Platak. Po pitanju izgradnje smještajnih kapaciteta, Općina Čavle u postupku je izmjene prostornog plana kako bi se definiralo još nekoliko zona koje bi se valorizirale

u smještajnom dijelu, a da gravitiraju Planku, naveo je pročelnik. Kako je rekao, izgradnjom žičare zaokružuje se priča s Plankom i otvara nova priča, ona sa sanjkalistima u Gorskog kotaru i zajedničkom promocijom Platka i Gorskog kotara kao destinacije snježnog turizma.

Radovi na izgradnji žičare Radeševo i kako bi trebala izgledati

ISPUNJENO OBEĆANJE

Novi travnjak za omladinske pogone

Dovršena je obnova nogometnog igrališta Robert Komen, najavljena u lipnju 2021. godine, a obišli su ga župan Zlatko Komadina i gradonačelnik Marko Filipović u pratnji resornih pročelnika Sonje Šišić i Zdravka Ivankovića.

“Primorsko-goranska županija je prva u Hrvatskoj po izdvajanjima za sport, a ovaj projekt smo najavili u predizborno vrijeme, i to u iznosu od 3 milijuna kuna za tri igrališta na području Rijeke. Drago mi je da smo obnovili prvo igralište, što će jamčiti kvalitetne uvjete za treniranje omladinskih pogona. Vidimo se uskoro i na Omladinskom igralištu, a vjerujem da ćemo s partnerima realizirati i nogometno igralište na Kampusu”, izjavio je župan Komadina koji je izveo početni udarac na novom travnjaku.

U sklopu obnove igrališta Robert Komen zamijenjena je umjetna trava, uređene su prateće prostorije te preuređen vanjski prostor. Nogometno igralište izgrađeno je 1975. godine kao igralište Podmurvice, a u proljeće 2013. godine preimenovano je u Nogometno igralište Robert Komen.

Projekt na Unijama vrijedan je gotovo 40 milijuna kuna

VELIKI INVESTICIJSKI CIKLUS U SUSTAV ŽUPANIJSKIH LUČKIH UPRAVA

I Unije dobile novu rivu koja život znači

U svim našim priobalnim gradovima i općinama smo realizirali investicije u lučka područja koje su promijenile njihove vizure i omogućile kvalitetniju morsku povezanost, rekao je župan Komadina

Svečano otvorenje nove rive

Starosjedioci Unija Josip Nikolić, Ruža Krsmanović i Franciska Tomašić, u društvu župana Zlatka Komadine i gradonačelnice Malog Lošinja Ane Kučić, prerezali su svečanu vrpču i tako otvorili novu rivu na Unijama, projekt vrijedan 39,6 milijuna kuna.

Projekt je financiran bespovratnim sredstvima europskih strukturnih i investicijskih fondova u iznosu od 34.268.835 kuna i sredstvima osiguranim u Proračunu Primorsko-goranske županije u iznosu od 4.000.000 kuna, dok je preostali iznos osigurala Županijska lučka uprava Mali Lošinj vlastitim sredstvima.

„U zadnjih nekoliko godina je u tijeku veliki investicijski ciklus u sustav županijskih lučkih uprava naše županije. Odobrena su europska sredstva putem Ministarstva mora, prometa i infrastrukture za mnogo projekata, a za što smo bili spremni i ovim putem zahvaljujem ministru Butkoviću. U dogovoru s jedinicama lokalne samouprave smo imali na vrijeme pripremljene prostorne planove, kao i projekte lučkih uprava. U svim našim priobalnim gradovima i općinama smo realizirali investicije u lučka područja koje su promijenile njihove vizure

i omogućile kvalitetniju morsku povezanost“, izjavio je tom prilikom župan Zlatko Komadina.

Projektom Sanacija i produženje postojećeg pristana luke Unije – II. faza postojeći je pristan saniran i produžen u obliku slova „T“ dužine 70-ak metara s mogućnošću paralelnog priveza za dva broda i trajekta, odnosno za mogućnost prihvaća većih brodova i trajekata uz omogućavanje brodskim i brzobrodskim linijama nesmetan privez i boravak u luci, kao i protok putnika u pomorskom prometu. Sanacijom je stvoren preduvjet za zaštitom dijela akvatorija, te samim time i izgradnju obale za brodice, pojasnio je ravnatelj ŽLU Mali Lošinj Filip Balija zahvalivši Unijanima na strpljenju i razumijevanju tijekom dvije godine koliko je trajao projekt.

„U svojim sam mandatima svjedočio realizaciji projekata lučkih uprava na svakom otoku lošinskog arhipelaga. Rive na Susku, Iloviku, Srakanama i sada Unijama. To uključuje i sam Lošinj. Sanirana je jedna, a izgrađena druga u uvali Rovenska, a uskoro će se dovršiti i novi parter u luci za pristan broda za Lošinj“, podsjetio je župan Komadina.

Gradonačelnica Malog Lošinja Ana Kučić istaknula je važnost kvalitetne prometne povezanosti otoka. Kako je rekla, ovom rivom osigurani su i uvjeti za siguran vez brodskih, brzobrodskih i katamaranskih linija i povezanost s Malim Lošinjem, Rijekom, Pulom, Zadrom, ali i međunarodnom linijom s destinacijama na talijanskoj obali.

Svečanosti otvorenja rive na Unijama prisustvovao je veliki broj mještana i turista, kao i predstavnici Ministarstva mora, prometa i infrastrukture te Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. Svi su pohvalili realizaciju projekta i najavili nastavak ulaganja svima koji podržavaju razvoj.

Ermina DURAJ

Godinama su je sanjali

Kako kaže 87-godišnji Unijan Josip Nikolić, mislio je da neće dočekati rivu koju Unijani godinama sanjaju. Sretan je jer su njihove barke sada zaštićene od juga, a gosti Unija mogu pristajati na jednu od najljepših riva na Jadranu. Njegov imenjak i rođak, najstariji stanovnik Unija, devedesetogodišnjak Josip Nikolić, mišljenja je da su Unije i Unijani zaslužili ovakvu rivu. Zadovoljstvo nije krio ni predsjednik Mjesnog odbora Robert Nikolić, ističući da ovakve rive za otoke i otočane znače život.

U 2024. TUNEL UČKA U PUNOM PROMETU

Probijena prva dva kilometra druge cijevi

Župan Zlatko Komadina, ministar mora, prometa i infrastrukture Oleg Butković te predstavnici Bina Istre, koncesionara na Istarskom ipsilonu te regionalne i lokalne vlasti s

područja Primorsko-goranske i Istarske županije, obišli su radove na izgradnji druge cijevi tunela Učka.

“Radovi idu jako dobro. U ovom je trenutku iskopano preko dva kilometra tunela i očekujemo kroz godinu dana spajanje, odnosno, probijanje tunela u cijelosti”, rekao je ministar pojašnjivši kako će se do kraja slijedeće godine u promet pustiti taj dio dvotračne ceste, a pri tome se zahvalio Bina Istri i svima koji su sudjelovali u realizaciji jednog od najbitnijih infrastrukturnih projekata.

Na stanje radova na gradilištu te daljnju dinamiku projekta osvrnuo se i generalni direktor Bina Istre Dario Silić. “Ideja je da promet u jednom trenutku prebacimo u novu cijev, da renoviramo postojeću tunnelsku cijev te da nakon ljeta 2024. pustimo u promet obje cijevi tunela Učka”.

UGOVORI VRIJEDNI 37,3 MILIJUNA KUNA ZA LUKU RAB

Rabu kompletna sanacija i rekonstrukcija obale

Usjedištu Primorsko-goranske županije, ravnatelj ŽLU Rab Nenad Debelić, u prisustvu župana Zlatka Komadine i gradonačelnika Raba Nikole Grgurića, potpisao je ugovore za projekt „Rekonstrukcija i sanacija obale u luci Rab“ s izvođačem radova te voditeljima projekta i stručnog nadzora.

Ukupne vrijednosti 37,3 milijuna kuna, riječ je o jednom od najvažnijih projekata koje provodi ŽLU Rab od svog osnutka, a financiran je iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.

Posebno je zadovoljstvo svjedočiti nastavku investicija u pomorsko dobro, otoke, luke i priobalje u Primorsko-goranskoj županiji. Radi se o velikoj investiciji u infrastrukturu na području otoka Raba“, rekao je župan Komadina i dodao kako je u posljednje dvije godine uloženo oko 100 milijuna kuna u rapsko pomorsko dobro, lukobrane i rive. Istaknuo je projekte rekonstrukcije gata Pumpurela, luka Melak i San Marino u Loparu te trajektnog pristaništa Mišnjak.

Županija ulaže u Gorski kotar

Na sjednici Županijske skupštine u srpnju ove godine na inicijativu vijećnika dogovoreno je da se pripremi materijal o Gorskom kotaru za sjednicu Županijske skupštine koja je planirana u rujnu i kako bi se odgovorilo na prozivke nekih goranskih načelnika o tome da PGŽ nedovoljno ulaže u Gorski kotar, Župan je naveo da je u pripremi materijal koji u radnoj verziji već ima 70 stranica.

Za tvrdnje pojedinih goranskih načelnika i gradonačelnika župan Komadina je rekao da su neistinite što dokazuje činjenica da je od 2013. do 2021. godine PGŽ u Gorski kotar, i to bez dijela sredstava i decentraliziranih sredstava namijenjenih za zdravstvo i obrazovanje, uložila više od 140 milijuna kuna, a od poreza na dohodak je na području Gorskog kotara prikupljeno 57 milijuna kuna. Dakle, PGŽ je dva puta više uložila u Gorski kotar, zaključio je župan i najavio da će detaljan prikaz svih ulaganja biti tema sjednice Županijske skupštine u Gorskom kotaru.

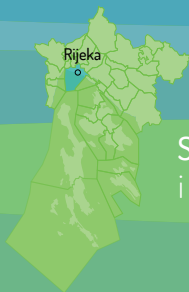
Više od 700 umirovljenika sastalo se i družilo na Platku

Zamjenik župana Vojko Braut pozdravio je na 21. međužupanijskom susretu umirovljenika na Platku, na kojem se okupilo više od 700 umirovljenika iz tri Županije: Istarske, Karlovačke i Primorsko-goranske. Po četvrti put na Platku sudionici su uživali u programu bogatom kulturnim, sportskim i društvenim sadržajima. Nakon dvije godine pauze zbog pandemije tijekom kojih se susret nije održavao, brojnost sudionika je pokazala koliko su ovakvi susreti važni i koliko je velika želja za druženjem naših sugrađana treće životne dobi.

Susret je održan u organizaciji Matice umirovljenika PGŽ i pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije, a u suradnji s Općinom Čavle.

razgovor

Siniša Kuharić, predsjednik Županijskog odbora za sport
i dobitnik Godišnje nagrade PGZ za promicanje sporta osoba s invaliditetom

Djeca danas imaju izrazitih problema sa sustavom vrijednosti i motivacijom za bavljenje sportom, a onda dođeš u kontakt s ljudima koji imaju milijardu problema u životu, ali imaju ogromnu motivaciju za bavljenje nečim što bi im trebala biti zabava i rekreacija.

Rad s osobama s invaliditetom ispunjava me i u sportskom i u ljudskom smislu

Razgovarao: Kristian SIROTICH

Snimio: Petar FABIJAN i Arhiva ZIP

Monsignor Ivan Devčić dobitnik je ovogodišnje nagrade Primorsko-goranske županije za životno djelo, KBC Rijeka nagrađen je za izuzetan doprinos u zaštiti zdravlja stanovnika u borbi protiv bolesti COVID-19, Veslački klub Jadran godišnju nagradu dobio je za sportske rezultate i povodom 100. obljetnice kluba, a popis nagrađenih zaključen je godišnjom nagradom Siniši Kuhariću i to za promicanje sporta osoba s invaliditetom.

Ako nekoga nije potrebno posebno predstavljati onda je to monsignor Ivan Devčić, njegove su zasluge zaista goleme u razvoju ekumenizma i međureligijskog dijaloga, KBC Rijeka i Veslački klub Jadran nisu nepoznanica niti onim najprosječnije upućenim Riječanima, ali za Sinišu Kuharića to se ipak ne bi moglo reći. A riječ je o čovjeku koji vas svojom energijom osvaja odmah i trenutačno, pa se taj osjećaj samo pojačava razmjerno tome koliko dobro ga poznajete.

Siniša Kuharić jednom je prigodom u razgovoru za lokalni list sam sebe predstavio na sljedeći način: „Smatram da imam znanje, da to što radim ima smisao, kvalitetu i daje rezultat, pa iako sam svjestan da se od toga ne može živjeti, ja i dalje živim za ono što radim!“.

Svi oni koji su imali prigode upoznati Sinišu Kuharića znaju da u tim riječima nema pretjerivanja, Siniša Kuharić jednostavan je, neposredan, uporan, iskren, emotivan, predan čovjek, koji osvaja svojom zaraznom energijom i rijetko viđenim altruizmom, koji svakodnevnicu promišlja na drugačiji način, promatra drugačijim očima, koji okuplja ljude oko sebe i svojim ih primjerom i kreativnošću motivira, potiče, mijenja. Ne, ljudi poput Siniše Kuharića se ne stvaraju, oni se naprosto takvima rađaju.

Priznanje meni, ali i svim ljudima koji su uz mene

Dakle, Siniša Kuharić nije javna ličnost kakve u medijskom prostoru sve češće imamo prilike sresti, nije proračunati humanitarac društveni angažman kojega je uvjetovan osobnim probitkom na javnoj sceni, nekakav blogger, vloger ili influencer, on je košarkaški trener s diplomom stručnog prvostupnika Kineziološkog

Naravno da sam zadovoljan nagradom, s obzirom na uvjete, okolnosti, situaciju u kojoj se sve to radilo, s obzirom na financijsku podršku, način na koji se sve to radilo. To je veći dio mog života, praktički sam u sve to uložio sve što sam u datom trenutku mogao i ponosan sam na to, kaže Kuharić

Hrvatska košarka u kolicima dosegla je limit

Hrvatska reprezentacija košarkaša u kolicima osvojila je peto mjesto na Europskom prvenstvu B i C divizije u Sarajevu, prošle godine u Grčkoj bili ste četvrti. Jeste li zadovoljni rezultatom u Sarajevu?

– Kontinuitet je tu negdje, prošle godine četvrto, ove godine peto mjesto. Jedna utakmica i možda nekoliko pogrešaka i prošle godine i ove godine su nas odijelile od medalje. Znamo da smo mi tu negdje. Ovaj sport djeli sudbinu svih ostalih kolektivnih sportova u Hrvatskoj, a to je manjak ulaganja, manjak ulaganja u struku i manjak masovnosti iz koje bi se mogla izvuci kvaliteta. Sa sportske strane problemi se ne razlikuju od ostalih sportova. U posljednjih deset godina imali smo uzlaznu putanju, ali mislim da smo sada dosegli limit preko kojega teško da ćemo prijeći, odnosno da ćemo se i dalje moći nositi s državama koje na drugi način ulažu u ovaj sport. To će se vidjeti kroz nekoliko godina. Mi moramo pronaći način da pronađemo nove igrače, da stvorimo nove igrače, da privučemo još trenera, da uložimo u njihovo znanje, treneri su ti koji sve drže. Koliko budemo imali jake klubove i koliko budemo imali kvalitetan rad u klubovima, toliko će nam kvalitetna biti i reprezentacija.

fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Nagrada je, dakle, dospjela u prave ruke.

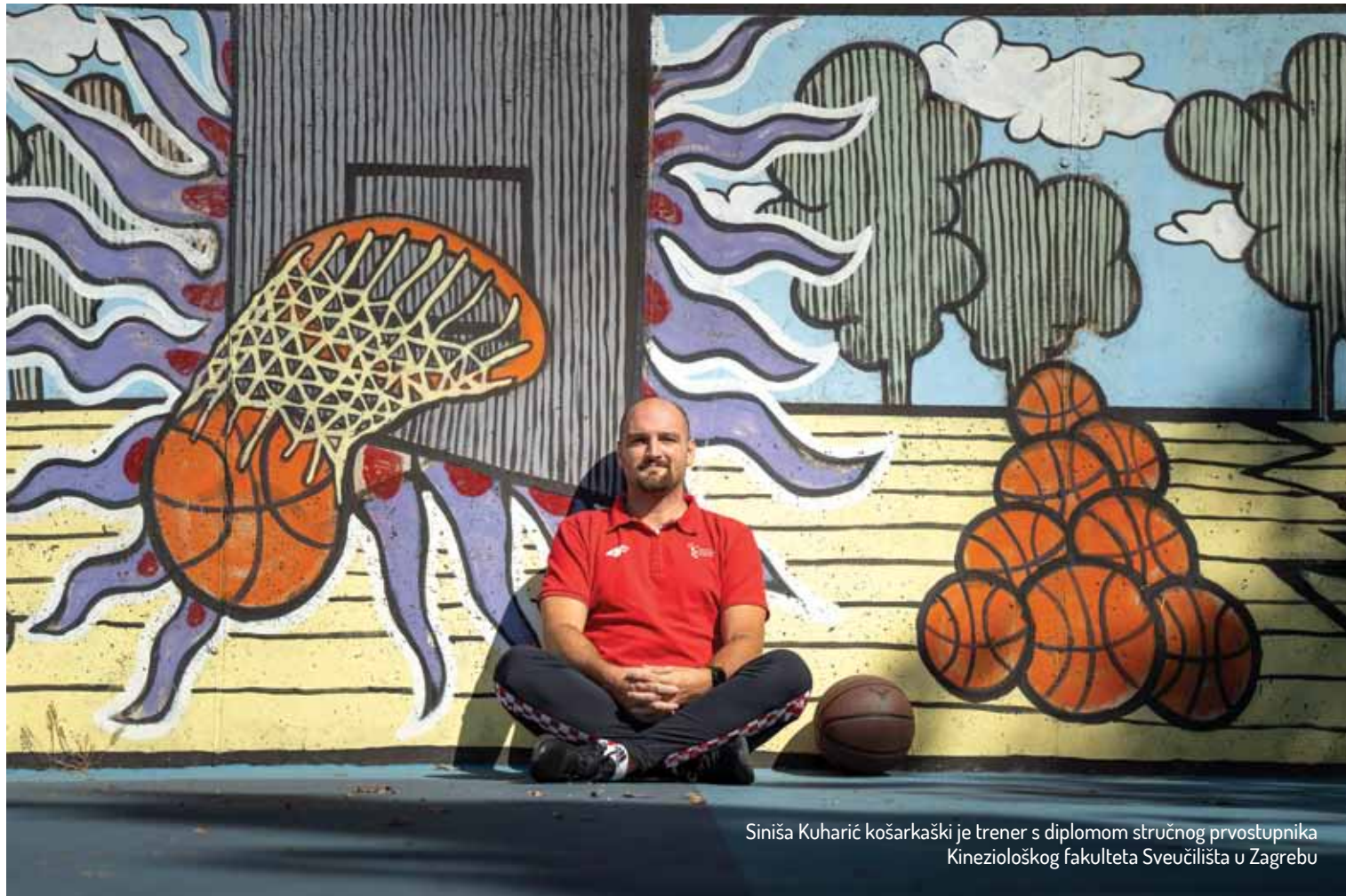
– Karakter nagrade je godišnji, nisam bio prvi put nominiran, prva nominacija bila je prije pet, šest godina. To je nagrada za humanitaran rad i promociju osoba s invaliditetom. U 2021. godini sam radio isto što i svih prethodnih godina, ali valjda je sada netko to prepoznao. Rekao bih da je to sada nagrada za akumulirani rad od 2007. godine. Tada je započeo moj angažman u projektu Košarka za sve, koji eto traje i do dan danas. U međuvremenu sam pokušao pokrenuti košarku u kolicima 2010. godine, organizirali smo i kup u Dvorani mladosti s intencijom da se sve to pokrene, ali tada nije bilo kritične mase. No, nekoliko godina kasnije se to ipak dogodilo i tada smo u Kostreni pokrenuli košarku u kolicima. Ova je nagrada na neki način priznanje i meni, ali i svim ljudima koji su uz mene sudjelovali u svemu ovome od samog početka. Bez obzira koliko ova nagrada bila individualna, ipak nije samo individualna. To je uvijek tako u kolektivnom sportu, a naročito u ovako kompleksnim i skupim sportovima kao što je to košarka u kolicima, može neko biti malo istureniji, vući, inicirati, davati nešto više, ali bez podrške čitave ekipe, koja može biti i malobrojna, malo se toga može učiniti, započet će Siniša Kuharić.

Obostrano dobar osjećaj

Jeste li zadovoljni ovom nagradom, ona na neki način ipak zaokružuje sve što ste do sada radili, svemu tome daje nekakav značaj i smisao?

– Mislim da je najvažnije nešto ostaviti iza sebe, na kojoj je to razini ovisi o milijun faktora. Niti jedan taj projekt ili sportska priča još uvijek se nije ugasila. U svakom zasebnom projektu u određenom periodu vukli su se potezi i donosile odluke u korist tog programa. Naravno da sam zadovoljan nagradom, s obzirom na uvjete, okolnosti, situaciju u kojoj se sve to radilo, s obzirom na financijsku podršku, način na koji se sve to radilo. To je veći dio mog života, praktički sam u sve to uložio sve što sam u datom trenutku mogao i ponosan sam na to. Je li moglo bolje ili nije moglo bolje, ne znam. Malo je stvari koje bih promijenio, ali većinu stvari bih vjerojatno napravio na isti način.

Osobno sam u svijet sporta osoba s invaliditetom ušao preko sina Alberta, stopostotnog invalida i člana Plivačkog

Siniša Kuharić košarkaški je trener s diplomom stručnog prvostupnika Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

kluba osoba s invaliditetom Forca, ljudi u svijetu osoba s invaliditetom ulaze uglavnom zbog neke takve ili slične poveznice, što kod Vas ipak nije slučaj. Otkud tolika količina empatije i želje da se pomogne drugome?

– Ne znam. To čovjek ili ima ili nema u sebi. Od prvog dana kada sam došao u kontakt s klincima s teškoćama s kojima sam krenuo u tu priču, na neki sam se način u tome pronašao. Odnosno, vidio sam da me to ispunjava i u sportskom i u ljudskom smislu. Mislim da je ta veza bila obostrana, da je taj osjećaj bio obostran. Kliknuli smo na prvu, ta djeca su dobila nešto što prije nisu imala, kao i ja uostalom. Na neki način su preko mene otkrili svijet košarke kojega sam im približio na razne načine, a ja sam zauzvrat dobio iskrenu i nepatvorenu ljubav. To govorim za projekt Košarka za sve. Košarka u kolicima je nešto sasvim drugo, Košarka za sve nije baš sport, to je inkluzivna sportska rekreacija, fizička aktivnost kroz košarku kao sport, ali košarka u kolicima je baš punokrwni natjecateljski sport bez milosti. U košarku u kolicima sam ušao preko Ivice Vujice, predsjednika Hrvatskog saveza košarke u kolicima, 2009. godine smo zajedno bili na jednom tečaju sportske rekreacije osoba s invaliditetom,

tamo smo se upoznali, kliknuli i onda me on motivirao da pokušamo to pokrenuti na našem području jer toga nije bilo. Tada nije uspjele, ali ostalo je negdje u meni prisutno, nešto nerealizirano za što sam mislio da je iznimno važno i za osobe s invaliditetom i za zajednicu u kojoj živimo i vrlo zanimljivo. I krajem 2017. godine je to opet živnulo i pokrenulo se.

Motivacija je ono što plijeni kod djece s poteškoćama

Košarkaški ste trener, što je to što je kod košarke u kolicima drugačije?

– Motivacija tih ljudi. To kroz rad s djecom bez invaliditeta s kojom sam najviše radio i u radu s kojom sam stekao najviše iskustva, nikada nisam osjetio u tolikoj mjeri. Djeca danas imaju izrazitih problema sa sustavom vrijednosti i motivacijom za bavljenje sportom, a onda dođeš u kontakt s ljudima koji imaju milijardu problema u životu, ali imaju ogromnu motivaciju za bavljenje nečim što bi im trebala biti zabava i rekreacija. Kada vidiš s kolikom motivacijom oni tu pristupaju, a s druge strane imaš zdravu djecu koja mogu sve i jednostavno ne žele iskoristiti svoje potencijale, onda shvatiš što i tebe motivira. U radu s djecom s poteškoćama u jednom

projektu kao što je Košarka za sve, dobiješ jednu iskrenost i ljubav koju nigdje drugdje ne možeš dobiti, a u košarci u kolicima pak osjetiš toliku razinu motivacije da sam sebe kreneš preispitivati zašto nešto u životu nisi na drugačiji način napravio.

Je li se teško prebaciti u radu s djecom, djecom s poteškoćama u razvoju, zdravim sportašima, košarkašima u kolicima?

– Svaka od tih stvari te obogaćuje i na ljudskoj i na trenerskoj razini. Lagao bih kada bih rekao da me ta nemotiviranost zdrave djece ponekad nije frustrirala. Imaš dijete koje živi 250 metara od dvorane i ne želi doći na trening, a nakon toga odeš na trening košarke u kolicima, na koji ti dođe dečko s najtežim ozljedama koji sam odvozi 70 kilometara u jednom smjeru samo da bi odradio trening. Ti sve radiš na isti pristup i bez novaca i onda sam sebi kažeš: Kada već ulažeš svoje slobodno vrijeme, znanje i energiju u ovaj posao, onda ću to radije raditi s ljudima kojima je stalo i koji su motivirani. Tako da sam prije nekoliko godina to presjekao i nisam već dvije ili tri godine vodio djecu. Nije ta nemotiviranost jedini razlog, ima tu još razloga, vremenski, financijski, jer ako već radim nešto u čemu novaca onda ću barem raditi ono što mene

ispunjava, ali je i ta nemotiviranost jedan od razloga. Ponekad ti se dogodi situacija da se u petak navečer tresesh hoćeš li imati dovoljno djece za utakmicu jer si svjestan da će ti iz ovih ili onih razloga djeca otkazati, a s druge strane imaš ljude s najtežim ozljedama koji žive za to. I onda odlučiš svoje slobodno vrijeme posvetiti tim ljudima.

Vraćam sportu ono što mi je sport dao

Trenirali ste košarku i onda ste shvatili da nikad nećete biti košarkaš?

– Trenirao sam do juniorskog staža i onda sam otišao na Kineziološki fakultet u Ljubljani. Nisam završio fakultet u Ljubljani, vratio sam se, prebacio sam se na Kineziološki fakultet u Zagreb i završio stručni studij za košarku, dodatno sam završio i tečaj za trenera u sportu osoba s invaliditetom pri Hrvatskoj olimpijskoj akademiji gdje smo se upoznali sa svim najčešćim sportovima osoba s invaliditetom, među kojima je bila i košarka. Bio sam realan, vidio sam da nemam kvalitetu da bih igrao košarku na razini na kojoj sam želio, a s druge strane sam toliko volio taj sport

i osjećao da imam to znanje koje ne treba zadržati za sebe, pa sam se s dvadesetak godina opredjelio da ću se baviti trenerskim poslom. Uvijek sam to gledao kao vraćanje sportu ono što ti je sport dao. Meni sport nije dao milijune, nije mi dao novce, ali mi je dao prijatelje, radne navike, ljubav prema sportu, prema kretanju, posložio mi je sustav vrijednosti što je možda i najvažnije za život. Kada tako gledaš imaš neku obavezu vratiti nešto sportu ili prebaciti to nešto na neku drugu djecu, usaditi to nešto što si ti dobio u njih. To mi je bila motivacija. Nakon toga što više ulažeš u znanje i iskustvo, to si bolji trener.

Flumen Sancti Viti

Iz tog je razdoblja zanimljiva priča s Košarkaškim klubom Flumen Sancti Viti, koji je osnovan za djecu koja se žele baviti košarkom, a nemaju gdje i koji je na početku dobrim dijelom financiran sakupljanjem plastičnih boca i sekundarnog otpada, što vam je donijelo veliku naklonost javnosti?

– Možda su djeca i imala gdje trenirati

košarku, ali nisu dobivala ono što bi trebala dobiti u nekom sportskom klubu, odnosno odnos koji bi trebao biti prema djeci u nekom sportskom klubu nije bio takav. I to je bila motivacija. I onda smo krenuli i željeli dokazati da se klub može voditi i na jedan drugačiji način. FSV je po mnogočemu danas prvi klub u gradu. Najmasovniji je po školama košarke, isto je prvoligaški što se tiče djevojaka, ima neke popratne projekte poput Košarke za sve koji mu daju širinu i dodatnu dimenziju. Izgradili smo nešto zdravo, to je klub koji nikome nije dužan, koji potroši onoliko koliko može, koji nikoga nije prevario, to je klub koji nije išao u neke lige kada je shvatio da za to nema novaca, to je jedan zdravi program. Možemo mi pričati o skupljanju boca i sekundarnog otpada, ali status smo izgradili rezultatima koje smo ostvarivali i našim radom. Svaki klub iz sezone u sezonu malo balansira između nekakvih programa koji su usmjereni prema rezultatu i programa koji su usmjereni ka masovnosti. Imati jedno i drugo je jako teško.

Tako je i FSV iz godine u godinu balansirao

Kuharić kao izbornik hrvatske reprezentacije košarke u kolicima, Europsko prvenstvo u Sarajevu 2022.

između tih nekakvih stvari. U početku je prioritet bio dobiti masovnost, a onda iz te masovnosti izvući kvalitetu, odnosno dokazati da sve što se radi ima glavu i rep i da ništa nije slučajno. To je bio glavni cilj. I to smo uspjeli, naši su dečki bili četvrti u Hrvatskoj, igrali Final Fourove, redovito bili na završnicama muškim i ženskim i to se ne može sakriti. To je crno na bijelo. To je rezultat. Meni će uvijek biti žao što taj dio nije zajednica prepoznala, pa da se toj djeci može pružiti nadogradnja u vidu razvojnih seniorskih programa. A zajednica nije to prepoznala i pitanje je kada će se sve to opet moći napraviti. Naravno, bilo je kod nas isto grešaka, ali nije bilo prevara, ni u šta se nije ušlo s mišlju na nekakve sitne privatne interese, u svemu nam je uvijek interes djece bio na prvom mjestu. To i danas funkcionira.

Velik uspjeh ostvario je i Košarkaški klub osoba s invaliditetom Kostrena, u kojem ste predsjednik i trener, u samo pet godina postojanja uspjeli ste izboriti ulazak u Prvu ligu?

– Vidjet ćemo hoćemo li igrati. Treba biti realan, Prva liga ima svoje zahtjeve da bi to uopće imalo smisla, ako ne uspijemo sve osigurati nećemo ići. Mislim tu prije svega na igračke i financijske zahtjeve. Prva liga je puno kvalitetnija od Druge, da bismo bili konkurentni moramo se pojačati, dovesti nekakve igrače koji uvijek predstavljaju dodatni trošak. Osim toga, treba misliti i na onaj dio naših članova koji kvalitetom možda nisu na razini Prve lige, a moraš im dati da igraju, što znači da bismo mi morali igrati i Drugu ligu. Ako to ne budemo mogli pokriti nećemo igrati, čekat ćemo da se steknu ti uvjeti da se sve to može odraditi na pravi način.

Meni sport nije dao milijune, nije mi dao novce, ali mi je dao prijatelje, radne navike, ljubav prema sportu, prema kretanju, posložio mi je sustav vrijednosti što je možda i najvažnije za život.

Ludački entuzijizam

Sport osoba s invaliditetom uvijek je isključivo vezan uz entuzijizam pojedinaca. Zašto je to tako?

– Na žalost je to tako. Ne znam zašto je to tako. Onaj tko može odlučivati oko toga misli da to tako može vječno trajati, a ne može. Može trajati dok se čovjek ne potroši. Ako se pronađe netko drugi koji vuče onda se nastavi i dalje, ako se ne pronađe dolazi do raspada sistema. Zašto je to tako teško mi je reći. Mislim da je to stvar strategije, ulaganja, mislim da je to problem na nacionalnoj razini na kojoj su opet kriteriji malo drugačiji. Pojedinačni sportovi u prednosti su nad kolektivnima, a mi se u kolektivnim sportovima uspoređujemo s državama koje jako puno ulažu u taj sport. I onda mi na neki ludački entuzijizam igramo protiv reprezentacija koje imaju sustav, kontinuirane programe, edukacije, sredstva. Kod nas se sve svodi da se malo uozbiljimo uoči Europskog prvenstva, to se može do jedne mjere, od te mjere nadalje treba potpuno promijeniti razmišljanje o tome.

KKOI Kostrena, proslava naslova prvaka 2. lige u Kostreni

Je li košarka u kolicima dobila nekakvu vidljivost od kada postoji KKOI Kostrena?

– Siguran sam da jest. Jako puno ljudi koji prije nisu uopće znali da taj sport postoji, sada znaju o čemu se tu radi, znaju nekakva osnovna pravila, znaju i ligu, dođu na nekakve utakmice. Jako puno radili smo s djecom, sa školama, radili smo s fakultetima, svako malo netko dođe kod nas da se upozna s tim sportom, kolicima, specifičnostima. U pet godina napravili smo čudo po tom pitanju, snimljen je i dokumentarni film koji je bio po festivalima, ugstili smo sve hrvatske ekipe na završnici kupa, čitavo vrijeme provodimo razne aktivnosti, lokalno smo medijski prisutni. Puno smo napravili, ljudi se više ne pitaju što je to, sada već znaju pravila. I ono što je najvažnije, mislim da smo uspjeli napraviti da za taj sport nema predrasuda, tko god je došao kod nas i vidio o čemu je riječ košarku u kolicima gledaju kao sport, ne gledaju pojedinačne ozljede i hendikepe već vještinu tih ljudi na terenu.

A je li zajednica to sve prepoznala?

– To nisam siguran. Pojedinci jesu, ali zajednica... Ne znam. Pojedinci definitivno jesu. Mislim da to može puno bolje.

Ista prava i mogućnosti

Često se vidi da ne postoji društvena odgovornost prema sportu osoba s invaliditetom i prema osobama s invaliditetom, bez obzira što svi deklarativno podržavaju osobe s invaliditetom na svim razinama. Ljuti li Vas to?

– Može me ljutiti koliko hoću, ali ako je nešto teško promijeniti onda se nema smisla ljutiti. Jedino što možeš napraviti je pokušati sve to približiti baš tim ljudima, onima koji nešto mogu promijeniti. Sve ovisi o tome koliko si u tome uspio ili nisi. Generalno, nikada nikoga ne osuđujem, mislim da u svemu tome generalno kumuje neznanje ljudi ili strah od nečega što je možda malo drugačije. Tu kao društvo imamo strašno puno prostora za napredak. Ne treba tu gledati samo sport, treba gledati

Tek kada radiš s tom djecom shvatiš koliko ta lopta, ta kretanja, taj koš mogu nekoga uveseliti – projekt Košarka za sve, KK Flumen Sancti Viti Rijeka

sve segmente života u cjelini. Pristupačnost institucijama, trgovinama, prijevoz, kada se sagleda sve vidi se da je sport osoba s invaliditetom još tri koraka iza svega toga. I tu ima puno prostora za napredak. No, teško to može mijenjati jedan klub ili pojedinac, to mora biti širi društveni projekt. Ljudi se moraju osvijestiti da osobe s invaliditetom imaju iste potrebe i da moraju imati ista prava i iste mogućnosti kao i svi ostali. A pritom imaju iste sposobnosti i vještine koje iskazuju na svoj način.

Korona je dodatno smanjila broj djece koja se bave sportom

Je li utopija očekivati da će se jednom shvatiti da svi ljudi moraju imati ista prava i iste mogućnosti?

– Mislim da je problem što ljudi danas samo gledaju sebe i svoje sitne interese. Ljudi ne vide što se događa, tek možda pojedinci koji se s time susreću se možda malo trgnu i osvijeste. Zato i mislim da je tu jako velik prostor za napredak. No, moram biti iskren i reći da se situacija mijenja na bolje, danas nije isto kao što je bilo prije deset ili petnaest godina. Promjena na bolje ima, ali idu jako sporo.

Jednom prilikom izjavili ste da Vas je u sportu održala baš ta ljubav koju Vam ta djeca iz projekta Košarka za sve vraćaju. Je li tome još uvijek tako?

– To je sto posto. Da nisam s njima radio, vjerojatno bih davnih dana izašao iz sporta. Tek kada radiš s tom djecom shvatiš koliko

Od prvog dana kada sam došao u kontakt s klincima s teškoćama u tome sam se pronašao i zauzvrat dobio čistu i nepatvorenu ljubav.

Način razmišljanja teško je mijenjati

Kako sve dublje ulazite u svijet sporta osoba s invaliditetom, donosi li Vam to novi elan ili možda gubite postojeći?

– Što dublje ulazim u sve to svjesniji sam veličine problema, svjesniji sam da za rješavanje tih problema je potrebno promijeniti i posložiti sustav na drugačiji način, a koliko sam duboko u tome vidim da je način razmišljanja vrlo teško mijenjati. Realan sam, optimistično gledajući mi definitivno imamo potencijala, imamo širinu, imamo puno prostora za napredak i uključivanje mladih i novih igrača, no da bi se sve to napravilo i kroz godine razvilo u nešto ozbiljnije to treba totalno drugačije posložiti. A to je teško očekivati kod nas. Svaki naš klub košarke u kolicima funkcionira na bazi jednog ili dva entuzijasta, da bilo tko od njih odustane iz bilo kojeg razloga, naš sustav bi se urušio. Mi imamo sreću da imamo takvog čovjeka u Koprivnici, Varaždinu, Slavonskom Brodu, Zagrebu, Splitu i kod nas. To je naša sreća i naša snaga. No, to nije zdravo za gotovo. Sutra netko od nas neće to moći raditi i pitanje je hoće li netko to preuzeti. Ne stvaramo kadar koji će to raditi.

Na dodjeli ovogodišnjih nagrada Primorsko-goranske županije

ta lopta, ta kretanja, taj koš mogu nekoga uveseliti. To je ono što te ispuni nevjerojatnom pozitivom. Ti daš nekakav motorički zadatak, a to dijete, uz sve one benefite koje ima kretanjem, polučiti efekt nevjerojatne sreće. To je poanta čitave priče. I to te drži. To nije natjecanje, nemaš se ti s kime nadmetati, niti možeš graditi rezultat. Ali dobiješ emociju koja je najveći punjač.

Imate li podršku obitelji?

– Bez obitelji ne bih ništa mogao. Svi moji uspjesi su i njihovi. Ova godišnja nagrada Primorsko-goranske županije je barem pedeset posto nagrada mojoj obitelji, možda je čak omjer i 60:40 u korist obitelji. Korona je malo smanjila ta izbivanja, reduciralo se sve to nakon korone, ali prije je bilo puno više svega.

Je li korona ostavila trag na sportu osoba s invaliditetom, u validnom sportu svi se žale da je osjetan pad djece koja se bave sportom?

– Možda i manje nego u sportu zdrave djece. Svi oni koji su se bavili nekim sportom osoba s invaliditetom prije korone sport su doživljavali kao neku svoju potrebu za kretanjem, napredovanjem, fizičkom aktivnošću, radom na sebi i svi koji su trenirali prije korone jedva su dočekali da se sve nastavi dalje. Djeca u sportu su se možda malo više uljenila, dio se možda malo više vezao uz ekrane nego li je do sada bio vezan, dio djece su možda od sporta odvrtili i roditelji jer su se bojali zatvorenih prostora ili većih grupa... Tu se puno više osjetilo, nego u sportu osoba s invaliditetom.

Ulaganje u sport ima smisla

Predsjednik ste županijskog Odbora za sport. Kakva je situacija sa sportom u PGŽ-i?

– Mi kao odbor dajemo mišljenje, vezano uz točke dnevnog reda koje idu na izglasavanje. Ono što mislim da je ključna Zajednica sportova PGŽ, a ona već godinama radi dobar posao. I to treba zahvaliti stabilnom

Košarka u kolicima je baš punokrveni natjecateljski sport bez milosti – izbornik Kuharić

proračunu, odnosno podršci Županije, jer nikad ta sredstva prema korisnicima nisu upitna, korisnici se na ta sredstva mogu osloniti. Ove godine je bio veliki problem što su na proračunu ukinuta sredstva za nositelje kvalitete i neke programe, nakon čega smo svi kroz klubove i nositelje apelirali i pokušali objasniti onima koji odlučuju da je to čavao u lijes kolektivnih loptačkih sportova i na zadnjoj Skupštini se to promijenilo kroz rebalans proračuna. Dakle, drži se jedan dobar nivo.

Infrastrukturalno je situacija bolja nego ikad, kada će financiranje biti bolje nego ikad?

– Infrastruktura je vrhunska, a za financije ne znam. Kada mi kao društvo shvatimo i kada političari koji odlučuju shvate da je ulaganje u sport ulaganje u našu djecu, u budućnost i psihofizičko zdravlje nacije, odnosno kada shvate da ulaganje u seniorske ekipe kolektivnih sportova nije ulaganje u profesionalizam. Sve te ekipe satkane su od djece, srednjoškolaca ili studenata, to nisu profesionalci, to nema veze s profesionalizmom iako mediji to uvijek tako prikazuju. Kod nas je samo jedan klub profesionalan, a to je HNK Rijeka, a oni su jedna potpuno druga priča. Sve ostalo je teški amaterizam i dok se ne promijeni taj sklop

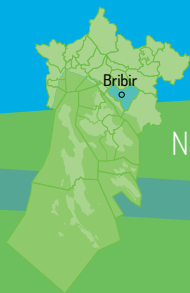
Siniša Kuharić jednostavan je, neposredan, uporan, iskren, emotivan, predan čovjek, koji osvaja svojom zaraznom energijom i rijetko viđenim altruizmom

u glavi, neće nam biti bolje. A mi tu gubimo najviše djece. Klubovi to ne mogu financirati.

Imaju li smisla sva ulaganja u infrastrukturu?

– Svako ulaganje u sport i infrastrukturu ima smisla, pod uvjetom da postoji strategija i plan kako to poslije iskorištavati. Definitivno ima smisla, možda je samo pitanje prioriteta i što se želi od toga. Platak je, recimo, postao polivalentno sportsko-rekreativno izletište i s vrlo širokom ponudom sportskih i rekreativnih sadržaja. Moj osobni stav je da malo griješimo kada na Platak gledamo kao na zimsko središte jer Platak može puno više dati od proljeća do jeseni i nadam se da nakon što se završi ciklus investicija u skijališta, što svojim brojkama opravdavaju ta ulaganja, morat će se okrenuti tom proljetno-ljetnom-jesenskom dijelu, jer tu je jedan golemi potencijal. Imamo i Gorski kotar, on bi mogao biti vrlo zanimljiv kao centar za pripreme sportaša, ali se mora pronaći modalitet da se županijskim klubovima to na neki način približi, da ih se potiče da koriste tu infrastrukturu koja postoji. To je strategija, zaključit će Siniša Kuharić.

Vinodol ima sve predispozicije da u turističkom smislu postane mala Istra

Sinergija turizma, obrtništva i poljoprivrede odnosno OPG-ova je naša budućnost. Vinodol ima više od 300 kvalitetnih turističkih objekata, kuća odnosno vila s bazenima. Ni sami nismo svjesni kakav turistički kapital imamo.

Napisao: Anto RAVLIĆ

Foto: Arhiva ZfP

Iza načelnika Vinodolske općine Daniela Grbića prva je godina mandata. Mala općina s nešto više od tri tisuće stanovnika prepoznata je po ruralnom turizmu, a goste i izletnike privlači sačuvanom predivnom prirodom, mirom kakav se rijetko gdje može naći te izvrsnim položajem, korak od mora, korak od planine. Kažu da su prvi koraci najvažniji, ali i najteži. S time će se složiti i načelnik Grbić.

– Ništa na početku nije lagano, tako ni prva godina mandata. Stekao sam dragocjena iskustva u proteklom mandatu, kada sam bio zamjenik načelnika općine, no biti glavna i odgovorna osoba je bitno drugačija i puno zahtjevnija funkcija.

Rekao sam da će ovagodina biti stabilizirajuća, obzirom da smo proteklih godina imali veliki investicijski ciklus koji je opteretio proračun. Tu mislim na novi dječji vrtić Cvčak i mrav u Triblju koji odlično funkcionira, no radi se o investiciji od 13,5 milijuna kuna u kojoj je Vinodolska općina sudjelovala sa značajnim sredstvima. Treba vremena da se proračun konsolidira i pripremi za nove investicije.

Odradili smo velike poslove u prvoj godini mandata, iako se to možda ne vidi na prvi pogled. Konačno smo uspjeli riješiti komunalni problem koji sam naslijedio, a koji je okupirao Općinu dvije godine. To je odabir novog komunalnog društva odnosno rješavanje problema odvoza otpada. Još uvijek smo u fazi rješavanja, ali uvjeren sam da ćemo ga zajedno s novim komunalnim poduzećem, Eko Murvicom do kraja godine u velikoj mjeri riješiti. Plan je da se do kraja godine uvede

Uvijek na terenu – Daniel Grbić

Od kancelarije ništa, moraš biti među ljudima

Kako izgleda radni dan načelnika Vinodolske općine?

– Iako postoji radno vrijeme, ja ga nemam. Stranke primam, uz prethodni dogovor, i ujutro i poslijepodne. Kako odgovara ljudima. Dani su svakakvi. Nekad cijeli dan provedem u kancelariji, a nekad ni ne stignem do kancelarije od rješavanja problema na terenu. Najbitnije je komunicirati s ljudima, čuti uživo njihove probleme. Nema smisla sjediti na radnom mjestu za stolom da ljude ni ne vidiš. Najbolje se problem sagleda kad ga vidiš na terenu. Rekao bih da trebam još više biti na terenu, a isto sugeriram suradnicima. Lijep posao, ali izuzetno zahtjevan, posao koji troši. Ja sam jedan, a 100 ljudi ima 100 problema i svakom je njegov problem najvažniji. Mi smo mala općina, ljudima smo maksimalno na raspolaganju, svašta rješavamo. Ima onih koje će nas pohvaliti, a ima i onih koji će nas pokuditi. Jednostavno, takav posao.

sustav pražnjenja na vratima kućanstva. Svako kućanstvo bi trebalo zadužiti svoju kantu, kao i kante za reciklabilni otpad. Veliki kontejneri će se ukloniti, a time ćemo riješiti komunalni nered koji nam gotovo svakodnevno stvaraju pojedinci. Ujedno ćemo riješiti i sustav odvoza otpada u šumskom predjelu, gdje će se formirati nove lokacije za odlaganje otpada.

U proteklih godinu dana morali smo odraditi neke nepopularne mjere. Radi se o donošenju odluke o komunalnoj naknadi. Bili smo primorani podići komunalnu naknadu, išli smo na ruku stanovništvu koliko god smo mogli. Obiman posao na kojem sam zahvalan općinskim službama. Trebalo je izraditi tri tisuće novih komunalnih rješenja. Nije bilo pretjeranih žalbi i prigovora, što nam govori da smo posao odradili kvalitetno i korektno.

Posvećeni demografiji

Puno se radilo na privlačenju stanovnika, na demografskim mjerama.

– Svjedoci smo posljednjeg popisa, nismo potonuli previše, nekih desetak posto. Imamo mali porast broja stanovnika u zapadnom dijelu Općine, u Driveniku i Triblju, a u istočnom, Grižanama i Bribiru pad. Posljednjih godina primijeti se pozitivan demografski pomak, u vrtiću i školi imamo više djece.

Nastojimo pomoći koliko god možemo. Smanjili smo komunalni doprinos kako bi maksimalno izašli u susret ljudima koji žele graditi objekte za stanovanje i živjeti u Vinodolskoj općini. Podignuli smo naknade za novorođenčad, korigirali odluku koju je pregazilo vrijeme. Za prvo dijete u Vinodolskoj općini se dobije pet tisuća kuna, za drugo deset, a za treće i svako daljnje po 15 tisuća kuna. Maksimalno suportiramo sve što se tiče učenika i studenata. Recimo, prijevoz. S našim sufinanciranjem prijevoz je za učenike gotovo besplatan dok studenti prijevoz plaćaju neznatno. Dodjeljujemo stipendije

Poljoprivreda i OPG-ovi su
vinodolska perspektiva

svim redovnim studentima koji ostvare uspjeh iznad 3,5. Stipendije za studente iznose 800 kuna, a za učenike srednjih škola 500 kuna. Uveli smo i dvije stipendije za deficitarna obrtnička zanimanja. Financiramo radne materijale za svu djecu. Iako su škole u nadležnosti Primorsko-goranske županije, financiramo programe, dvoje učitelja u produženom boravku, asistente i logopede u obje škole.

U Općini je stalna briga o razvoju poduzetništva

– Poduzetnicima nastojimo maksimalno izaći u susret. Ove godine je bilo na raspolaganju 100 tisuća bespovratnih kuna kroz mjere poticanja poduzetništva. Krajem godine ide novi natječaj, nadam se da će biti mogućnosti da povećamo iznos sredstava za poticanje poduzetništva. Mi smo područje koje je i treba biti maksimalno naslonjeno na turizam, industrije više nema. Sinergija turizma, obrtništva i poljoprivrede odnosno OPG-ova je naša budućnost. Vinodol ima više od 300 kvalitetnih turističkih objekata, kuća odnosno vila s bazenima. Ni sami nismo svjesni kakav turistički kapital imamo. Turizam napreduje iz godine u godinu, a ova godina je u Vinodolu po turističkim brojkama 15 posto bolja nego rekordna 2019. godina. Sad nam je zadatak kvalitetno povezati objekt s ponudom. Još uvijek nemamo dovoljno restorana, ali imamo najave da će ih uskoro biti više. Fali nam domaće hrane i autohtonih proizvoda da sve povežemo u cjelinu. Da postanemo jedna mala Istra, gdje ćemo stvoriti sadržaj i da gost koji odsjedne kod nas nema potreba da sadržaje traži van Vinodolske općine.

Prometnice velika briga

Prometnice su uvijek među top temama u Vinodolskoj općini.

Jedan od najpoznatijih restorana –
Vagabundina koliba

– Krajem prošle godine glavna prometnica kroz Općinu, 25 kilometara ceste od Križišća do Novog Vinodolskog, prešla je iz vlasništva Županijske uprave za ceste u vlasništvo Hrvatskih cesta. Nedavno smo imali sastanak s Hrvatskim cestama i dogovoreni su prioriteti i aktivnosti. Plan je sanirati sve kritične točke. Ulagalo se u ceste, ali ne dovoljno. Konfiguracija terena u Općini je izuzetno

loša. Što je napravljeno prije deset godina, već je za rekonstrukciju. Klizišta nam stvaraju velike probleme. Znam da su ljudi nestrpljivi, ali trebat će vremena. Hvala na suradnji Hrvatskim cestama i ministru mora, prometa i infrastrukture Olegu Butkoviću, čovjeku iz našeg kraja, koji nam daje veliku potporu.

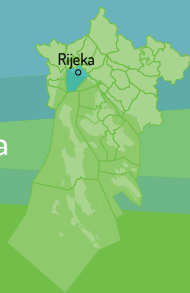
Krenut ćemo u smirivanje prometa u centru Triblja. To je županijska cesta i mi kao Općina nemamo ovlaštenja da sami interveniramo. U suradnji s ŽUC-om pokušat ćemo riješiti problem. Na jesen će se pokušati sanirati i općinske ceste.

Puno je komunalnih projekata u pripremi?

– Posložili smo prioritete za sva mjesta. Uz napomenu da svima treba biti jasno da je priprema dokumentacija i rješavanje imovinsko-pravnih odnosa dugotrajna i komplicirana. U Grižanama smo otkupili teren za budući sportsko-rekreacijski centar Bačevo. U Bribiru rješavamo imovinsko-pravne odnose na igralištu na pilani, koje će koristiti sve generacije. Igralište u katastru ne postoji. Slična je situacija s Domom kulture Bribir, jer teren na kojem je sagrađen nije riješen imovinsko-pravno. Čim to riješimo, idemo u izmjenu stolarije koja nije mijenjana od izgradnje. U Triblju planiramo urediti mali trg koji će poslužiti za razna događanja i oplemeniti centar mjesta. U Driveniku uređujemo zelenu površinu u starom gradu zahvaljujući sredstvima koje smo dobili posredstvom LAG-a Vinodol. Plan je urediti i centar, a nismo odustali od bočališta koje nije prošlo na prvom natječaju. Na području cijele Općine idemo u izmjenu kompletne javne rasvjete u LED rasvjetu, što je investicija od pet milijuna kuna.

Perjanica turizma –
hotel Balatura u Triblju

Želimo postati glas svih mladih ljudi koji mogu doprinjeti razvoju naše Županije

Napisao: Zdravko KLEVA
Snimio: Rino GROPUZZO

Prije nekoliko mjeseci izabrani su novi članovi i vodstvo Savjeta mladih Primorsko-goranske županije čiji je osnovni zadatak artikulirati potrebe mladih koje Županija voli oslušnuti. Koliko je u toj komunikaciji Savjet uspješan, što rade i kakvi su im planovi, razgovarali smo s predsjednicom Magdalenom Vrkić, mladom ekonomisticom koja je tek proslavila promociju.

– Županijski savjet mladih predstavlja savjetodavno tijelo Županijske skupštine te kao takvo promičemo i zagovaramo prava, potrebe i interese mladih u našoj zelenoplavoj županiji. Uloga nam je da proaktivno savjetujemo i sudjelujemo u kreiranju lokalne politike za mlade. No, ono što je moj najvažniji zadatak, jest postati glas svih onih mladih ljudi koji žele dati doprinos razvoju županije. Savjet mladih mora imati značajniju ulogu u društveno-političkom životu Primorsko-goranske županije, kaže Magdalena na početku.

Savjet okuplja mlade od 18. do 31. godine

Vi ste kao Savjet nedavno izabrani, po kojim se kriterijima biraju članovi,

Savjet mladih je savjetodavno tijelo Županijske skupštine

Savjet mladih vidim kao izvrsnu polugu da mi mladi sudjelujemo u donošenju odluka i skupljamo iskustvo za liderske funkcije, kaže Magdalena Vrkić, predsjednica Županijskog savjeta mladih koje čini jedanaest članova i njihovih zamjenika

O Savjetu mladih PGŽ

Županijski savjet mladih Primorsko-goranske županije osnovan je odlukom Županijske skupštine Primorsko-goranske županije od 17. srpnja 2014. godine. Županijski savjet mladih Primorsko-goranske županije je savjetodavno tijelo Županijske skupštine koje je osnovano u cilju uključivanja mladih u javni život Primorsko-goranske županije. Pod mladima se razumijevaju osobe s prebivalištem na području Primorsko-goranske županije, u dobi od 15 do 29 godina. Županijski savjet mladih Primorsko-goranske županije čini predsjednik, zamjenik predsjednika i 9 članova.

Članstvo Savjeta mladih

Na konstituirajućoj sjednici održanoj 17. siječnja 2022. za predsjednicu Savjeta mladih Primorsko-goranske županije izabrana je Magdalena Vrkić, dok je za zamjenicu izabrana Doris Puž. Članstvo čine:

Ivan Meštović (zamjenica Petra Mavrinac)
Kristian Tončić (zamjenica Ena Knežević Tončinić)
Dominik Škibola (zamjenica Peta Zaharija)
Doris Puž (zamjenica Laura Nežić)
Carmen Aji (zamjenik Dino Jelenić)
Klara Car (zamjenik Eugen Podobnik)
Dominik Mohorovičić (zamjenica Petra Banić)
Magdalena Vrkić (zamjenica Martina Tomljanović)
Vedran Barjašić (zamjenik Josip Ukalović)
Martina Tomljanović (zamjenica Korina Zoretić)
Josip Tabula (zamjenik Matija Oršić)

Magistra ekonomije iz Kostrene Ukratko, tko je Magdalena Vrkić?

– Ufff... ovo mi je najteže pitanje jer više volim da o meni govore moja djela. Magistra ekonomije iz Kostrene, ponosna članica Mladeži HDZ-a. U politici sam od punoljetnosti i uistinu, svakim se danom trudim dati svoj doprinos lokalnoj zajednici. Savjet mladih vidim kao izvrsnu polugu da mi mladi sudjelujemo u donošenju odluka i skupljamo iskustvo za liderske funkcije. Volim putovanja, dobru klopnu, filmove i serije, a najviše volim naše predivno more i sve što ide uz njega. Vjerujem u kontinuirano obrazovanje jer samo sustavnim radom na sebi možemo unaprijediti naš kraj. Na raspolaganju sam svima onima koji imaju volje i želje neumorno raditi za poboljšanje položaja mladih. Kolege na poslu kažu da sam vedra, komunikativna i vesela.

koliko vas ima, kakvih ste kvalifikacija i koji je prosjek godina?

– Savjet mladih bira se temeljem javnog poziva, a candidature za članove savjeta mladih i njihove zamjenike mogu predložiti pomladci političkih stranaka, udruge koje se bave s mladima i za mlade, učenička vijeća, studentski zborovi ali i neformalne skupine. Sastav Savjeta bira Skupština Primorsko-

Članovi Savjeta mladih Ivor Meštrović (Nezavisni), Magdalena Vrkić (HDZ) i Dominik Škibola (Akcija mladih)

goranske županije. Drago mi je da u ovom sazivu imamo 11 članova različitih ideja i svjetonazora. No, povezuje nas želja da svojim radom doprinesemo zajednici. Savjet okuplja mlade od 18. do 31. godine tako da imamo i onih najmlađih i onih koji su na pragu tridesete, od maturanata do zaposlenih.

Kako komunicirate s vršnjacima, mladim ljudima, gdje ih susrećete, kojim komunikacijskim „alatima“ se služite?

– Mladi su danas najaktivniji na društvenim mrežama tako da sve svoje aktivnosti prezentiramo putem Facebooka i Instagrama. No, organiziramo i predavanja, okrugle stolove i na taj način neposredno komuniciramo s mladima. Važno je biti prisutan u zajednici i kombinirati nove medije i tradicionalne metode. Sudeći po brojnim pozitivnim reakcijama, mislim da radimo dobar posao.

Što mlade najviše zanima, koja su najčešća pitanja koja postavljaju?

– Ugodno sam iznenađena suradnjom s mladim ljudima iz cijele županije. Uvriježeno je mišljenje da su mladi rezignirani i indolentni spram politike, no to uopće nije istina. Mladi jako dobro komuniciraju svoje probleme s nama kao Savjetom. Ponajprije, jer imamo svi vrlo slične probleme. Pronalazak prvog zaposlenja i poticajne radne okoline je najčešća primjedba. Stambeno pitanje također, a tek poslije toga pitanje kvalitetne zabave i noćnog života. Mislim da su mladi ljudi itekako svjesni što su prioriteta i što treba popraviti da imaju kvalitetan život u svojim sredinama.

Odabrala nas je politika ali imamo niz zajedničkih ciljeva

Odabrala vas je politika, no, kakva je atmosfera unutar Savjeta, s obzirom da

zastupate interese različitih političkih stranaka.

– Točno, odabrala nas je politika, ali mogu sa zadovoljstvom konstatirati da zbog zajedničkih ciljeva u promicanju interesa mladih atmosfera je odlična. Osjeća se zajedništvo i vrlo kvalitetna suradnja između svih članica i članova Savjeta. Kao predsjednica zaista nastojim u radu Savjeta politiku i politiziranje staviti po strani, a sve u interesu da sinergijom dođemo do rezultata i odluka koji će biti prihvatljivi za sve mlade. Dakle, u fokusu našeg rada su potrebe mladih u zajednici.

Što planirate od aktivnosti u narednom razdoblju, odmah poslije ljeta ali i u naredne tri godine koliko vam mandat traje?

– Vjerujem da smo u prvih nekoliko mjeseci odradili dosta dobar posao. Održali smo obuku članova i potencijalnih članova Savjeta. U suradnji s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje organizirali smo predavanje na temu “Mladi i zapošljavanje“, sudjelovali smo na Koordinaciji Županijskih Savjeta mladih u Dubrovniku, aktivno radimo na osnivanju Savjeta mladih u Bakru, Crikvenici i Matuljima, te se nadamo da ćemo uskoro pokrenuti i neku dobru priču u Gorskom kotaru i otocima.

Također, željela bih naglasiti odličnu suradnju sa svim županijskim Savjetima mladih Lijepe naše.

U narednom razdoblju želimo Savjet približiti mladim ljudima koji nisu upoznati s našim radom i što sve mogu realizirati kroz suradnju s našim Savjetom. Nastavit ćemo ukazivati našim starijim kolegama na probleme mladih te ćemo nastojati izboriti se za što više mladih na pozicijama gdje se donose odluke.

Suradnja sa Županijom? Slikovito rečeno, oni su vaši “seniori”, no, i vaš glas mora čuti, na koji način ostvarujete komunikaciju?

– Suradnja sa Županijom je izuzetno dobra, prije svega s Upravnim odjelom za socijalnu politiku i mlade, predsjednikom Skupštine ali i s mnogim članicama i članovima Skupštine koji svojim prijedlozima žele pomoći i doprinjeti kvalitetnom radu Savjeta mladih. Komunikaciju ostvarujemo kontinuiranim sastancima i dogovorima oko svih programa i događanja te korištenjem društvenih mreža kako bi naše poruke stigle do svih zainteresiranih.

Napisao: Zdravko KLEVA
Snimio: Rino GROPUZZO

Kada priča o ranoj mladosti dok je jedrio ili kada je nakon povratka iz vojske kao brodomodelar radio u Brodogradilištu 3. maj gdje je za potrebe brodogradilišta započeo i s izradom kompleksnih maketa brodova, kod Rolanda Vlahovića se odmah može primijetiti da je postavljao u svemu visoke kriterije ispod kojih nije pristajao ići. Upravo takvim pristupom Roland Vlahović danas je naš najnagrađivaniji brodomaketar, oko čijeg

Izazvan natjecanjem maketara u Rijeci

– U Rijeci se 2013. godine održavalo Svjetsko prvenstvo brodomaketera. I normalno kako sam ja bio u tome, govorim sebi, idem ja to vidjeti. Kad sam vidio te brodove, a bilo je pet stotina, od tog mnoštva vidio sam pet koji su bili baš dobri. Mislio sam, ako od tih petsto, ako sam ja u tih pet, to je to. Zapravo sam očekivao da ću od tih pet stotina vidjeti nešto što sam ne mogu napraviti. Počeo sam po internetu čepkati, našao neke nacрте i počeo... Već sljedeće godine bilo je Europsko prvenstvo u Rumunjskoj, prije toga moraš ići na državno i tamo pobijediti, i pobijedio sam. Otišao

Maketi se ili predaješ ili ništa

Imam 56 godina i kao maketar sam još prosječno mlad. Drugi koji idu na svjetska prvenstva su uglavnom penzioneri, a zašto? Zato jer za ovo treba jako puno vremena. Ja mislim da moje pravo vrijeme tek dolazi, kad budem imao vremena, jer sad nemam vremena.

vrata je ovješeno preko dvije stotine medalja sa domaćih i međunarodnih natjecanja. Odluka da može sam i bolje, urodila je 1990. godine pokretanjem samostalne firme RolyColor u kojoj se i danas izrađuju reklamni natpisi.

– Za ratnih godina, pa sve do 2013. za ozbiljniju izradu makete nije bilo vremena, priča nam, bilo je puno posla i trebalo je zaraditi za život. Danas posla u izradi reklamnih natpisa u njegovim radionicama ima, uhodan je, tako se Roland sa svojim sinom uglavnom posvetio izradi maketa brodova po narudžbi svjetskih brodograditelja i brodogradilišta, a i za natjecanja.

Vjerna maketa ruskog ratnog broda Borodino (1905.)

sam u Rumunjsku i tamo osvojio dvije zlatne medalje. Tako je krenulo, a od onda sam četiri puta zaredom bio europski prvak i četiri puta zaredom svjetski prvak – kazao je Vlahović.

Vitrinu svjetski nagrađivanog brodomaketera

Royal Caroline iz 1749. uzet će Rolandu 3.500 sati rada

Roland Vlahović u svojoj radionici – uz veliku maketu broda Neptune Barcelona izgrađenog u "3. maju"

uz mnogobrojna nacionalna odličja krase brojne svjetske i europske medalje – titula prvaka svijeta u Bugarskoj 2016. godine, dvostruka titula svjetskog prvaka u Rusiji te 2017. godine dvostruka titula europskog prvaka u Bugarskoj. Na posljednjem, najprestižnijem natjecanju u svijetu maketarstva u Mađarskoj krajem travnja 2022., ponovo je trijumfirao. Njegove su makete brodova osvojile tri zlata u tri kategorije – kategoriji izrade brodova od papira, kategoriji izrade broda na jedra i kategoriji broda na motorni pogon. Rolandu je dodijeljena i posebna nagrada za najbolji brod na cijelom natjecanju – onaj „zlatni“ u konkurenciji brodova na motorni pogon. Vlahović je na međunarodnim natjecanjima braneci boje Hrvatske, osvojio ukupno 10 medalja, od čega 5 zlatnih te 5 srebrnih i tako potvrdio poziciju najuspješnijeg hrvatskog brodomaketera.

Težak put do pobjedničke makete

– Da bi se pojavio na međunarodnom natjecanju moraš, napominje Vlahović, imati jako dobre i detaljne nacрте po kojim izrađuješ maketu. Nacрте su veoma bitni jer po koliko kvalitetnom nacrtu izrađuješ brod, koliko su

S maketom
modernog
gumenjaka
Omega 47

Maketu ne mogu naplatiti

Makete naručuju uglavnom brodogradilišta. Ja sam se nedavno našao s jednim Grkom brodograditeljem koji mi je naručio maketu jednog ogromnog skupog gumenjaka kojeg proizvodi. Možda ću mu ja to i napraviti ali bez obzira što je to sve vrhunski napravljeno, što je tu uloženo toliko i toliko sati i čega sve ne, ja mu ne mogu naplatiti toliko puno koliko se utroši vremenski. Zbog toga jer ima puno firmi u svijetu koji rade makete. Ne tako kvalitetno kao što bih ja napravio, ali kad naprave imaju nižu cijenu. A cijena im je niža jer su u Ukrajini, Kini, negdje u Africi. Neke makete prodaju se i po 70 tisuća eura, a najčešće ih otkupljuju muzeji. Kod nas to nažalost nije praksa.

oni precizni i komplicirani, e, tu već dobivaš bodove. Osobno se ne slažem s time, jer ako ti možeš napraviti dobar brod pomoću nekih slika, to je po meni puno teže, nego kad imaš dobre nacрте. Kod nas je gotovo nemoguće kupiti nacрте. To se prodaje u Parizu, u pomorskom muzeju gdje jedna ekipa radi samo nacрте za stare brodove. I to je skupo. Nacрт vam bude debela knjiga u kojoj piše nešto o brodu i pedesetak listova u kojima je sve nacртano u mjerilu, u onoj veličini u kojoj na kraju izgleda i maketa. Puno puta su nacрти krivi, no, ja moram krivo napraviti jer sudac mi neće priznati ako sam napravio ispravno, odnosno ako sam uočio i popravio grešku. Sudac priznaje samo ono što je po nacрту. Kod takmičenja mi ne dobivamo bodove, nama skidaju bodove. Kad stavimo maketu pred suce, ona ima 100 bodova. Od 95 do 100 bodova je nagrada zlato, od 90 do 95 srebro, a od 85 do 90 bronca. Sudac gleda primjerice širinu daske na palubi i pita jesam li siguran da je ona baš tako složena na tom mjestu. Odgovorim mu da je u nacrtima na nekim mjestima tako postavljena pa pretpostavljam da je to tako. E, kaže sudac, pitanje je, je li to bilo tako...i skine ti bod...

Sati i sati, godine do makete

Najnagrađivaniji maketar Vlahović dosada je izgradio više od dvije stotine maketa. Sve one rezultat su njegova strpljenja, smirenosti i predanosti. Vrijeme, sati koje takav minuciozni rad zahtjeva su gotovo pa neizbježivi.

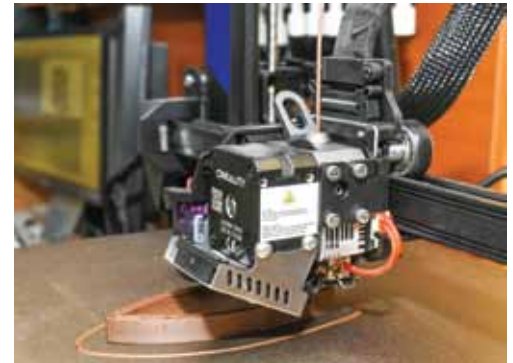
– Jedna maketa traži, kazat će Vlahović, i nekoliko godina rada. Ja sam većinu svojih napravio za šest mjeseci, s time da posvetim radu 10 sati dnevno ili cijeli vikend. Sve obaveze dnevne, tek kada ih privedem kraju, ostavljaju mi prostor za maketu, a to je vrijeme, dugo, dugo u noć. Potrošim otprilike od 1.000

do 2.000 sati za jednu maketu. Priprema isto uzme vremena. Nabavka nacрта, upoznavanje s povijesti broda, ono najosnovnije. Nemam vremena ulaziti u dublje pojedinosti iz povijesti broda, ulaziti u njegovu nutrinu. Zašto nutrinu, upitan, Vlahović odgovara da najviše voli raditi presjek brodova. Dakle njegovu utrobu, sve one detalje koji se nalaze primjerice u strojarnici, kabinama, potpalublju. Nadalje, priprema materijala, priprema drva, što je prilično komplicirano.

Za izgradnju maketa koristi se drvo voća, poput šljive, trešnje i oraha, jer 90 posto makete je od drva. Maketa, ako je drveni brod, radi se kao u brodogradilištu, polaže se kobilica, rebra, nadgrađe. Uglavnom oko makete je puno rada, izrade minijaturnih stvari, ima i fulanja, bacanja materijala... Nema škole za maketara, nema ti tko pokazati, sve moraš sam, a vremena treba, a vremena malo...

Za kraj upitan je li mu dosta, jer osvojio je sve što se može, ide li dalje, Roland Vlahović odgovara: Pa da! Ja imam 56 godina i kao maketar sam još prosječno mlad. Drugi koji idu na svjetska prvenstva su uglavnom penzioneri, a zašto? Zato jer za ovo treba jako puno vremena. Ja mislim da moje pravo vrijeme tek dolazi, kad budem imao vremena, jer sad nemam vremena

U izradi maketa 3D printer je od velike pomoći

Hrvatski savez brodomaketara

Roland Vlahović je sudac i ujedno član Hrvatskog saveza brodomaketara sastavljenog od 6 članica. Odgovarajući na upit o broju brodomaketara u Savezu odgovara:

– U Hrvatskoj ima 20-tak maketara od kojih samo dva idemo na međunarodna takmičenja i to ja na svako, a ovaj drugi na svako peto. Teško mi je govoriti o savezu jer ja nisam zadovoljan, a s druge strane Savez mi ipak pomogne. Ali mislim da bi sve to moralo biti drugačije. Oni često kažu da „moramo mlade ljude uključiti“. Ali što to znači kada od njih 10 koji nešto vide i osnovno nešto nauče, ni jedan ne ide dalje. Oni meni kažu, pitaju me „zašto ti nekog ne naučiš“. To se ne može naučiti, to primjerice netko mora pročitati o meni u novinama što ja radim i reći: „idem kod njega, to mene interesira“. Ovom što ja radim, gradim makete, ili se tome predaješ ili ništa...

Moćni inkubator odličnih ideja za svijetlu budućnost Krka i županije

Napisala: Martina FRKA MILOTIĆ

Fotografije: Martina FRKA MILOTIĆ i Arhiva ZIP

U vremenu kada je individualizam osobito na cijeni, rijetki su primjeri pojedinaca koji snagu pronalaze u zajedništvu. Rijetki, ali ipak sve češći, a jedan od njih posljednjih pet godina strpljivo i uporno raste na otoku Krku. Upravo na Zlatnom otoku niknula je Udruga Žene za otok, udruženje dama koje su vrlo uspješne poduzetnice, obrtnice i kreativke i kao takve pravi mali zamašnjak poduzetništva u otočnoj sredini. No unatoč svakom pojedinačnom uspjehu, ideja da zajedno mogu više i bolje – učiti, napredovati, postići – u samom početku nagnala je Jovanu Čutul da zakotrlja udругu koja će, pokazalo se, donijeti značajnu promjenu lokalnoj zajednici i životima svake članice pojedinačno.

Manifestacija „Žene – krila i korijeni“ ovog se ljeta održala u prelijepom ambijentu Frankopanskog kaštela u Krku

„Udrugu sam pokrenula prije 5 godina s namjerom da na otok dovedemo edukacije i radionice koje se nisu održavale. Studirala sam u Zagrebu na Fakultetu političkih znanosti i oduvijek sam bila vrlo aktivna, zanimalo me mnogo stvari, htjela sam se educirati i raditi na sebi. Na otoku nije bilo takvih sadržaja pa sam ih ja odlučila stvoriti ili odvesti.

Udrugu sam pokrenula prije 5 godina s namjerom da na otok dovedemo edukacije i radionice koje se nisu održavale – Jovana Čutul

Na otoku Krku niknula je Udruga Žene za otok, udruženje dama koje su vrlo uspješne poduzetnice, obrtnice i kreativke i kao takve pravi mali zamašnjak poduzetništva u otočnoj sredini. Unatoč svakom pojedinačnom uspjehu, došle su na ideju da zajedno mogu više i bolje...

Žene mogu svašta

Neminovno, zanimalo nas je otkud energija, volja i snaga za toliki rad. Ipak, od ideje do realizacije, od osnutka do koordiniranja tolikog broja članica, riječ je o iznimno opsežnom poslu koji bez sumnje traži i više od prosječnog radnog vremena – i to sve bez plaće.

„Sav naš rad je manje-više volonterski, nema zaposlenih u udruzi, a posla i je sve više i iskreno, nerijetko dolazi do preopterećenosti pa bi zaposlenje jedne osobe makar na pola radnog vremena bilo dobro rješenje. Imamo odličnu suradnju s lokalnim stanovništvom i zbilja nailazimo samo na riječi potpore. Također, financijsku podršku nam pruža Grad Krk, Primorsko-goranska županija, ali i Ministarstvo regionalnog razvoja koje je prepoznalo važnost našeg projekta. Moja motivacija je uglavnom pokazati mladima, pošto sam i sama majka devetogodišnje djevojčice, da može bolje. Da žene mogu svašta. Da otok Krk ima divne poduzetnice. Da se rad i trud isplate i da neke vrijednosti koje ove udругa promovira čine svijet boljim mjestom“, kaže Jovana Čutul.

Članice udruge Žene za otok

U zajedništvu je njihova snaga – proizvodi članica udruge Žene za otok

Kroz aktivnu i pravovremenu komunikaciju ove otočne dame razmjenjuju savjete i znanja, podršku i pomoć, a rezultati su najbolje vidljivi upravo u uspjehu samih članica.

Konkurencija? Obično kažu da je žena ženi najveći neprijatelj, ali čini se da to u ovom slučaju ne vrijedi. U čemu je tajna?

„Uvijek je izazov raditi sa ženama, posebno u ovako velikom broju. Izazovi postoje, ali za sada ih uspješno rješavamo. Možda je tajna u autentičnosti, svaka od njih radi na svoj način i prenosi dio sebe kroz svoj rad, zato svaka od njih ima specifičnu publiku. Pogrešno je gledati na članice kao na konkurenciju, ova udruga je prilika svima nama za rast i nova znanja, uspjeh jedne motivira i druge da daju još više od sebe“, zaključuje Jovana.

Projekt „Žene – krila i korijeni“

Na krilima takvih premisa, osim brojnih predavanja i edukacija koje su dosad iza njih, su i manifestacije po kojima su postale poznate i prepoznatljive. Svakako najpoznatija od njih je projekt „Žene – krila i korijeni“, koja se ovoga ljeta održala u prelijepom ambijentu Frankopanskog kaštela u Krku. Ta manifestacija povezala je i objedinila folklorno i tradicijsko nasljeđe otoka Krka s poduzetničkim inicijativama njegovih stanovnica, a koje je za ovu priliku bilo obilježeno tematikom vjenčanja. Plesala su kulturno-umjetnička društva, pjevali su otočni zborovi i udruge, krčke su dame izlagale svoje radove, održane su radionice šurlica, vune i keramike, a jedan od najljepših trenutaka bio je kada su sopci, mantinjadom, najavili modnu reviju jedne od članica, Miao Couture. Dojmovi kako publike, tako i sudionika bili su fantastični i ne čudi stoga što će mnoge od dama iz Udruge Žene za otok upravo ovu manifestaciju istaknuti kao onu na koju su najponosnije.

No, ona nije i jedina.

„Manifestacije su zasigurno segment po kojima smo postale poznate, a to velikim dijelom možemo zahvaliti Mileni Debrunner, našoj dekoraterki i kreativnom pokretaču naših izlaganja. Upravo ona čini naše izlaganje prepoznatljivim i osmišljenim. Ja pišem projekte i osmišljam aktivnosti uz pomoć i suradnju svih članica, pa bi mogli reći da sam ja ona s papirima. Proizvodi i usluge naših

Započeli smo s radionicama, tribinama i edukacijama. Organizirali smo okrugli stol o autizmu, doveli smo Slavenu Škrobota – svjetskog putnika u kolicima, organizirali smo radionice pisanja projekata i poslovnih planova. Prvi godine su bile skromne i odaziv je bio općenito vrlo slab. Možemo reći da je bilo potrebno dosta vremena da ljudi shvate da na našim edukacijama besplatno dobivaju znanje koje bi inače u privatnom aranžmanu platili i po nekoliko tisuća kuna.“

Više od 30 aktivnih članica

„S vremenom se ekipa ustalila, počeli smo se družiti, razmišljati što nam još treba i zajedno smišljati sljedeće edukacije, a s vremenom i ostale aktivnosti“, prisjeća se početaka Jovana, siva eminencija i glavni „motor“ svih aktivnosti udruge koja danas broji više od 30 aktivnih članica. Za jednu malu otočnu sredinu – zaista mnogo.

„Dio njih ima svoje brendove, a dio su fizičke osobe. Nabranjanje poimence je uvijek nezahvalno jer se bojim da ću neku nepravедno izostaviti. Javnosti dobro poznati brendovi su svakako Adorable, Kusshh, Piccola Stella, Lavandin Soap, Mendula prirodna kozmetika, Kuća vina Ivan Katunar, Miao Couture, Blue Sheep, Arty Party, Bodulka dizajn, Waved Studio, Bodulka dizajn, OPG Dora – Žgombići, Lola Dream i Monte Creative Studio i još mnogi drugi. No mi imamo i farmaceutkinju Martinu Brkljaču, ginekologinju Anu Barišić, fitness instruktoricu i certificiranu voditeljicu yoge Svetlanu Radović i mnoge druge divne žene s kojima radimo i surađujemo.

U zajedništvu je naša snaga. Zasebno one su predivne individue, sposobne žene i poduzetnice, kreativke, ali zajedno one su pokretačka snaga i inspiracija. Zajedno smo samoodrživ tim, imamo apsolutno sve u svome kolektivu“, pojašnjava Jovana.

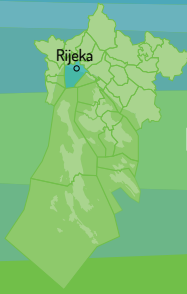
članica su toliko posebne, da oni sami postaju ambasadori našeg otoka. Osobno, do sada bih izdvojila na konferenciju Island business woman održane 2021. godine u rujnu u kinu Krk i Kaštelu u Krku. Gošće su bile eminentne poduzetnice i konferencija je bila pravi pogodak. Inspiracija, a toga nam svima treba. Imam osjećaj da neka takva pogađanja mogu pružiti onaj „aha“ moment i stvarno potaknuti ljude na velika djela i promjene“, zaključuje Jovana.

Kao primjer dobre prakse preslikati na cijelu županiju

Zanimljivo, krizna korona-vremena Udrugu nisu ni zaustavila niti usporila. Upravo suprotno, upravo u tom periodu bile su najaktivnije i postale prepoznatljive. Ne čudi stoga što je i planova za budućnost mnogo.

„Konkretan plan rada imamo do kraja godine. No kada pišem projekte, najčešće imam u glavi još jedan ili dva koraka unaprijed. Za rujnu pripremamo ponovno konferenciju Island Business Woman i promociju Photobooka koji pripremaju naše članice Anamarija Žic i Dajana Grgantov. U rujnu slijedi i networking s našom, kako je mi volio zvati, „kumom“ Gordanom Nikolić, dekanicom Visoke poslovne škole PAR i njezinim Kružicama, te Alidom Perkov i BPW Pula. Koristimo svaku priliku za nova učenja i poznanstva.

Za pet i deset godina udruga se može kao primjer dobre prakse preslikati na cijelu županiju. Ono što bi bio sljedeći korak ka tome je pokretanje internetske stranice i osnivanje malog poduzetničkog inkubatora za otok Krk. Moja ideja je zajednički prostor u kojem naši mladi mogu učiti od naših žena i njihovih iskustava, mjesto na kojem se stvaraju i smišljaju novi projekti i suradnje u svrhu promocije društveno odgovornog poduzetništva. Smatram da je samo održivo i društveno odgovorno poslovanje način unaprjeđenja poduzetništva na otoku, ali i u županiji koje može doprinijeti kvaliteti života lokalnog stanovništva“, ističe osnivačica Udruge Žene za otok.

Repertoar duhovnih pjesama – s Božićnog koncerta u bibrskoj crkvi sv. Petra i Pavla

Napisao: Anto RAVLIĆ
Fotografije: Arhiva ZiP

Pjevački zbor mladih Josip Kaplan osnovan je 2006. godine. Od 2012. godine u sklopu udruge djeluje i Djevojački zbor, a od 2017. i Dječji zbor Kap. Kroz svoj bogati repertoar zbor njeguje umjetničku glazbu svih stilskih razdoblja, obrade narodne i popularne glazbe, gospele...

Zbor Josip Kaplan održao je niz koncerata u Hrvatskoj i inozemstvu (Slovenija, Italija, Češka, Slovačka, Makedonija, Bosna i Hercegovina...), a s natjecanja se vraća s nagradama. Na državnim natjecanjima osvojene su tri zlatne plakete, a na međunarodnim natjecanjima dvije zlatne i četiri srebrne plakete. Tu su i posebne nagrade i nagrade za najbolju koreografiju. U povijest Zbora upisano je nekoliko posebnih nastupa: 2011. godine nastupili su na koncertima Tonyja Cetinskog u Puli (Arena), Ljubljani (Tivoli) i Zagrebu (Dvorana Vatroslav Lisinski) uz Zagrebačku filharmoniju (maestro Ivo Lipanović). Godine 2015. izveli su skladbe "Nänie" J. Brahmsa sa zborovima Concordia discors i Izvor, uz Simfonijski orkestar HRT-a pod vodstvom maestra Vladimira Kranjčevića. Iste godine sudjeluju na svečanoj proslavi 20. obljetnice vojno-redarstvene akcije Oluja u Zagrebu uz Orkestar oružanih snaga Republike Hrvatske. Godine 2016. u suradnji s RiDANCEom izvode glazbeno-scenski performans "Šapat vječnosti" u sklopu manifestacije Ljeto na Gradini.

Svaki koncert je izazov, no uvijek postoji oni koji ostave dublji trag u nama. Definitivno bismo tu mogli izdvojiti pobjedu u nastupu u HRT-ovom šou "Do posljednjeg zbora", kaže Doris Kovačić, umjetnička voditeljica Pjevačkog zbora mladih Josip Kaplan koji 16 godina djeluje u Rijeci

Pobjednički nastup „Kaplanovaca“ u HRT-ovom šou "Do posljednjeg zbora" 2012. godine

Uvjeti za pristupanje Kaplanu: društvenost i predan rad

Ako netko želi pristupiti zboru, što ga čeka?

– Od rujna u svoje redove primamo i nove zainteresirane članove. Pozivamo sve koji vole pjevati i družiti se, ali ne bježe od ozbiljnog i predanog rada, da nam se jave kako bismo dogovorili termin audicije. Javiti nam se mogu e-mailom na pzmjosipkaplan@gmail.com, putem Facebooka ili na telefon 091/2020667. Glazbena naobrazba za pristupanje Kaplanu nije uvjet.

Nedavna koncertna proslava desete obljetnice pobjede u HRT-ovom showu

Javnost ipak najviše pamti da je Zbor Josip Kaplan pobijedio u prvoj sezoni HRT showa "Do posljednjeg zbora" 2012. godine.

Godine 2018. Zbor je održao samostalni koncert uz Riječku filharmoniju pod vodstvom maestra Tomislava Fačinija u HNK-u Ivana pl. Zajca. Iste godine, također u riječkom kazalištu, održao je veliki Božićni koncert u suradnju s HNK-om "Kaplan i Zajc vama za Božić". U sezoni 2019/20. Zbor je angažiran u mjuziklu "Evita" A. L. Webbera u Zajcu (režija: Renata Carola Gatica, dirigent: Igor Vlajnić). Umjetnička voditeljica Zbora je Doris Kovačić.

U Zboru i Brazilci i Amerikanci

Tko su članovi Pjevačkog zbora mladih Josip Kaplan?

– Mladi ljudi i ljudi srednje dobi, od 18 do 45 godina, iz Rijeke i okolice. U zboru pjevaju i pjevači iz drugih dijelova Hrvatske koji su svoje boravište trajno ili privremeno pronašli u Rijeci. Imali smo i troje pjevača iz stranih zemalja: Makedonija, Brazil i SAD. U ovih 16 godina postojanja zbora kroz njega je sigurno prošlo više od 150 pjevača, kaže umjetnička voditeljica Doris Kovačić.

Tko radi sa Zborom?

– Osim mene, sa zborom rade i drugi stručnjaci, ovisno o tome što pripremamo. Do sada su sa zborom radile dvije vokalne pedagoginje (Ariana Bossi i Katarina Jurić), plesne pedagoginje i koreografkinje (Dolores Bugarin i Tihana Strmečki), režiserke (Petra Radin i Renata Carola Gatica) te dirigenti (maestri Lipanović, Faćini, Kranjčević, Vlajnić...).

Kako izgleda "život" zbora? Koliko pripadnost zboru traži vremena?

Koliko često se sastajete?

– Zbor održava redovne probe dva puta tjedno, utorkom i petkom u večernjim satima. Kada pripremamo neke zahtjevnije projekte ili natjecanja, probe imamo i češće, ovisno o zahtjevnosti projekta. Pjevanje u zboru je timski rad, što zahtjeva od svakog člana da bude predan i redovit. Postoje periodi u godini koji su izazovniji (primjerice prosinac) i tada je potrebno izdvojiti više slobodnog vremena i uložiti više truda, ali postoje i periodi koji su mirniji i angažman

Kad zaključimo dobar koncert, znamo da je svaka minuta truda imala smisla

Riječki brend – 16 godina djelovanja u Rijeci

se svodi na dvije probe tjedno. Ipak, svaka uložena minuta se isplati kada nakon nje slijedi uspješan koncert, odličan veliki projekt ili jednostavno stečena prijateljstva za cijeli život koja se stvaraju u zboru.

“Do posljednjeg zbora”

Imate li svoje prostorije? Gdje se okupljate?

– Unazad godinu dana za probe koristimo prostorije Mjesnog odbora Draga. Prostorije su u vlasništvu Grada Rijeke, ali ih mi koristimo bez naknade i na tome smo jako zahvalni. U MO Draga imamo izvrsne uvjete za rad: klimatizirani prostor s instrumentom koji nam je neophodan, a po potrebi koristimo i veliku dvoranu u prizemlju. Sve to nam omogućuje izvrsna suradnja s tajnicom MO Draga Jasnom Rendulić i direktoricom Direkcije za mjesnu samoupravu Grada Rijeke Dragicom Fadljević koje nas podržavaju u svim segmentima.

Vjerojatno postoje koncerti koje ćete pamtit i zauvijek?

– Svaki koncert je izazov za sebe i posvećujemo mu se ozbiljno i predano. No, uvijek postoji oni koji su intenzivniji i izazovniji te kao takvi ostave dublji trag u

nama. Definitivno bismo tu mogli izdvojiti nastup u HRT-ovom šou “Do posljednjeg zbora” 2012. godine koji je bio veliki izazov za svakog pojedinačno, ali i za cijeli zbor. Taj je period za zbor bio izuzetno naporan, ali i predivan te nas je uvelike “pogurao” naprijed. Osim njega, nezaboravno je i iskustveno potpuno drugačije bilo i sudjelovanje u mjuziklu “Evita”. Bilo je to prvo (nadamo se ne i posljednje!) sudjelovanje u jednom profesionalnom projektu kroz koje smo također izrasli kao zbor i kao pojedinci, pomaknuli neke svoje osobne granice i jako napredovali. Kao voditeljica, volim istaknuti osvajanje Grand Prixa na međunarodnom natjecanju “Lege artis” u Tuzli jer je to bilo klasično zbornsko natjecanje. Javnosti smo možda poznatiji kao “pop zbor” ili “show zbor”, u čemu izuzetno uživamo, ali njegujemo i klasični zbornski program pa nam je ova nagrada bila veliki poticaj za dalje. Ima tu još puno projekata i nastupa koji bi se mogli izdvojiti, ali onda bi ovo bio roman, a ne članak.

Prva autorska pjesma

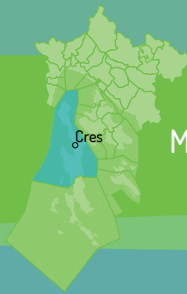
Kako izgledaju planovi zbora za 2022. godinu, a kako dugoročni planovi?

– Planovi i ideje su nešto čega uvijek imamo u izobilju i veselimo se sezoni pred

Nezaboravno je bilo sudjelovanje u mjuziklu “Evita” u HNK Ivana pl. Zajca

nama. Na samom početku nas očekuje odlazak u Poreč 24. i 25. rujna gdje ćemo na Državnom susretu zborova, u organizaciji Hrvatskog sabora kulture, predstavljati Primorsko-goransku županiju. Nakon toga slijedi uvježbavanje potpuno novog programa, pripremanje za razna ozbiljna natjecanja te pripreme za božićne koncerte koji su uvijek posebno veselje. Naš član Luka Demarin skladao je i aranžirao za nas Božićnu pjesmu koju bismo voljeli studijski snimiti jer je to naša prva autorska pjesma. Ako bude prilike i mogućnosti, u planu su i putovanja, suradnje, natjecanja...

Napisao: Walter SALKOVIĆ

Snimili: Dominik BUŠ i Walter SALKOVIĆ

Dron: Robi SABLJIĆ

Cres je uvijek živio uz more, od mora i za more. Pomorstvo, ribarstvo i brodogradnja naša su tradicija, a ova manifestacija slavi sve one koji su tu tradiciju sačuvali do današnjih dana i na ovaj način im zahvaljujemo na svemu što su učinili – tim je riječima prije četiri godine prvi Creski kaić, dane creske pomorske baštine i tradicije, otvorila zamjenica župana Marina Medarić. Glavni organizator manifestacije je sve ove četiri godine Jedriličarski klub „Reful“ uz podršku više creskih pojedinaca, udruga i ustanova, a pokrovitelji prvog Kaića bili su Primorsko-goranska županija, Turistička zajednica grada Cresa i Županijska lučka uprava Cres.

Primorsko-goranska županija i sljedećih je godina bila jedan od glavnih podupiratelja, iako se sustav financiranja promijenio. Naime, nakon što se prvo izdanje nove manifestacije pokazalo vrlo uspješnim i zanimljivim, uz pomoć Otočne razvojne agencije (OTRA) osmišljen je trogodišnji program Creskog kaića i prijavljen na natječaj Lokalne akcijske grupe u ribarstvu (LAGUR) „Vela vrata“ za mjeru „Očuvanje i valorizacija ribarske i pomorske baštine i očuvanje identiteta područja“. Na tom

Cres kakav je oduvijek bio

Creski kaić 2020. i 2021. godine održan je krajem kolovoza kad su epidemiološke mjere „omekšale“. Konačno je ove godine manifestacija vraćena u predviđeni termin, prvi tjedan lipnja i program je bio bogatiji nego ikad, a mnogi su uložili puno truda u organizaciju manifestacije koja slavi tradiciju života uz more, od mora i za more.

natječaju prošlo je osam projekata, ukupno vrijednih 6,5 milijuna kuna, a Creski kaić je iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo preko Uprave za ribarstvo Ministarstva poljoprivrede dobio nešto više od milijun kuna.

Živjeti uz more i od mora

S osiguranim sredstvima za trogodišnji program organizatori su mogli planirati niz događanja, a onda je stigla pandemija koronavirusa, lockdown i zabrana javnih okupljanja. Kako u takvim uvjetima organizirati manifestaciju kojoj je cilj druženje i zabava na tradicionalan način? Trebalo je čekati pogodan trenutak pa je, umjesto u predsezoni, Creski kaić 2020. i 2021. godine održan krajem kolovoza kad su epidemiološke mjere „omekšale“. Konačno je ove godine manifestacija vraćena u predviđeni termin, prvi tjedan lipnja i program je bio bogatiji nego ikad.

Budući da su more i različite aktivnosti vezane uz njega dio identiteta otočana i bitna sastavnica života na otoku, povezanost otočana s morem ne ogleda se samo u specifičnim gospodarskim djelatnostima, već i u načinima korištenja slobodnog vremena, prakticiranja hobija te rekreativnog ili natjecateljskog bavljenja sportom. Stoga je kroz edukacije, izložbe, koncerte, zabavne programe i igre organizator i ove godine želio prikazati kako su ljudi živjeli uz more i od mora prije pojave plastičnih barki i motornih brodova.

Svojevrсни pretprogram ovogodišnjeg Creskog kaića održan je u Valunu. Događanje nazvano “Homo u Valun” započelo je, usprkos lošem vremenu, plivačkim maratonom „Swim for scampi“, ali tradicijska plovila na jedra ostala su privezana uz rivu. Obnovu broda Sv. Marko predstavili su konzervator Marko Uhać, Ida

Priprema brudeta

Vraćanje obnovljene „Lucije“ u more, čime je simbolički otvoren Creski kaić

Radionicu izrade barčica organiziralo je Društvo Naša djeca

Koncani Uhač iz Arheološkog muzeja Istre i Jelena Dunato iz Creskog muzeja, a i sami Valunjani su podijelili svoja sjećanja na brod koji ih je desetljećima povezivao sa Cresom. Degustirati se mogao odličan valunski rižot sa škampima kojeg su pripravile Loretta Balon i Božica Kučić, a za kraj je nastupila klapa Burin.

Za to vrijeme u Cresu se, ispod gradske lože, odvijala brodograditeljska radionica u sklopu koje je obnovljena barka „Lucija“ vlasnika

Darija Jedretića. Po dovršenoj obnovi barka je na tradicionalan način, pomoću namašćene vodilice „žlite“, vraćena u more čime je simbolički otvoren Creski kaić. Doduše, ove je godine ta atraktivna „procedura“ koju je pratilo mnoštvo znatizeljnih gledatelja izvršena dan nakon službenog otvorenja manifestacije jer su kiša i jak vjetar poremetili planove organizatora.

Vatromet događanja

Već prvog dana Creskog kaića nastupili su Puhački orkestar „Josip Kašman“, Folklorno društvo „Orlec“ i klapa „Burin“, te otvorene dvije izložbe, „Sul mare di pergamenata“ u prizemlju Zajednice Talijana Cres, te „Povijest brodice San Marco“ ispod gradske lože. Izložbu o drvenoj brodici koja je nekad prevozila putnike na relaciji Cres – Valun, a originalno je izgrađena u Puli kao spasilačko plovilo austrougarske mornarice, predstavila je Jelena Dunato, ravnateljica Creskog muzeja, dok je izložbu tradicijskih plovila u pergameno tehnici otvorio predsjednik Zajednice Talijana Cres Daniele Surdić.

Uoči otvorenja izložbi malološinska limena glazba prodefilirala je creskim ulicama, a s prvim kapima kiše zaplesali su folkloriši iz Orleca, da bi nakon toga prolom oblaka odgodio gotovo sva daljnja događanja. Prvo zatišje iskorišteno je za brzinsko službeno otvaranje manifestacije i na pozornicu su se

Nakon radionice izrade barčica djeca su ih testirala u fontani

popeli Marčelo Damijanjević, predsjednik Jedriličarskog kluba „Reful“, Željka Stašić, direktorica Turističke zajednice Cres, gradonačelnik Marin Gregorović i zamjenica župana Marina Medarić. Nakon prigodnih govora dožupanica Medarić je bacanjem prve boće otvorila manifestaciju i turnir u boćanju koji je, opet zbog lošeg vremena, ipak započeo tek sutradan.

Usljedio je tjedan prepun raznih događanja, a Cresane je konačno blagosloвило i nebo, pa je lijepo vrijeme svima, i domaćima i gostima, omogućilo da aktivno ili kao promatrači sudjeluju u raznim natjecanjima, gastronomskim priredbama, edukativnim radionicama, ili se, jednostavno, zabave uz glazbu. Pritom su dva koncerta, onaj klapa Ćikat i Teha, te nedjeljni koncert Filip Flego Jazz Quarteta, održani – gdje drugdje – nego na brodovima vezanim u creskoj luci. Dok su klape nastupile na logeru Nerezinac, jazz koncert održan je na pulskoj Tartani, vjerojatno posljednjem originalnom primjerku takvog broda na Mediteranu. Vrhunac je manifestacija doživjela u subotu, programom koji je trajao od jutra do kasno u noć. Prvi su u lov krenuli podvodni ribolovci, sudionici 30. Međužupanijskog prvenstva Sjevernog Jadrana, a istovremeno je na Veloj purpureli počelo natjecanje u udičarenju. Nekoliko metara dalje, na Lungomaru sv. Mikule, pripremala su se plovila za središnji događaj dana, regatu tradicijskih drvenih brodica na jedra koja su ispunila cresku uvalu.

U popodnevним satima, od ulova podvodnih ribolovaca, devet ekipa pripremalo je brudete. Prema mišljenju međunarodnog žirija najbolje brudete skuhalе su članice ženske

U creskom portu još uvijek ima drvenih barki, ali je zbog zahtjevnog održavanja njihov broj iz godine u godinu sve manji. Kada je pokrenut projekt 2019. godine samo su dvije barke bile opremljene jarbolom, a danas je sedam drvenih pasara i guceva opremljeno tradicijskim jedrima.

Student Paolo Kaštelan (prvi s desna) ne propušta moru

Creski kaić se ne propušta

Paolo Kaštelan, iako studira u Zagrebu, uz još neke creske studente redovito dolazi na Creski kaić i sudjeluje u mori cantadi.

– Smatram da je tradicija jako bitna i te vrijednosti nikako ne smijemo zaboraviti. Creski kaić je idealna prilika da mladi nauče kako su živjeli i zabavljali se naši stari. Tako smo i mi na prvom Kaiću vidjeli kako se igra mora, boće ili briškulu i trešetu, učili smo od starijih i zainteresirali se. Sada, kad god nađemo priliku, družimo se uz te tradicionalne igre, ne iz obaveze nego iz gušta, a Creski kaić ne propuštamo!

klape Teha te Udruga umirovljenika. Nakon što su dovršena natjecanja, na središnjem gradskom trgu proglašeni su pobjednici u svim disciplinama održanim u proteklih desetak dana. Osim subotnjih nadmetanja održani su još turniri u briškuli i trešeti, mori cantadi i šahu, a posebno je atraktivan bio turnir u boćanju na borilištu postavljenom uz samu rivu. Osim pretprograma u Valunu, Creski kaić ove je godine gostovao i u Martinšćici gdje je u Muzeju Andrije Linardića postavljena izložba predmeta vezanih uz tradicionalno ribarenje.

Creska pomorska baština i tradicija

Da bi se tako bogat i zanimljiv program uspješno realizirao mnogi su uložili puno truda u organizaciju. Zadaci su podijeljeni među raznim udrugama i ustanovama, pa je atraktivan turnir u boćanju organiziralo Dobrovoljno vatrogasno društvo, a Zajednica

Talijana Cres izložbu o pergamano tehnici, turnire u kartanju i mori cantadi, te degustaciju autohtonih creskih jela coradella s palentom i panada sa sirom. Razne aktivnosti za najmlađe organizirali su Dječji vrtić Girice i Društvo Naša djeca Cres, a SRD Parangal natjecanje u udičarenju za dječake i djevojčice, kao i natjecanje u podvodnom ribolovu.

Glavni organizator manifestacije je Jedriličarski klub Cres pa je najviše „leđa podmetnuo“ njegov predsjednik Marčelo Damijanjević.

– Već je prvi Creski kaić održan 2019. godine pokazao da vlada veliki interes i domaćih i gostiju za jedno takvo događanje koje je vezano za našu baštinu i tradiciju. U tjednu Creskog kaića vraćamo se u vrijeme kada su brodovi bili drveni, a živjelo se od polja, mora i uz more. Ova je manifestacija kao lokalni

brend prepoznata na regionalnoj i europskoj razini pa svake godine imamo podršku i pomoć Primorsko-goranske županije, TZ Kvarnera, Grada Cresa, TZ Grada Cresa i ŽLU Cres, a financirana je iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo. Moram se zahvaliti brojnim creskim udrugama, ustanovama i volonterima koji sudjeluju u organizaciji, kaže predsjednik „Refula“ Marčelo Damijanjević.

– Kroz ove četiri godine postigli smo osnovni cilj i skrenuli interes javnosti na cresku pomorsku baštinu i tradiciju, a osobito na tradicionalni način otočkog života kao nematerijalnu baštinu koju se ne može samo evidentirati nego se mora živjeti i prenositi na mlađe generacije, priča Damijanjević posebno ponosan na činjenicu da su se mladi naraštaji aktivno uključili u sve discipline Creskog kaića, pa čak i u natjecanje u „mori cantadi“, već pomalo zaboravljenoj igri.

Male creske mažoretkinje

Spašavanje tradicionalnih plovila

Osim raznih zabavnih sadržaja, osnovni cilj manifestacije je upravo revitalizacija creskog kaića, drvene barke kojih je sve manje u creskoj luci.

– U creskom portu još uvijek ima drvenih barki, ali je zbog zahtjevnog održavanja njihov broj iz godine u godinu sve manji. Kada smo krenuli s projektom 2019. godine samo su dvije barke bile opremljene jarbolom, a danas je sedam drvenih pasara i guceva opremljeno tradicijskim jedrima. Kako bi potaknuli održavanje tradicionalnih plovila Županijska lučka uprava Cres je donijela odluku da sve drvene barke na području lučke uprave imaju 50% popusta na godišnji vez, a one koje su u potpunosti održavane kao tradicijske čak imaju besplatni vez, objašnjava Damijanjević.

– Rezultati su već vidljivi, ali još će proći nekoliko godina dok ideja ne sazrije u potpunosti, pa da u malom mandraču uz glavni trg imamo privezane samo drvene tradicijske barke s jarbolom. Bio bi to doista Cres kakav je nekad bio, luka – muzej na otvorenom s pasarama, gucima i gajetama, a na samom trgu moderni postav na temu creske tradicijske brodogradnje i pomorstva, izlaže Damijanjević planove za budućnost uvjeren da će se cijeli projekt nastaviti i nadopunjavati uz pomoć lokalne i regionalne zajednice.

Oživljavanje zaboravljenih igara

Udruga koja je organizirala najviše događanja je Zajednica Talijana Cres, pri čemu je sveprisutan bio njezin predsjednik Daniele

– Zajednica Talijana kao udruga u svom programu ima zaštitu tradicijskih vrijednosti našeg otoka i mjesta stoga rado sudjelujemo na Creskom kaiću kojem je također cilj očuvanje naše tradicije i baštine. Uključili smo se organiziranjem igara koje su se oduvijek igrale na našem području, posebno onih koje su pomalo zaboravljene, kao što je mora cantada pa ih se ovom manifestacijom oživljava. Drago mi je da su to dobro prihvatili i mlađi naraštaji koji možda nisu nikad čuli za moru, a sad se vraćaju svojim korijenima, kaže Surdić te

Zamjenica župana Marina Medarić bacanjem prve boće otvara turnir u boćanju

Popularni ženski turnir u boćanju

Svi gušti brudetijade

naglašava da je svake godine sve lakše okupiti natjecatelje.

– Prve godine ekipe nisu znale što mogu očekivati, nisu znale pravila igre, a nismo baš dobro to znali ni mi organizatori. Zato smo prve godine imali veći odaziv ekipa iz Istre gdje se mora redovito igrati, a polako su se uključili i domaći koji postaju sve bolji u toj staroj igri, kaže Daniele, ponosan što je ove godine na turniru pobijedio domaći par Luka Purić/ Antonio Sušić, ostavivši iza sebe dva istarska para.

Trogodišnji projekt Creskog kaića osmislio je i prilagodio strogim europskim pravilima kreativni tim iz Otočne razvojne agencije, a direktor Otre dr. Ugo Toić i sam se uključio u organizaciju raznih događanja u sklopu ovogodišnjeg Kaića, posebice onih gastronomskih.

– Veseli me što manifestacija obuhvaća sve dobne skupine, od vrtičke djece za koju su programe osmislili Dječji vrtić Girice i Društvo Naša djeca, do umirovljenika koji se jedva popnu na pozornicu po svoju nagradu. Ravnopravno su uključeni muški i ženski sudionici jer je, primjerice, od 19 ekipa u boćanju bilo 9 ženskih. Žene su ravnopravno sudjelovale u turnirima u briškuli i trešeti, a prošle godine samo su ženske ekipe potezale konop. Dolaze natjecatelji i izvan Cresa, pa smo imali gošće iz Lošinja u briškuli i trešeti te Istrane u mori. Djeca iz DND-a Mali Lošinj su nastupila s plesnom točkom i sudjelovala u radionici izrade barki, a ukupno je bilo uključeno više od 80 djece, priča Toić koji smatra da manifestacija još uvijek raste i razvija se.

Na kraju: jaka ekološka poruka

Organizatori na Creski kaić gledaju kao na manifestaciju namijenjenu prvenstveno domaćem stanovništvu kako bi se obnovio maritimni duh u otočanima. Osim toga, naglašeno je uključivanje djece i mladih i njihovo upoznavanje s tradicijom i baštinom.

– Planirali smo i tečaj pomorskih vještina za djecu, kao što Jedriličarski klub Reful već godinama ima jedrenje kao izvannastavnu aktivnost, po čemu je Cres jedinstven. I pri tome nije cilj djecu osposobiti za kompetitivno, natjecateljsko jedrenje, nego ih upoznati s morem, s konopima, s barkom, da steknu osnovne maritimne vještine. SRD Parangal na

Osim raznih zabavnih sadržaja, osnovni cilj manifestacije je upravo revitalizacija creskog kaića, drvene barke kojih je sve manje u creskoj luci.

sličan način uči djecu udičariti. Pa kad cijelo mjesto zdušno sudjeluje u tim događanjima, od najmlađih do najstarijih, onda to postaje prava turistička atrakcija jer turisti mogu promatrati domaće u tradicionalnim aktivnostima i to nije neko plaćeno događanje da bi se zabavilo goste, već doista život kakav je nekad bio na otoku, smatra Toić koji vjeruje da će se s vremenom i turisti uključivati u razna natjecanja, možda ne oni koji na Cresu provedu tjedan-dva na odmoru, ali svakako vikendaši koji na otok dolaze češće i ostaju dulje, pa su već imali prilike bolje upoznati autohtone otočne aktivnosti.

Creski kaić ima i jaku ekološku poruku jer je sav pribor za jelo koji se koristi tijekom manifestacije izrađen od drva, tanjuri od kartona, a ove su godine osmišljene posebne čaše od tvrde plastike za višekratnu upotrebu.

– Na otoku već neko vrijeme nastojimo značajno smanjiti korištenje jednokratne plastike, pa smo posebno za Creski kaić izradili čaše u suradnji sa studentima Akademije za primijenjenu umjetnost Sveučilišta u Rijeci. Oni su osmislili vizual koji se temeljio na igri svjetala u Plavoj špilji kod Lubenica i aplicirali ga na čaše od tvrde plastike. Te su se čaše mogle dobiti uz kauciju, koristiti tijekom dana za neograničeno dopunjavanje pićem, a na kraju vratiti i dobiti iznos kaucije ili ih uzeti kući. U svakom slučaju, bilo da ih korisnik vrati ili zadrži za uspomenu, čaše ne završavaju

u okolišu. Pokazale su se kao pun pogodak pa ćemo iduće godine probati napraviti novi dizajn tako da će gosti moći polako skupljati kolekciju čaša s Kaića, najavljuje Toić.

– Cijela ova priča godišnje košta oko 400.000 kuna od čega je 350.000 iz europskog fonda, a ostatak od različitih pokrovitelja i sponzora kao što je Primorsko-goranska županija i bez njihovog doprinosa se Kaić ne bi mogao organizirati jer neke troškove organizacije Uprava za ribarstvo nije prihvatila. Ove je

godine sve bilo dobro organizirano, neke su stvari gotovo postale rutina. U četvrtoj godini manifestacije može se reći da su neka događanja postala tradicija, standard u kulturno-društvenom životu zajednice. Činjenica je da je ovo bila zadnja godina Kaića kao europskog projekta i moramo se nadati da će LAGUR i ubuduće imati slične natjecaje iz kojih će se moći financirati Kaić, inače ćemo morati tražiti nove modele i organizacije i financiranja, kaže Toić o budućnosti manifestacije.

Lošinski loger Nerezinac u
creskoj luci

Napisala i snimila: Martina FRKA MILOTIĆ

Priča o DUBoaku je priča o Dubašnici, a priča o Dubašnici je priča o DUBoaku. Stoga razgovor koji smo vodili s Ivom Bogovićem, voditeljem novog malinskarskog – ili preciznije dubašljanskog – interpretacijskog centra maritimne baštine, nikako nije mogao biti samo o modernoj arhitekturi građevine, niti isključivo o vrijednosti i važnosti svakog pojedinog izložka. Ne – DUBoak je, baš kao što od malenog žira naraste moćni hrast, nastao od malene ideje da se na jednom mjestu sažme, očuva i oživi bogata dubašljanska povijest. A ona počiva upravo na šumama drevnih hrastova – dubova, koji su kroz stoljeća rasli u ovom kraju i njegovim stanovnicima, skupa s morem, značili život. Šuma i more ovdje su se međusobno nadopunjavali i ispreplitali, pa je jedino logično mjesto za novi centar bilo uz samo more, u samom središtu Malinske, na mjestu gdje su Dubašljani iz volovskih zaprega drvo ukrcavali u bracere i logere za Rijeku i za daleke Mletke.

Interpretacijski centar maritimne baštine DUBoak svečano je otvoren u svibnju, simbolično u pet do podne, naznačujući tako koliko se hvatao posljednji trenutak prije no što je neka znanja, vještine i sjećanja zauvijek odnio zaborav. Dubašnica je, naime, najmlađe otočno naselje, ali i jedino koje se, uz pomorstvo, uvelike oslanjalo na šumu. Zahvaljujući hrastovini koja se uvelike izvozila, mahom u Veneciju, paralelno se snažno razvila i brodogradnja

U DUBoaku već na samom ulazu će vas dočekati "šuma" simbolično i vrlo efektno visećih konopa u kojoj se skriva hrastovo lišće, ali i neka gotovo zaboravljena mitološka bića

2022. godina će u povijesti Općine Malinska-Dubašnica svakako ostati upisana kao prekretnica

Priča o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti Dubašnice

U Dubašnici su se šuma i more međusobno nadopunjavali i ispreplitali, pa je jedino logično mjesto za novi centar bilo uz samo more, u samom središtu Malinske, na mjestu gdje su Dubašljani iz volovskih zaprega drvo ukrcavali u bracere i logere za Rijeku i za daleke Mletke.

u drvu, koja je i danas živa na području Malinske. Mali obiteljski škver još uvijek ovdje vrlo uspješno radi, kao svojevrsna endemska vrsta, a DUBoak se uvelike klanja upravo generacijama vrijednih ruku koje su Dubašnicu dovele do današnjeg statusa. Malinska je nadaleko poznata kao turističko odredište i posljednja su desetljeća u prvi plan gurala upravo tu činjenicu – no 2022. godina ostat će u povijesti općine svakako upisana kao prekretnica u kojoj je odana dužna počast i drugim izuzetno bitnim povijesnim odrednicama.

Malik priča priču

Spoj šume i mora ogleda se tako u DUBoaku već na samom ulazu: ondje će vas dočekati "šuma" simbolično i vrlo efektno visećih konopa, u kojoj se skriva hrastovo lišće, ali

Hrastovina se uvelike izvozila, mahom u Veneciju i neka gotovo zaboravljena mitološka bića. Svoje mjesto ovdje su našla stara slavenska božanstva ali i jedno nestašno, malo biće, svima dobro poznato: to je malić, malčić ili, ako vam je draža verzija Ivane Brlić Mažuranić – Malik Tintilinić. Kako nam Ivo rado pripovijeda, on je onaj koji je oduvijek

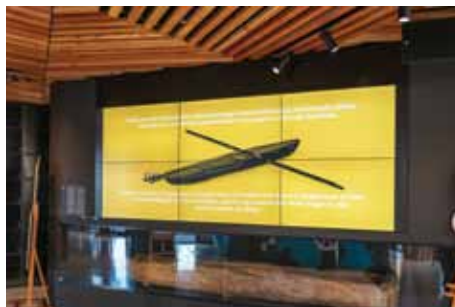
Slavni kartograf Ivan Klobučarić rođen je 1545. godine u Dubašnici i knjiga njegovih crteža u DUBoaku je bez sumnje zaslužila svoje mjesto

rado radio sitne dišpete, a osim toga je bio i pravi gurman kojega nije bilo lako hraniti.

“Po Dubašnici su se redovito spravljale štorije o štrigami i štriguni, o kudlaci i o krsniku. A malić bi nagovorio ovcu da se skrije ili kravu da gre u žito, a ako bi čoviku nekako uspilo oprostiti mu taj nestašluc, onda bi mu se malić uselilo na šufit i pomogao bi mu da se obogati. E, ali ga se moralo svaki dan zi šurlice hraniti! Bil je on skup”, pripovijeda Ivo priču o nekim davno prošlim, jednostavnijim vremenima. Tada, dok su malići još skrivali ovce po dubašljanskim drmunima, vjerovalo se da svijet nije ni okrugla lopta a bome ni ravna ploča. Narod je vjerovao da svijet ima oblik drveta, i to upravo duba. U krošnji drvnog stabla svijeta – axis mundi – priča

Domaća i europska sredstva

Za gradnju objekta s potpisom arhitektonskog ureda NFO Općina Malinska – Dubašnica je iz svoga proračuna izdvojila 11,5 milijuna kuna, dok su za opremanje postava sredstva osigurana iz EU projekta Arca Adriatica programa Interreg Italija-Hrvatska, za što je Općina Malinska-Dubašnica kao jedan od projektnih partnera sufinancirana u iznosu od 318.414 eura.

Ladva, tradicionalni čamac izdubljen tesanjem jednog jedinog komada debla

nam Ivo, stolovao je moćni bog groma Perun, a među korijenjem se gnijezdio bog podzemlja, Veles. Kako je to izgledalo, u DUBoaku sjajno demonstrira zanimljiv spoj moderne tehnologije i samog hrasta, koji nije samo pružao objašnjenje za postojanje svijeta, nego je bio i vrlo opipljiv izvor zarade, ogrijeva, sigurne egzistencije.

Izloženo i plovilo

Koliko se nekada drugačije živjelo u dubašljanskim selima, možda najbolje prikazuje jedno stoljećima staro, u DUBoaku izloženo plovilo – ladva, čamac izdubljen tesanjem jednog jedinog komada debla. Današnjim je moreplovcima gotovo nezamislivo kako se nekada u uzanoj ladvi plovilo, i to izuzetno brzo, spretno i okretno, baš kao što je i modernim mališanima teško zamislivo kako se nekad od Malinske do Venecije jedrilo na braceri ili impresivnom logeru. A upravo jednu takvu plovidbu moguće je u DUBoaku vrlo uvjerljivo doživjeti kroz VR naočale, koje će vas odvesti na napeto i neizvjesno putovanje do Venecije.

Nekoliko koraka dalje, dok vam se pod nogama izmjenjuju vjetrovi uobičajeni za Dubašnicu, dočekat će vas i fotografije ovog kraja iz nekog sasvim drugačijeg vremena, a još korak dalje i moći ćete osobno isprobati i kakav je osjećaj podignuti ili okrenuti jedro ili pak složiti nimalo jednostavne, poučne puzzle – i o svemu naučiti zanimljive informacije.

“Svaka linija broda nastala je po moru kojim plovi. Linije nisu određivali graditelji, već priroda, a brodograditelji su to znali čitati”, stoji u DUBoaku citat Nikole Jurića, čovjeka kojega će Dubašnica pamtititi kao velikog

Zeleni krov s mediteranskim vrtom koji uranja u park – atraktivno arhitektonsko rješenje

zaljubljenika u more i ovaj kraj, kao i čovjeka s vizijom upravo ovakvog centra maritimne baštine. Jurićeva izložba “Malinska i more snova” otvorena je početkom srpnja, nažalost posthumno, uz veliku podršku njegovih Dubašljana, i potvrđujući ono što je i sam

sanjao: da će ovaj centar postati srce Dubašnice i omiljeno mjesto za susrete mještana.

Centar atraktivno uklopljen u ambijent

Kada govorimo o zaslužnim Dubašljanima koji će ostati trajno utkani u povijest mjesta,

valja spomenuti i još jedno poznato ime na koje ćete naići u DUBoaku: svoje je mjesto ovdje našao Ivan Klobučarić. Riječ je o slavnom kartografu koji je rođen 1545. godine u Dubašnici, a Riječani mu rado tepaju dodatkom “Fluminensis” zahvaljujući njegovom sjajnom prikazu Rijeke. Klobučarić je u DUBoaku bez sumnje zaslužio svoje mjesto, jer riječ je o čovjeku koji je nevjerojatnom preciznošću iscrtao karte Krka, Kvarnera i brojnih drugih krajeva, i to daleko prije no što je kartografija dobila makar i obrise današnjeg standarda.

Bilo bi svakako zanimljivo vidjeti kako bi Klobučarić iscrtao nove obrise Malinske s DUBoakom kao novim centralnim mjestom okupljanja Malinskara, uklopljenim na vrlo atraktivan način u ambijent: zelenog krova s mediteranskim vrtom koji uranja u park, dok mu se more ogleda u staklenim površinama, a drvo i moderni elementi dominiraju dizajnom.

Važno je reći da u DUBoaku svoj dom nisu našli samo izložci, nego i dvije malinskarske udruge – Klub jedriličara i sportski ribolovci. Uz niz radionica, glazbenih i drugih aktivnosti koji su već zaživjeli u njegovom prostoru, DUBoak je u samo nekoliko tjedana doista postao centralnim mjestom Dubašnice. Baš kao što je dub u nekim davnim vremenima bio centar svijeta starih Dubašljana.

DUBoak je u samo nekoliko tjedana postao centralnim mjestom Dubašnice, baš kao što je dub nekada bio centar svijeta starih Dubašljana

Zabilježile: Gordana BEGIĆ, Rajna MILOŠ i Ermina DURAJ
Foto: Arhiva ZIP

Projekt Kulturno-turistička ruta „Putovima Frankopana“ Primorsko-goranska županija započela je još 2005. godine te je do 2017., uz pomoć EU fondova, uspjela obnoviti 20 objekata povezanim s poviješću Frankopana i Zrinskih na području Gorskog kotara, Vinodola i Krka. U Kraljevici je otvoren prvi Posjetiteljski centar s namjerom stvaranja kulturno-turističke rute koja će trajno uklopiti objekte u kulturni život šire društvene zajednice.

Za obnovu objekata, njihovo uređivanje, promociju i stvaranje novih turističkih proizvoda odobreno je 47,3 milijuna kuna bespovratnih sredstva iz Strukturnih fondova Europske unije, dok je ukupna vrijednost projekta bila 64 milijuna kuna. Provedba projekta trajala je do 1. svibnja 2021., a njegovu realizaciju vodio je Upravni odjel za kulturu, sport i tehničku kulturu

Dnevnik „Putovima Frankopana“

Provedba projekta Kulturno-turističke rute „Putovima Frankopana“ trajala je do 1. svibnja 2021., a njegovu realizaciju vodio je Upravni odjel za kulturu, sport i tehničku kulturu Primorsko-goranske županije zajedno s 12 partnera, jedinicama lokalne samouprave čije se uređenje provodilo kroz Projekt te turističkim zajednicama Kvarnera i Rijeke.

Primorsko-goranske županije zajedno s 12 partnera, jedinicama lokalne samouprave koje su vlasnici kaštela čije se uređenje provodilo kroz Projekt te turističkim zajednicama Kvarnera i Rijeke.

Kulturno-turistička ruta Putovima Frankopana obuhvaća 17 kaštela, utvrđenih gradova i dvoraca te tri sakralna kompleksa. Projekt objedinjuje prirodnu, kulturnu, gastronomsku i turističku ponudu našega kraja, ukazuje na povezanost hrvatske srednjovjekovne povijesti s europskim krugom te služi kao velik poticaj razvoju primorskoga zaleđa i Gorskoga kotara. Kroz projekt je uređeno i u funkciju stavljeno osam interpretacijskih centara koji se nalaze u kaštelima u Čabru, Brodu na Kupi, Grobniku, Trsatu, Bakru, Kraljevici, Bribiru te na Krku.

Svaki od kaštela i gradova čuva osobitu priču o Frankopanima i Zrinskim, dvjema obiteljima povezanim u jednu sudbinsku nit nacionalne povijesti.

Heroji imaju svoj kraj. Priče o njima – ne!

NAJBOLJI KAŠTEL, NAJBOLJE PISMO

Na Rutu ponajviše veseli rad s djecom stoga ne propuštamo priliku sagledati svijet njihovim očima i nagraditi njihovu kreativnost! Kreativni natječaji za djecu, „Frankopanski dar Sv. Nikole“ i „Ana i Petar zaljubljeni par“ iznjedrili su prave umjetnike i romantičare, a njihovi radovi izloženi su u Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja Rijeka!

FRANKOPANSKI LJUBAVNI KUTIĆ

Frankopanski ljubavni kutić - FLJUK žario je i palio svakog ponedjeljka u jutarnjem programu Radija Rijeka, donosio nove zanimljivosti i pitalice o Frankopanima te dijelio frankopanske nagrade, a kao neiscrpan izvor frankopanskih informacija, vraća se ponovno na jesen nakon ljetne stanke.

IZLOŽBA U GUVERU

Izložbom „Upoznajmo Frankopane“ posjetitelji su upoznati s lokacijama Rute, interpretacijskim centrima, multimedijalnim sadržajem te, po prvi puta u Rijeci, izloženim kostimima Jurja Zigmara posebno kreiranim za Putove Frankopana.

POTRAGA ZA FRANKOPANSKIM BLAGOM

Nova aktivnost za djecu! Još jedna prilika za učenje o velikaškoj obitelji kroz zabavu, potraga za frankopanskim blagom sakrivenim po našim kaštelima!

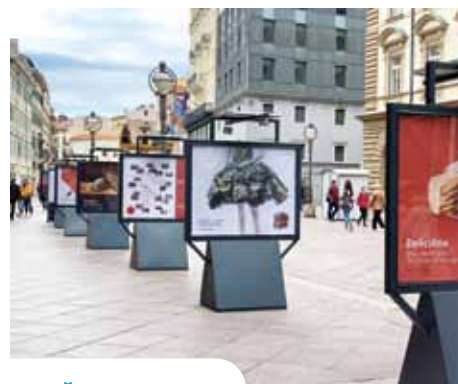
NOĆ TVRĐAVA

Noć tvrđava 2022., nova je kulturna manifestacija! Interpretacijski centri Putovima Frankopana ponudili su ujednačeno radno vrijeme, besplatan ulaz te stručna vodstva za posjetitelje.

NOĆ KNJIGE

Udružene su snage u nacionalnom programu „Noć knjige“. Na šest frankopanskih lokacija organizirane su pričaonice i kreativne radionice za naše najmlađe zaljubljenike u knjigu te su im predstavljeni glavni junaci živopisnih frankopanskih slikovnica!

IZLOŽBA NA KORZU

Izložba #frankopani na riječkome Korzu! Niz proizvoda nastalih kroz projekt Putovima Frankopana s posebnim naglaskom na frankopanske gastro i eno proizvode – kruh Frangipane Galerije kruha „Demetra“, torte DeliciAne slastičarne KaoKakao i vina F900 Vinarije Pavlomir.

DELICIANA (DeliciAna) – okus davnih dana...

U spomen na ljubav Petra Zrinskoga i Anu Katarinu Frankopan stvorena je vrhunska slastica, torta DeliciAna, sastavljena prema izvornoj recepturi kuharice iz 17. stoljeća. Torta je postala traženi protokolarni poklon te je, pukom slučajnošću, stigla i u ruke našeg premijera Plenkovića točno na njegov rođendan.

FRANKOPANSKI SUVENIRI

Kako biste se opremili frankopanskim bojama i obilježjima, u Guveru vas čekaju frankopanski suvenir: magneti, frankopanski ruksak, knjiga „100 frankopanskih gradova“...

PREDSTAVLJANJE KNJIGE 100 FRANKOPANSKIH GRADOVA

Povijesni vodič 100 frankopanskih gradova, autorica je viša kustosica Margita Cvijetinović, predstavlja zanimljivo povijesno putovanje kroz frankopanske posjede u Hrvatskoj.

PLANINARSKIM PUTOVIMA FRANKOPANA

Nova atraktivna outdoor aktivnost, Planinarsko turistička obilaznica Planinarskim putovima Frankopana, realizirana u suradnji Primorsko-goranske županije i Planinarskog Društva Tuhobić, povezuje 20 točaka Rute sa 21 planinarskom točkom.

TERENSKA NASTAVA

Povećana zainteresiranost osnovnih i srednjih škola sa željom provođenja terenske nastave u prekrasnim frankopanskim kaštelima. Bravo školari!

PLACE TO GO

Po prvi puta, Ruta se predstavila na Međunarodnom sajmu turizma PLACE2GO u zagrebačkoj Areni i obilježila njegovo otvorenje Frankopanima. Svečanu pjesmu Primorsko-goranske županije izvela je ambasadorica Rute Mia Negovetić u Zigmanovoj frankopanskoj svadbenoj haljini! S ponosom su predstavljeni brojni materijali i aktivnosti nastale kao rezultat ovoga velikog kulturno-turističkog projekta i ubrali pozornost brojnih posjetitelja sajma.

FRANGIPANE

Imamo Frangipane – Kruh, The bread, IL pane.

Istražujući izvorne zapise, Ranko Lipovščak, glumac, obrtnik i pekar, vlasnik ekološke pekare Demetra, osmislio je kruh Frangipane, odličan temelj svakog zalogaja!

SREBRNA POVELJA

Kulturno-turistička ruta Putovima Frankopana osvojila je srebrnu povelju nacionalne nagrade "Suncokret ruralnog turizma Hrvatske – Sunflower Award"!

ZIGMAN-FRANKOPAN

Juraj Zigman – svjetski, a naš! Posebno za projekt Putovima Frankopana dizajnirao je i izradio pet kostima koje nosi Mia Negovetić.

FRANKOPANI U BEČU

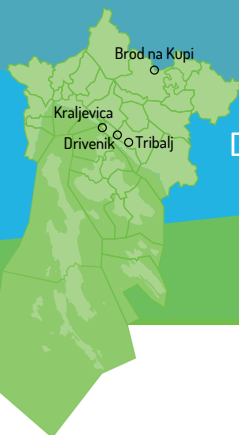
Slaveći posljednjeg Zrinskog i posljednjeg Frankopana, ne slavimo u njima samo najdivnije predstavnike onoga doba u našem narodu, nego ih slavimo kao rijetke ljude, koji se ne rodiše za stotinu, nego za stotine godina prerano: tako rano, da njihova misao, misao slobode hrvatske i misao borbe za tu slobodu ni dan današnji nije osvojila inteligenciju, a kamoli cijeli narod hrvatski. (Antun Gustav Matoš)

P.S. posjetili smo sva spomen mjesta Frankopana u Beču!

DOSTUPNOST ZA SLIJEPE I SLABOVIDNE OSOBE

U suradnji sa Udrugom slijepih Primorsko-goranske županije izrađeni su reljefni prikazi za kaštele KTR Putovima Frankopana, brošure na Brailleovom pismu, dostupne su i taktilne razglednice s grbom obitelji Frankopan, audio snimke frankopanskih tematskih slikovnica, a u svakom centru nalazi se i ručno povećalo za slabovidne osobe zahvaljujući kojima osobe oštećenog vida mogu doživjeti izgled znamenitosti, tlocrte, oblike, pročelja, kupole, tornjeve te na taj način participirati u doživljaju kulturne baštine županije.

Napisao: Anto RAVLIĆ
Snimio: Marijan MILOTIĆ

Kako kod nas vrlo često izgledaju projekti? Ulože se znatna sredstva, inicijatori i financijeri projekta umjesto riječi sipaju bonbone iz usta, iza njihovih leđa na konferencijama za medije nadvijaju se roll-uppovi. Nižu se pohvale, pažljivo prebire press clipping. Samozadovoljstvo do beskrajja, plebs je uvjeren kako će nova priča potaknuti razvoj čitavog kraja. A kad se zagase i ohlade reflektori, kad treba ubirati plodove projekta, sve pomalo blijedi. Za koji mjesec ili godinu pedantni građani šalju medijima fotografije razbijenih info ploča projekta, poneki nadobudni novinar se zapita što je s projektom. No, lijepa ideja je zapela u bespućima komunikacije između, kako bi se moderno reklo, dionika projekta.

Piknik uz Kupu

Nadamo se i vjerujemo da projekt Putovima Frankopana neće završiti po receptu iz uvoda

Frankopanski izlet započeo je posjetom nekadašnjem kaštelu Zrinskih u Brodu na Kupi, danas dijelom Prirodoslovnog muzeja Rijeka sa stalnim postavom "Divljina s pogledom na more"

Jedan dan s Frankopanima pokazao kako projekt treba ići dalje

teksta. Tko god je krenuo na jednodnevni izlet, u režiji Primorsko-goranske županije, odabranim lokacijama Kulturno-turističke rute Putovima Frankopana "Jedan dan s Frankopanima" vjerojatno dijeli našu nadu. Primorsko-goranska županija odlučila je povesti turističke agencije, turističke djelatnike,

predstavnike gradova i općina uključene u projekt te novinare na putovanje od Gorskog kotara do Vinodola.

Frankopanski izlet započeo je u Gorskom kotaru posjetom Kaštelu Zrinskih u Brodu na Kupi. U nekadašnjem kaštelu Zrinskih, na samoj granici sa Slovenijom, smješten je Interpretacijski centar Kulturne rute Putovima Frankopana te stalni postav Prirodoslovnog muzeja Rijeka "Divljina s pogledom na more". Što su Frankopani radili u Brodu na Kupi? Krajem 14. stoljeća dobili su kraljevsku povelju za istraživanje, kopanje i preradu zlata i srebra i drugih metala. U Gorskom kotaru kopali su željeznu rudu. Zrinski su unaprijedili iskorištavanje šuma. Obje plemićke obitelji dobro su poznavale ljekovito bilje, kojim su bile opremljene kućne apoteke. Stradavanja i razboljevanja u rudnicima i šumi nisu bila rijetkost pa je ljekovito bilje spašavalo živote.

Slogan projekta Putovima Frankopana kaže: "Heroji imaju svoj kraj. Priče o njima - ne!" Ali ako možemo dodati; svaki projekt ima svoj kraj, ali turistički obilasci svih lokacija obnovljenih u projektu - ne.

Kupa, vjerojatno najljepša hrvatska rijeka

Najmlađeg člana ekspedicije vitezovi su zaogrnuili svojom opremom

Druga lokacija bio je dvorac Nova Kraljevica, gdje posjetiteljski centar interpretira cijelu rutu. Interpretacijski centar u dvorcu posvećen je uroti Zrinskih i Frankopana, jednim od najvažnijih događaja hrvatske povijesti, koji se kovao upravo u Kraljevici. U ulozi domaćice u Kraljevici nova direktorica TZ Grada Kraljevice Jelena Mateševac.

Mač u ruke

Sljedeća, treća postaja, bio je drivenički kaštel, gdje je riječka udruga oživljene povijesti Ordo Sancti Viti prezentirala kako se borilo, plesalo i gostilo u srednjem vijeku. Nekad je kaštel branio prolaz kroz Vinodol, a danas ima prilično opušteniju namjenu. Uživanje u pričama koje nas vraćaju na put koji se mjeri stoljećima. Publika udobno smještena na tribine mogla je vidjeti kako se borilo bodežima, mačevima, kopljima. Tko god je poželio, mogao se oprobati s lukom i strijelom. Tko je više romantična, a manje ratnička duša, mogao se uvjeriti kako mu ide srednjovjekovni ples. Najmlađem članu frankopanske ekspedicije ostvario se san gotovo svakog dječaka. Vitezovi su ga zaogrnuili svojom opremom. Direktorica TZ Vinodolske općine Alenka Spoja predstavila je gostima Vinodol i njegove čari, sjetila se legendi iz doba bojeva s Turcima. Jedna od njih podsjeća da su Drivenik od Turaka branile žene jer su muzevi pohitali u pomoć braniteljima frankopanske gradine u Ledenicama.

Posljednja postaja bio je hotel Balatura u Triblju koji je nedavno okrunjen Suncokretom ruralnog turizma. Svojom autohtonošću se savršeno uklapa u priču o Zrinskim i Frankopanima. Vlasnik hotela Gordana Godec objasnio je izletnicima da su u Gorskom kotaru, Kraljevici i u Driveniku mogli vidjeti kako su živjeli plemići, a da u Triblju mogu vidjeti kako su živjeli njihovi podanici. Naravno, impresivni kompleks hotela Balatura danas samo lokacijom podsjeća kako su živjeli podanici Zrinskih i Frankopana. Danas bi u hotel Balaturu mogli ne samo knezovi već i kraljevi. Gostima je zasvirao Trio Veljak.

Gastro doživljaj

Izlet nije nudio samo nova znanja i povratka u doba Frankopana. Lutanje frankopanskim putovima ne bi bilo potpuno da se u njega nije uklopio gastronomski doživljaj. Ali zaista doživljaj. Najprije frankopanski piknik uz Kupu. Potom se u delicijama uživalo u dvorcu s pogledom na Kraljevicu. Krčka klopica i Frangipane kruh koji se priprema u pekari Demetra iz Škalnice. Otkud ime kruha? Lomljenje kruha (na talijanskom frangere pane - lomiti kruh) smatralo se simbolom mira, ali

Drivenički kaštel, koji je nekad branio prolaz kroz Vinodol

Pročelnica Sonja Šišić vodila je prvi od brojnih budućih frankopanskih izleta

Potencijali frankopanske rute

Svrha izleta "Jedan dan s Frankopanima" je da širu javnost upoznamo s potencijalima koje ruta nudi. Izletom nismo mogli obuhvatiti svih 17 kaštela i tri sakralna objekta, što i nije cilj izleta, već je cilj da se otvaraju izleti, kombinirajući lokacije koje su posjetiteljima najinteresantnije, objasnila je pročelnica Upravnog odjela Primorsko-goranske županije za sport, kulturu i tehničku kulturu Sonju Šišić.

Slogan projekta Putovima Frankopana kaže: "Heroji imaju svoj kraj. Priče o njima - ne!"

Ako možemo dodati, projekt ima svoj kraj, ali turistički obilasci svih lokacija obnovljenih u projektu - ne. Jednodnevni izlet je pokazao da Putovi Frankopana mogu postati atraktivan turistički proizvod. Ne treba izmišljati toplu vodu. Ponekad je bolje prepisati nešto dobro učinjeno, uz poneki originalni dodatak. Primorsko-goranska županija je desetosatnim obilaskom stavila bubu u uho, a sada je red na poduzetnicima da na izlete povedu turiste. I jednog dana trljaju ruke. Zahvaljujući Frankopanima i projektu.

i Frankopana koji su ga postavili na svoj grb. U Driveniku se moglo probati začinjeno vino. Probala se na izletu i torta DeliciAne, po receptu iz 17. stoljeća. I na kraju, u hotelu Balaturi, "Zakon večera", frankopansko vegeterijansko blagovanje.

Projekt Kulturno-turistička ruta Putovima Frankopana pripovijeda o vladavini Frankopana na području današnje Primorsko-goranske županije. Vrijedan je 64 milijuna kuna. Nositelj projekta bila je Primorsko-goranska županija koja je u suradnji s 12 partnera (gradovi Rijeka, Bakar, Kraljevica i Čabar, općine Lokve, Čavle i Vinodolska općina, TZ Kvarnera, TZ Grada Rijeke, Biskupija Krk, Centar za kulturu Grada Krka i Prirodoslovni muzej Rijeka) obnovila 20 objekata povezanih sa Zrinskim i Frankopanima. Iz Europskog fonda za regionalni razvoj dobiveno je gotovo 44 milijuna bespovratnih kuna. Projekt je pokrenut 2005. godine, a okončao 2021. godine. Objedinjuje prirodnu, kulturnu, gastronomsku i turističku ponudu kraja, ukazuje na povezanost hrvatske srednjovjekovne povijesti s Europom. Prilika je za razvoj turizma koji se ne temelji na ponudi "sunce i more". Kulturno-turistička ruta Putovima Frankopana obuhvaća 17 kaštela, utvrđenih gradova i dvoraca (kašteli Gradec, Krk, Grobnik, Trsat, Drivenik, Grizane i Bakar, kula u Bribiru, kaštel s kulom Kvadrac Novi Vinodolski, kaštel Zrinskih u Brodu na Kupi, Stari grad Zrinskih u Kraljevici, Stari grad Ledenice, Stari grad Hreljin, dvorci Nova Kraljevica, Severin i Stara Sušica te dvorac Zrinskih u Čabru) te tri sakralna kompleksa (Franjevački samostan s crkvom Navještenja Marijina na Košljunu, Pavlinski samostan u Crikvenici i manastir Gomirje). Dio projekta je osam interpretacijskih centara u kaštelima u Čabru, Brodu na Kupi, Grobniku, Trsatu, Bakru, Kraljevici, Bribiru i na Krku.

Napisao i snimio: Anto RAVLIĆ

Nogometni klub Naprijed ove godine slavi 100. rođendan. Iako su nakon stoljeća vitrine pune pehara, bogatstvo kluba krije se negdje druge. U osjećaju da je Naprijed simbol svog Hreljina, simbol čitavog kraja, institucija, i to ne samo sportska. Hreljin se ponosi pobjedama, ali još više činjenicom da je uvijek imao svoje igrače, uprave i trenere. Kad su Drago Vidas Kačina i Nikola Gecan, sa školovanja u Zagrebu, krajem 1921. ili početkom 1922. godine donijeli prvu loptu na Hreljin vjerojatno nisu niti sanjali da su pokrenuli veliku priču koja je iz godine u godinu hitala naprijed.

Klub je osnovalo 15-20 hreljinskih mladića, uz potporu učitelja Jove Brletića. Nazvan je Nogometni sportski klub Hridina Hreljin. Čim je klub osnovan, odmah problemi. Gdje će se igrati? Općinari nisu htjeli čuti da se nogometašima dodijeli neki teren. Gdje će krave na pašu, pitali su nogometaše. Ipak, upornost je urodila plodom. Dobiveno je zemljište na Biljinu. Potkraj 1923. godine odigrana je prva utakmica na Hreljinu. Protivnik je bio Bakarac. Potom su uslijedili ogledi s Frankopanom (Trsat) i Primorcem (Vežica). Povijest pamti da je Hridina bila suparnik ŠK Bakra na prvoj nogometnoj utakmici odigranoj u Bakru 29. svibnja 1924. Godinu kasnije na poticaj komunističke partije na Hreljinu je osnovan još jedan klub – Sloga. Nakon nekoliko godina u kojima su oba kluba intenzivno igrala utakmice, stiže teško doba za nogomet na Hreljinu. Režim zabranjuje Slogu koja se isticala proturežimskim djelovanjem.

Pokušalo se sve aktivnosti prebaciti na Hridinu, ali je starojugoslavenski režim zabranio djelovanje i drugom klubu. Od 1933. do 1937. godine nogomet je bio žrtva kraljevine kojoj se naslućivao kraj. Omladina željna nogometa i zabave aktivira se 1938. godine i traži registraciju Hrvatskog športskog kluba Hreljin. Molba je ležala u ladicama pola godine. Sporan je bio pridjev hrvatski. Tek kad je pridjev

Kad Naprijed na gol puca...

Pedesetih godina pjevali smo našu himnu Naprijeda po cijelom Sušaku, a na Krimeju je išlo 200 navijača. A kad smo 1957. godine s Orijentom igrali za prvo mjesto, na Lonji je bilo tri tisuće gledatelja, sjeća se najstariji navijač Naprijeda, 89-godišnji Stanko Polić Prinčica

Legendarna Lonja – stadion hreljinskog Naprijeda

u molbi izbrisan, klub je registriran. Prvu utakmicu Hreljin je odigrao krajem 1938. godine protiv Primorja iz Krasice. No, nije dočekan kraj utakmice, hreljanska publika nezadovoljna suđenjem i nepriznavanjem regularnih golova prekida utakmicu.

Kako su nove kopačke završile u Ogulinu

Uskoro je stigao Drugi svjetski rat. Upravo iz tog perioda sežu prva nogometna sjećanja najstarijeg navijača Naprijeda, 89-godišnjeg Stanka Polića Prinčice koji je i igrao za klub od 1950. do 1953. godine.

– Sjećam se da su 1944. godine Nijemci igrali protiv Hreljina. Imao sam 11 godina i gledao utakmicu, sjeća se Stanko koji je tada stanovao kod none na Hreljinu. U prvim poslijeratnim utakmicama Hreljani su imali zeleno-bijele dresove, koje su klubu poslali

naši iseljenici.

Pamćenje nije izbljedjelo niti kada je u pitanju otvaranje novog igrališta na Lonji.

– Otvaranje je bilo 7. svibnja 1950. godine. Na 1. maj je bio velik pljusak pa je utakmica odgođena. Fantastično je sve bilo organizirano, prelijepo vrijeme. Na otvaranje smo pozvali najbolje prijatelje, Grobničan, Kraljevicu i Crikvenicu, uz Naprijed koji je osvojio turnir. Naprijed je u finalu pobijedio Crikvenicu 5:2. Miro Čop je zabio dva ili tri gola. Dvije tisuće gledatelja. Možete li vjerovati?

Tih godina je Naprijed igrao u riječko-pulskoj zoni i uvijek se držao oko trećeg-četvrtog mjesta. Najveći derbiji bile su utakmice protiv Oriješta i Opatije. Igrali su sve dečki s Hreljina. U prugastim, vunanim plavo-crvenim dresovima koje su poslali naši iseljenici iz SAD, priča Stanko Polić Prinčica i prisjeća se anegdote s nogometnim pošiljkama iz SAD.

– Naši Amerikanci poslali su nam kopačke, a umjesto u našem Hreljinu, paket je završio u Ogulinskom Hreljinu. Kako smo doznali? Naše žene išle su u Ogulin po krumpir i vidjeli da tamo kopaju krumpir u kopačkama. U našim kopačkama, koje su trebale stići u primorski Hreljin, smije se Prinčica koji se još uvijek sjeća himne Naprijeda iz pedesetih godina Kad Naprijed na gol puca...

– Sjećam se da smo 1953. ili 1954. pobijedili Orijent u gostima. Pjevali smo našu himnu od Krimeje, preko Pariza i Bulevarda, sve do autobusa kod hotela Kontinental. Tada je na Krimeju išlo 200 navijača Naprijeda. Gledao se nogomet. Kad smo 1957. godine s Orijentom igrali za prvo mjesto, na Lonji je

Klinci Naprijeda s gradonačelnikom Klarićem

bilo tri tisuće gledatelja. A himna se pjevala do osamdesetih, priča Stanko.

S bojišta se nikad nisu vratila dvojica

Naprijed se uglavnom držao sredine ljestvice, a pamte se 1956. i 1957. i drugo odnosno treće mjesto. Naprijed je bio treći i 1982. godine, a titulu je osvojila Crikvenica. Pamti se i 1986. godina, kada Naprijed osvaja titulu prvaka u Primorskoj nogometnoj ligi. Sljedeće sezone, u ligi više, u Regionalnoj nogometnoj ligi (Primorska skupina) stižu do trećeg mjesta. Godine 1988. titula stiže na Hreljin, ispred Klane, Lokomotive, Benčića, Grobničana, Vinodola... Naprijed je osvojio 50 od mogućih 60 bodova.

Na jesen 1988. godine Naprijed se natječe u Hrvatskoj ligi zapad i bilježi uspješne rezultate do 1990. godine kada stiže rat. U tom razdoblju nositelji igre su bili Rudi Nikolić, Franjo Mikuličić, braća Mavrinac i Albert Kašić.

S bojišta se nikad nisu vratila dvojica Naprijedovih igrača, Ivan Bertović i Bojan Trebušak. Dok topovi grme, lopta uglavnom miruje. Ratnih godina igrači su više bili na bojišnici no na terenu...

Naprijed se može pohvaliti da je imao igrača koji je igrao u Prvoj ligi. Zvonko Vešligaj Bracek nosio je dres Dinama i Trešnjevke.

– Dvije godine sam igrao za Naprijed, do 1975. Poslije sam bio trener pionira, juniora, seniora, predsjednik kluba. Naprijed je uvijek bio zdrava ekipa. Uvijek je 90 posto vodstva bilo s Hreljina. Tako je i danas i čestitam novoj upravi. Naprijed je oduvijek, bez obzira tko bio predsjednik, veliku pažnju posvećivao mladim ekipama. Danas

Pričali su o povijesti i sadašnjosti Naprijeda: (stoje) Mičetić, Vidas, Blažina, Čop (sjede) Švrljuga, Vešligaj, Polić, Nerat

klub ima šest ekipa u omladinskom pogonu, što je ponos Naprijeda. Uvijek smo imali uspjeha, možda je zadnjih 20 godina klub u nezavidnoj situaciji jer je bilo problema s financijama. Sad je klub opet zdrav, klima je dobra, puno se radi s omladinom. I zato se osjeća optimizam, kaže Vešligaj.

Sjećanja na herojske utakmice

Švrljuga kaže da se na Hreljinu uvijek igrao muški, tvrd, borben nogomet. Prisjetio se osvajanja jedinog kupa 2005. godine. Tada su kao županijski ligaš ušli u hrvatski kup. Ždrijeb ih je odveo u Hrvace. „Planiralo se krenuti dan ranije, no nije bilo novca, pa smo krenuli u 4-5 ujutro na dan utakmice. Došli oko podne, po suncu, nikakvi, malo su igrači legli u hlad, ali...“

Također se Švrljuga sjeća i posebne utakmice: „Čiro je 1982. godine s Dinamom osvojio prvenstvo Jugoslavije. U nedjelju su slavili titulu, a u srijedu su igrali na Hreljinu“, pamti Darko Švrljuga.

Rijeka je uvijek i često bila drag gost

Naprijeda. Jednu od utakmica pamte Hreljani, ali i Franko Andrijašević i Alexander Gorgon koji su prvi put dres Rijeke odjenuli upravo na Lonji u sezoni 2016/17.

Postoji i jedna domaća utakmica u kojoj Naprijed pobjeđuje i prije početka. Naprijedova noć prvi put je organizirana 2015. godine. Danas je Naprijedova noć nešto posebno, dan koji se čeka na Hreljinu i u čitavom kraju. Sezona je nezamisliva bez te domaće utakmice.

Sto godina neprekinute povijesti

Milovan Čop posebno će se osvrnuti na omladinski pogon.

– Prije 20 godina počeli smo animirati i stvarati morčiće. Krenuli smo s 20 djece, a danas je napredak evidentan. Imamo 120 djece u šest kategorija, s kojima radi devet trenera. To je jamstvo da će Naprijed imati uspjehe u budućnosti.

Dopredsjednik Naprijeda Srđan Blažina iz posebnog kuta analizira misiju kluba.

– Možda nije bilo spektakularnih uspjeha, ali ja ću vam reći da je najveći uspjeh kluba to što u 100 godina klub nije nikad prekinuo s djelovanjem, osim prije Drugog svjetskog rata, kad su ga zabranili i tijekom Drugog svjetskog rata.

Ako je Naprijed prva asocijacija na Lonju, druga je – bura. Milovan Čop ima

anegdota: Igrali smo utakmicu po velikoj buri. Kažem treneru da treba pucati s centra, a on mi odgovori da ih nisu tako učili na akademiji. Kažem ja njemu: sad dovedi po ovoj buri te s akademije pa neka pokažu kako se igra po buri, smije se Čop.

Predsjednik Davor Vidas, koji će potporu imati u jednom od najvećih igrača Naprijeda, sportskom direktoru Andri Švrljugu, ima jasnu viziju.

– Cilj je ustaliti se u ligi, imati čim više igrača u omladinskom pogonu, privući što više mladih iz susjednih mjesta, što je uvijek bila politika Naprijeda. Zadatak je i imovinsko-pravno riješiti glavni i pomoćni teren. Kad se kompletno riješi vlasništvo na glavnom terenu, ići će se u gradnju natkrivene tribine.

– Prva ekipa Naprijeda mora se temeljiti na igračima iz omladinskog pogona. Mladi igrači su naša budućnost, kaže Mladen Nerat i podsjeća da su pioniri i juniori Naprijeda bili jesenski prvaci, pioniri su na kraju uhvatili titulu, a juniori su se na proljeće borili do zadnjeg kola za titulu.

Napisao: Anto RAVLIĆ
Arhiva ZIP i TZ Gorski kotar

Ljetne temperature su podivljale. Na nekih 35 stupnjeva, a ponekad i koji više, niti more nije izvor osvježjenja. Kakvo osvježjenje kad je i more dostiglo temperature kakve je prije tri desetljeća nudio zrak. Mnogi će spas vidjeti u debeloj šumi, na osvježavajućim brdima i planinama. Običan čovjek može birati, hoće li more ili planine. Mi koji živimo u najraznolikijoj županiji u Hrvatskoj imamo tu prednost da more i planine u jednom danu nisu san već sasvim običan dan. Gdje ćeš bolje od Gorskog kotara pod nosom? Tko želi uživati u debelom hladu, tisuću mogućnosti. Tko želi uživati u aktivnom odmoru u Gorskom kotaru još više od dvije tisuće mogućnosti. Točnije, 2.350 mogućnosti. Toliko je, naime, ucrtano kilometara koji jamče biciklističku avanturu.

Najšumovitije i teritorijalno najveće područje Primorsko-goranske županije nudi i najveći broj biciklističkih staza. 2350 kilometara pretežito makadamskih putova podijeljeno je na ukupno 66 biciklističkih staza u Gorskom kotaru.

Gradovi i općine Gorskog kotara još su 2012. krenuli u projekt „Gorski kotar Bike“ s ciljem revidiranja, umrežavanja i povezivanja gotovo svih prirodnih i kulturno-povijesnih atrakcija u čemu imaju podršku PGŽ i TZ Kvarnera koja ovaj turistički proizvod brendira kroz program Kvarner bike, jer je

Bicikl se može voziti i ljeti, samo treba znati gdje

Nije dovoljno ucrtati biciklističke karte na internet i konstatirati da imamo staze, najbitnije je stanje na terenu, da biciklisti sve o čemu su čitali na internetu, dožive na uređenim i održanim stazama, kaže Petar Hrg, direktor TZ Gorskog kotara

Prilagođavamo se potrebama i trendovima, i uređujemo staze – Petar Hrg, direktor TZ Gorskog kotara

to turistički proizvod kojeg traže turisti – aktivan odmor.

Logistika osigurana

Novе kapilarne biciklističke rute Gorskog kotara, predstavljene lani, sadrže 33 staze. Najviše je MTB (mountain bike) staza, čak 21. Devet je trekking staza, a tri su cestovne.

Na vidikovcu Petehovac

Rute su duge od 25 do 30 kilometara. I ne nazivaju se uzalud kapilarnima. Zaista su premrežile Gorski kotar. Tko prođe svim stazama, slobodno može u turističke vodiče. Na dva kotača upoznat će kompletan Gorski kotar. Biciklistički laik možda će pomisliti da je pentranje pedalama po zahtjevnom Gorskom kotaru pustolovina za bicikliste dobre kondicije. No, nije tako. Staze nisu pretjerano zahtjevne. Tko želi iskušati svoje mogućnosti ubrat će blagodati premreženosti i kombinirati staze i staze.

Fužine i Ravna Gora će ponuditi po četiri staze. Brod Moravice, Tršće, Delnice, Lokve, Mrkopalj, Skrad i Vrbovsko predstavljeni su sa po tri staze. Brod na Kupi, Platak, Gornje Jelenje i Crni Lug upisani su na biciklističku kartu sa po jednom stazom. Najduža cestovna ruta je Brod na Kupi – Hrvatsko – Čabar – Crni Lug – Delnice, duga je 90 kilometara.

Staza Fužine – Gornje Jelenje – Mrzla Vodica – Lokve – Delnice – Ravna Gora – Mrkopalj – Fužine proteže se 70 kilometara kroz Gorski kotar, a treća staza duga je 65 kilometara i vodi trasom Ravna Gora –

Osim staza, u Fužinama je lociran i servis za bicikle: staza Crni lug – Fužine uz jezero Bajer

Najviše je mountain bike staza, čak dvadeset i jedna

Uz nove biciklističke staze, redizajnirana je i web stranica www.gorskikotarbike.com koja nudi popis etapa i ruta, mnoštvo kratica i poveznica, uz detaljne opise atrakcija na putu.

Vrbovsko – Brod Moravice – Brod na Kupu – Skrad – Kupjak – Ravna Gora. Kad je riječ o MTB stazama, najkraće rute duge su 15 kilometara, jedna u Skradu (Skrad – Žrnovac – Gornja Dobra – Divjake – vidikovac Perić – Skrad), a druga u delnicama (Delnice – Polane – Štimčev vrh – Petehovac – Delnice). Najduža je delnička ruta, 61 kilometar, koja ide trasom Delnice – Drgomalj – Turki – Hrvatsko – Razloge – Praprot – Delnice. U kategoriji trek staza najkraća je 22 kilometara i vodi trasom Brod Moravice – Šimatovo – vidikovac Obrh – vidikovac Kavranca – Klepeće Selo – Brod Moravice. Najviše kilometara (42) na treku ponudit će staza Tršće – Mali Lug – Kupari – Zamost – Čabar – Tršće.

Nije sve u označavanju staza. Bez logistike teško bi funkcionirao cikloturizam Gorskog kotara. Na raspolaganju ljubiteljima pedaliranja je 11 biciklističkih vodiča. Bicikle mogu unajmiti u Fužinama, Tršću, Crnom Lugu, Brod Moravicama, Ravnoj Gori, ali i na Viškovu. U Skradu i Vrbovskom mogu se unajmiti i e-bicikle. U Fužinama je lociran i servis za bicikle, a još četiri servisa su na raspolaganju na riječkom području. Nije se zaboravilo niti na smještaj u kojem se vodi računa o potrebama biciklista. Tako biciklisti

Uspomena s Kamenjakove Goranske Biciklijade

Goransku biciklističku transversalu čini sedam etapa, dužine od 28 do 43 kilometra

Uređenje biciklističkih staza u cijeloj županiji

Primorsko-goranska županija financirala je i pokrenula uređenje biciklističkih staza u cijeloj županiji, a posebno u Gorskome kotaru, a Turistička zajednica Kvarnera već godinama provodi projekt Kvarner bike upravo s ciljem promocije biciklističkih staza, rekao je župan Zlatko Komadina, koji je ujedno i predsjednik TZ Kvarnera. – Cikloturizam kao turistički proizvod ima najveću perspektivu razvoja. Procjene su, naime, da će udio putovanja u kojima je bicikl glavno prijevozno sredstvo rasti više od deset posto sljedećih desetak godina. Zato Primorsko-goranska županija vidi veliki potencijal u cilju povećanja turističke ponude kroz cikloturizam jer ovdje dolaze gosti iz zemalja gdje je biciklizam razvijen, i to zato jer ima zanimljiv dio ruta uz obalu i otoke, ali i šumoviti Gorski kotar, ali i zbog projekta Mediteranske rute koji prolazi i kroz PGŽ.

i bicikli mogu prespavati u bike-friendly smještaju na tri lokacije u Fužinama, dvije u Crnom Lugu te Kozjem vrhu između Čabra i Prezida.

Atrakcije na putu

S novih staza može se prebaciti na već uhodanu i utabanu Goransku biciklističku transversalu koja prekriva cijelo područje Gorskog kotara. Goransku biciklističku

transverzalu čini sedam etapa, dužine od 28 do 43 kilometra. Ukupno 260 kilometara. I kad se tome doda još devet poveznica, biciklisti mogu proći 400 kilometara, a da niti jednom ne prođu istom stazom. Birati se može između etapa Delnice – Skrad, Skrad – Severin na Kupu, Severin na Kupu – Brod na Kupu, Brod na Kupu – Tršće, Tršće – Crni Lug, Crni Lug – Fužine te Fužine – Delnice. Sve te etape ne nude samo uživanje u vožnji, već mame pogledima, prirodnim fenomenima, kulturno-povijesnim znamenitostima. Mnoštvo je atrakcija na putu biciklista: Zeleni vir, Vražji prolaz, kanjon Kamačnik, Čogrljevo jezero, kaštel Zrinski, Staza predatora, Poučna staza Tropetarska stijena, Adrenalin park Gorski Lazi, izvor Kupe, špilje Vrelo i Lokvarka, Lokvarsko jezero i jezero Bajer, male građevinske piramide znane kao fajeri... Proći ćete biciklom uz Kupu i granicu sa Slovenijom, pedalirati Nacionalnim parkom Risnjak. Kad se podvuče crta, na goranskim biciklističkim rutama je 35 atrakcija, idealnih odmorišta na kojima se može naučiti i doživjeti nešto novo.

Zašto se išlo u novi projekt, objašnjava čelni čovjek goranske turističke zajednice.

– Prilagođavamo se potrebama i trendovima, približavamo ljudima koji konzumiraju takve sadržaje. S druge strane, vodimo računa o održavanju staza. Želimo ponuditi adekvatne i održavane staze. Nije dovoljno ucrtati biciklističke karte na internet i konstatirati da imamo staze, najbitnije je stanje na terenu, da biciklisti sve o čemu su čitali na internetu, dožive na uređenim i održanim stazama. To su dva osnovna motiva zašto smo se odlučili upustiti u osmišljavanje nove kapilarne biciklističke rute Gorskog kotara, objašnjava direktor Turističke zajednice Gorskog kotara Petar Hrg.

Pješačka foto-avantura Marije Kordić

Napisao: Hrvoje HODAK

Fotografije: Marija KORDIĆ, Marko DELIVUK i Hrvoje HODAK

Fotografija doista jest moćan medij koji može prenijeti emociju osobe koja ju je snimila, no kada ta fotografija dokumentira autorovu osobnu misiju, kada njome nastoji pridobiti, educirati i pozvati druge na sličan čin izlaska iz zone komfora, onda je ona daleko osobnija. A upravo to svojim je spontanim fotografskim kružnim hodočašćem, u najvećoj mjeri teško pristupačnom obalnom linijom otoka Raba, učinila Marija Kordić, izuzetno talentirana mlada rapska fotografkinja, oboružana svojim Nikonom 3500 i potrebnim objektivima.

Krenula je Marija prvotno na planinarenje zahtjevnom stazom Mišnjak – Kamenjak, bez namjere da se upušta u neku veliku avanturu. Naime, ozljeda ramena koju je pretrpjela krajem 2020. sprječavala ju je da se aktivno bavi svojom drugom strasću - biciklizmom, pa je eto krenula lagano planinariti dok se ne oporavi. Odlučila je hodati, a pješačenje od grada Raba do Barbata, nakon više ponovljenih ruta, postalo joj je već prilično dosadno i neuzbudljivo. Avanturistkinja u njoj tražila je ipak nešto više.

Prošavši pored vrha Kamenjaka do obnovljene kamene Tomašičeve vidilice na rapskoj dionici legendarne Premužičeve staze, odlučila je nastaviti prema sjevernom kraku otoka, stazom Kamenjak – Fruga – Lopar, i spustiti se tako do njegovih jedinstvenih pješćanih plaža.

Hod po rubu otoka

Koračajući loparskim pijeskom, pomislila je: „Kad sam već prošla cijeli sjeverni dio otoka, zašto ne bih i ostatak?“ Vratila se kući i rekla suprugu što je odlučila. U tom trenutku ono što je spontano započelo, pretvorilo se u svjesnu misiju – „službeno“ je nastavljen Marijin fotografsko-planinarski hod po ostatku otoka.

Podijelila je svoje obilaske na više ruta. Prva je bila Mišnjak – Kamenjak, zatim Kamenjak

Kako ja ništa ne radim polovično, tako je i ovo moralo biti završeno. Udarci, ogrebotine, preskakanje stijena, odroni tijekom penjanja, klecanje nogu bili su normalni dio avanture, prisjeća se pothvata Marija

Dužina rapske obale otprilike je 92 km, no hodajući Marija je sveukupno prošla oko 170 km

– Lopar, pa od Rajske plaže do plaže Ciganka, te dalje od Ciganke do Sorinja. Stavivši na čekanje dionicu od Sorinja do „Zlatnog zalaza“, nastavila je rutom Gornja i Donja Supetarska Draga – Gonar, pa zatim prema Kamporu, a onda sjevernom stranom Kalifronta do „Lanterne“. Od „Lanterne“ dalje prošla je svim smaragdnom rapskim uvalama do Suhe Punte, odakle je nastavila prema Frkanju, pa završnom obalnom linijom Kampora sve do povijesne jezgre grada, a odatle kroz Banjol do „Puntice“ u Barbatu. Tek je jednu rutu prošla u suprotnom smjeru, onu od Mišnjaka do „Puntice“ divljim plažama Barbata. Za sam kraj ostavila je ranije spomenuti „preskočeni“ dio rute, onaj od Sorinja do „Zlatnog zalaza“, čime je zaokružila pothvat, i baš joj je ta dionica, uz zapadni dio Kalifronta, bila najteža.

S obzirom na to da nam je svima zbog lockdowna 2021. bila godina izazova našlo

se vremena za takav pothvat koji se odvio u sveukupno 12 dana tijekom pet mjeseci. Planinarskom stazom Mišnjak – Kamenjak krenula je 19. siječnja, a zadnji dio od Sorinja do Zlatnog zalaza prošla je 15. svibnja.

Do grla u moru na zadnjem pohodu

Dužina rapske obale otprilike je 92 km, no hodajući Marija je sveukupno prošla oko 170 km. U dva pohoda imala je pratnju, a sve ostalo prohodala je sama. Od Mišnjaka do Lopara išla je označenom planinarskom stazom, Lopar je prošla uz more plažama, a sve ostalo škrapama uz obalu. Neki su to nazvali ekspedicijom, neki hodočašćem, no Marija će nakon svega ustvrditi da se avanturistički dio nje dobro nauživao, dok je onaj kreativni dodatno narastao.

„Bilo je naporno, ali me je mentalno ispunilo. Rab kao otok nudi toliko toga na svojoj divljoj

Izložba „Rab Rocks“

Fotografije s Marijinog hoda oko otoka Raba mogli su vidjeti svi Rabljani i njihovi gosti u dvjema "kružnim" izložbama „Rab Rocks“, postavljenima na dvije strane otoka u dva parka, gradskom parku Dorka u Rabu i parku Kapić u Loparu. Ova po mnogočemu posebna dvojna izložba, realizirana je u organizaciji Pučkog otvorenog učilišta Rab, Centra za kulturu Lopar te dviju turističkih zajednica – Raba i Lopara.

strani. Bilo je i trenutaka kad sam htjela odustati, ali kako ja ništa ne radim polovično, tako je i ovo moralo biti završeno. Udarci, ogrebotine, preskakanje stijena, odroni tijekom penjanja, klecanje nogu bili su normalni dio avanture. Neke sam dijelove hodala cijeli dan, neke po nekoliko sati. Uništila sam gojzerice i hodala kroz more sa svom opremom na sebi jer nije bilo druge opcije“, kazala nam je Marija.

Na zadnjem pohodu od crkvice sv. Nikole do Zlatnog zalaza, točnije do cilja – plaže Kozica, ostalo joj je bilo svega još 30-ak metara, no kopnom se dalje nije moglo. Pred njom je bila ogromna okomito odrezana stijena koju se bilo nemoguće svladati penjanjem i morala je kroz more. U gojazama, u odjeći, s ruksakom na sebi, foticem i mobitelom, odradila je prva 2 – 3 lagana koraka dok joj more nije došlo do struka, no svaki sljedeći korak odvodio ju je sve dublje i dublje. Na kraju se našla do grla u moru s rukama iznad glave, spašavajući opremu. Molila se da to bude sve i, srećom, tako je i bilo. Uzbudljiv kraj kojemu se sada smije, no tada joj nije bilo svejedno.

Stalno na radaru

Zbog svog poziva i ljubavi prema fotografiji dokumentirala je avanturu doista vrhunskim fotografijama, pa je uskoro nastala i ideja o jednoj malo drugačijoj izložbi. Rab nudi zahtjevan i inspirativan teren, vrlo fotogeničnu obalu, prekrasan geopark, a izmjene u izgledu

Marija Kordić

Planinarsko-fotografska ruta oko otoka

okoliša u mikrolokacijama impresivne su. Susreti s muflonima, srnama, zmijama i seobom gnjuraca dodatno su začiniili Marijin pohod.

U svakom pohodu na nju je pazio suprug Hrvoje i to tako što mu je Marija svakih sat vremena slala lokaciju na kojoj se nalazi i javljala da je sve u redu. Da se kojim slučajem nije odgovarala na pozive, znao bi gdje se posljednji put nalazila i u kojem smjeru se nastavila kretati, pa tako i gdje bi ju trebalo tražiti u slučaju nezgode.

Prijatelji su redovito zvali i pitali gdje sam i kako napredujem. Slušali su moje oduševljenje ili kukanje, ovisno o raspoloženju. Među onima koji su s velikom pozornošću pratili moju misiju bila je i iskusna novinarka i fotoreporterka Sanja Grgić Ćurić, koju sam upoznala prije 4 godine sudjelujući na fotografskim radionicama „Svijet u bojama“ na kojima je ona bila voditeljica i kroz koju je prošlo oko tri tisuće polaznika. Istog trena

Marijin pothvat odvio se u sveukupno 12 dana tijekom pet mjeseci

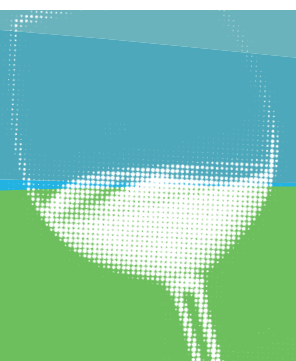
smo kliknule i obje smo imale osjećaj da smo se baš tamo trebale sresti. Tu je počelo jedno jako lijepo prijateljstvo i međusobna podrška. Kroz njezine radionice proširila sam vidike, vidjela kako drugi gledaju na svijet fotografije.

Fotografija je emotivna uspomena

Marija trenutno radi u proizvodnji čokoladnih delicija, već je osam godina u sretnom braku i ponosna je majka dviju djevojčica. Znajući za Marijinu ljubav prema fotografiji, za prvu godišnjicu braka suprug joj je poklonio prvi fotoaparat i tu je intenzivno krenulo Marijino fotografsko istraživanje. Uživala je u fotografiranju detalja i prirode. Nakon što je rodila svoju prvu djevojčicu posvetila se njoj, a kako je fotoaparat uvijek bio pri ruci, tako je fotografirajući kćerkicu shvatila u kojem smjeru želi ići. Uz puno vježbe i istraživanja po internetu sve je više napredovala, a pomogli su joj i razgovori s drugim fotografima čijim je savjetima sama sebi razjašnjavala neke postupke koji su joj do tada bili nejasni.

„Uvijek kažem da je svaka fotografija uspomena, zabilježeni trenutak koji kasnije u životu budi razne emocije i sjećanja. Meni osobno najdraže je fotografirati djecu, obitelji i trudnice, ti su trenuci jako bitni dijelovi nečijeg života i biti dio toga prije svega mi je čast. Hrabro je od svake obitelji stati pred objektiv i prepustiti fotografu da zabilježi njihov mali dio svemira. Osjetiti tu ljubav i njihovu povezanost i to prenijeti na fotografije nešto je u čemu jako uživam. Tu brusim svoj talent“.

S obzirom da je ovaj nesvakidašnji obilazak otoka bilo i svojevrsno pomicanje vlastitih granica koje je završilo više nego uspješno, Marija već planira ići korak dalje, odnosno više. Želi pobijediti svoj strah od visine i letjeti iznad Raba i to, dakako, dokumentirati fotografijama.

Napisala: Slavica KLEVA
Snimio: Rino GROPUZZO

Ljubav, strast, druženje, radoznalost... One su žene na pragu tridesetih, upijaju nova znanja, stječu iskustva. One su sommelierke, ambasadorice kvarnerskih vina, promoviraju autohtone sorte i proizvođače vina i ulogu koja im je namijenjena izvrsno igraju, izvrsne su promotorice kvarnerskog vinskog podneblja.

Martina Škarica, Monika Neral, Marinela Mrkonja, Lucija Matijević i Ines Matić-Matešković. Svaka od njih iz različitih je pobuda krenula u svijet vina, da bi u konačnici dostigle zavidnu karijeru u svijetu sommeliera, zapravo, upravo se na Kvarneru stvorila jaka ekipa ženskih sommeliera i tako pridružila mnogobrojnoj muškoj ekipi.

Susreli smo tu žensku ekipu na snimanju jednog u nizu projekata koji će dodatno osnažiti vinsku kartu Kvarnera. U kratkom predahu između snimanja uspjeli smo razgovarati s ambasadoricama koje su uglas zaključile da ih je upravo ljubav prema vinu usmjerila ka sommelierstvu, ne samo usmjerila, one promišljaju kako oplemeniti i unaprijediti budući rad, poboljšati buduće vinske kapi.

– Otac i mati su iz područja koje je oduvijek gajilo ljubav prema vinogradu, majka iz okolice Zadra, otac iz Drniša, htjela ne htjela, odmalena su se obiteljski razgovori, na čelu s bakom, vodili oko vinograda, proizvodnje vina. Brat je prvi krenuo ozbiljnije u vinsku priču, jednostavno me povukao. Završila sam treći stupanj za sommeliera Hrvatskog Sommelier Kluba. Ocjenjivala sam vina na protekloj Vinistri, a ujedno sam i član komisije Hrvatskog Sommelierskog Kluba (HSK), povjerala nam je sugovornica Martina Škarica. Trenutno je zaposlena u Hotelu Ikador i kako kaže, ostvaruje joj se želja da osim druženja s gostima otvorena srca razgovara i preporučuje naša domaća vina, vinara s Kvarnera. Također će nam reći da su naša vina iz godine u godinu kvalitetnija, bolja, da se u svakom segmentu

Mlade kvarnerske sommelierke konkurencija su mnogobrojnoj muškoj ekipi

Podići kulturu vina

Poanta cijele ove priče s ambasadoricama Kvarner wine je ne samo širiti priču o autohtonim sortama i vinima, nego uz pomoć radionica o vinima podići kulturu vina ne samo u ugostiteljskoj sferi, već da radionice pohađaju i svi oni koji žele saznati nešto više o vinima, kazala nam je voditeljica projekata u Turističkoj zajednici Kvarnera Renata Vincek koja potpisuje ovaj važan projekt. – Mi smo u ukupnom brendiranju gastronomije našeg kraja podigli ljestvicu, jer bez suradnje s vinarima, odnosno udruženjem vinara u Udruzi „Kvarner wine“ kojima je naglasak upravo na autohtonim vinima, želimo zapravo podići kompetencije svih onih koji rade u ugostiteljstvu. Eno-gastro destinacije, dobra vina i dobra hrana, to je prava promocija našeg kraja, zaključila je Vincek.

Sa županom Komadinom i direktoricom Peršić Živadinov na primanju u Hiltonu

proizvodnje vina osjeti maksimalan trud uloženi u stvaranje vrhunskih vina, a pritom je i jako važno naglasiti, to je pravi put za otvaranje europskih tržišta.

Žele prenijeti stečena znanja

I mlada sommelierka Monika Neral kaže da je u njezinoj obitelji njegovan kult vina, proizvodili su ga, familija je znana kao „bačvari“. Ona je diplomirala jezike, u Hrvatsku se iz Italije preselila prije pet godina, a toliko je i zaposlena u Hotelu Millennium. Osim što posjeduje sve tri razine tečaja HSK-a, ona je vlasnica ASI diplome, sommelierske francuske škole, te londonske sommelierske škole treće razine. Na prvenstvu sommeliera prošle godine osvojila je zavidno treće mjesto. Upitana za planove u narednih desetak godina, Monika se vidi kao edukator, želi drugima prenijeti stečena znanja iz sommelierstva, organizirati radionice, posjet vinarskim kućama. No, otkrila nam je i veliku tajnu, želi okončati studij za ljudska prava, no, to joj neće umanjiti ljubav prema sommelierstvu.

Mlada Bjelovarčanka, magistrica ekonomskih znanosti Marinela Mrkonja uklopila se u ženski tim sommelierki. Ona posjeduje diplomu druge razine londonske

Ines Matić-Matešković

Lucija Matijević

Marinela Mrkonja

Martina Škarica

Monika Neral

Nove ambasadorice kvarnerskog vinskog podneblja

Pet mladih žena u Primorsko-goranskoj županiji koristi nepce, one su sommelierke, ambasadorice kvarnerskih vina: neke su krenula u svijet vina iz čiste znatiželje, a danas zaljubljene u taj posao žele biti izvršne promotorice kvarnerskog vinskog podneblja.

sommelierske škole WSET. Za razliku od prethodnih sugovornica u njezinoj obitelji nitko nikada nije pio vino. No, kad se zaposlila u Millenniumu prije pet godina, postepeno se razvijala i ljubav prema vinima. „Kolege su stalno pričale o vinima, sortama, vinarima, nisam imala pojma o čemu govore, jako sam se zainteresirala, željela više naučiti, educirala se, učila, „guglala“, i u ovom trenutku vrlo sam zadovoljna dosadašnjim stečenim znanjima ali i diplomama, kazuje nam Marinela koja radi na recepciji i svakodnevno se usavršava i uči.

Treći stupanj sommelierstva

Kastavka Lucija Matijević, magistrica kulturologije upravo je na fakultetu vino spojila s kulturalnim studijama, vinske regije povezala u turističkom segmentu, a također će naglasiti kako je usvojila kulturu pijenja vina u obiteljskom domu, hrana, vino i topli razgovori za stolom njezini su postulati.

– Oduvijek sam htjela raditi u restoranu, ali moji su kategorički rekli NE. Nakon avanture i života u Norveškoj koja je trajala osam godina, vratila sam se zbog sunca ali i zbog činjenice da Norvežani ne gaje kult vina, nisu vinska zemlja. Ovdje sam tri godine, posjedujem treću razinu sommelierstva, a od samih početaka otvaranja Neba u Hiltonu, nezaboravno je i neprocjenjivo, fantastično iskustvo, kaže nam sugovornica Lucija. Kad smo je upitali za planove, odgovorila je: “San

mi je promovirati male vinare, organizirati vinska druženja. Vidim se u Hrvatskoj, dakako, uz „berbu“ novaca u četrdesetima... hahaha“, optimistična je Lucija.

Odvjetnica i asistentica na Pravnom fakultetu Ines Matić-Matešković krenula je u svijet vina iz čiste znatiželje. Rad sa strankama iz drugih zemalja, ponajprije Talijanima, odlasci na poslovne ručkove i večere nakon napornog poslovnog dijela, naprosto su je prisilili da počne učiti malo više o vinima.

– Shvatila sam da sam pravi „bedak“, ne znam što je „belini“, „mimoza“, ne znam što je chianti, ni onu baznu razinu nisam razumjela, sorte, vina... A onda sam htjela i željela i naučila. Suprug mi je za rođendan poklonio prvi tečaj sommelierstva, bila sam totalni „alien“, mislila sam da ću se osramotiti, no, iskustva su bila sasvim suprotna. Jedan od predavača, Mario Meštrović, bio je nevjerojatno elokventan, približio nam je priču o vinu. Brzo sam zaključila da je upravo plastičnim načinom prikaza tajni kušanja vina, imao ti manje ili više talenata, otkrio jedan novi svijet, kazala je Ines. Posjedujem treći stupanj sommelierstva, danas predajem u Hrvatskom Sommelierskom Klubu, kratke crtice pod nazivom „Vinski dnevnik“ objavljujem na portalu Stilute koji njeguje sommelierski vokabular. Danas znam da ću uvijek educirati i širiti kulturu pijenja vina, radosno će reći naša sugovornica Ines.

Kako vino „vidi“ sommelier

Analiziramo vino trima osjetilima: vidom, mirisom i okusom. Sve kreće od boje, što vidimo, ima li mjehurića, sedimenti ako ih ima... Kad ga pomirišemo tražimo ono „čisto“ na nosu, tražimo arome, mozak nam šalje zaboravljene osjete iz djetinjstva, prošlosti. Je li riječ o cvijeću, svježem voću, herbalnim osjetima? Na ustima tražimo više elemenata, je li ono balansirano, odnosno uravnoteženo, kakve je svježine, kakvi su alkoholi, je li suho, slatko, poluslatko, kakvi su šećeri, ima li više alkohola? Koliko ima tanina, minerala. I tek tada zaključak o strukturi tijela vina, koliko dugo ono traje. Da li na ustima osjetimo drvo, je li vino odstajalo u bačvi, koliko vremena? I onda najvažnije koje vino traži kakvu hranu, odnosno jelo...

pijat

Konoba Ribica na Kantridi

Konoba Ribica na Kantridi, iznad kultnog nogometnog stadiona, godinama je gastronomski magnet za Riječane, a sve više i za strane turiste

Positivna usmena predaja
– ambijent restorana Ribica

Napisala: Slavica KLEVA
Snimio: Rino GROPUZZO

Igrom slučaja, iako zapravo znam da ništa u životu nije slučajno, uvijek se nešto dogodi s razlogom, ova konoba, nekad „Kantrida“ a danas „Ribica“, morala je biti moja, kaže na početku razgovora Robert Barbalić, naš domaćin i sugovornik, vlasnik Konobe Ribica na Kantridi, u Pulskoj ulici koja vodi pravo do Brodogradilišta 3. Maj. S velikim zadovoljstvom „prošetao“ je s nama po svojim sjećanjima, podijelio priču o

Dostava u vrijeme korone

Korona nas nije uništila, kad smo vidjeli što nas je zadesilo, nismo stali. Ipak smo obiteljski povezani, ne samo ja i moja obitelj nego i svi zaposlenici. Dosjetili smo se dostavljati marende na kućni prag. Naši su konobari bili i vozači, doslovno smo se prilagodili situaciji, slabije smo radili ali i pregrmili najgore trenutke. Sačuvali smo radna mjesta, a to je bilo najvažnije, kaže nam Barbalić. No, planovi idu dalje, jer ubrzo kreće renovacija kata iznad Konobe. Uredit će, kaže nam Barbalić, sobe, nuditi doručak gostima, ne samo njihovim nego i velikom broju gostiju koji su u apartmanskom smještaju na Kantridi. To nije sve, Barbalić sprema još jedan iskorak, kulinarski, ali o tomu jednom novom zgodom, važno je prišapnuti da je riječ o lokaciji nadomak Konobe Ribica.

Obitelji vole podijeliti kulinarski užitek u Ribici

Riba je uvijek svježija i dobavljena od nekolicine ribara ili s glavne ribarnice u Rijeci

nastanku Ribice koja danas jako dobro „pliva u moru“.

Svi ga zovu Robi, od onih dobrih i vrijednih žena koje prodaju povrće na glavnoj tržnici gdje redovito nabavlja svježe povrće i salate, do ribarica na ribarnici. Zovu ga tako i njegovi gosti koji, možda neskromno zvuči, onako kako su kročili prvi put, tako i danas obožavaju doći i uživati u hrani i piću u Ribici.

A priča je krenula potkraj 2014. godine, kada je Robert krenuo u samostalne ugostiteljske vode, pa u jednom vremenskom međuprostoru radio u noćnom klubu, istodobno držao kafe-bar na Kantridi u Ulici Vere Bratonje. Ali u tom istom vremenu, tadašnja Konoba Kantrida, samo jednu ulicu niže, bila je zatvorena dvije godine, a od starog gazde Fulvia doznao da je baš u tijeku natječaj za licitaciju tog gradskog prostora. Nije Robi ni trenutka dvojio, za nepunih mjesec dana, točno 1. prosinca 2014. godine ne samo da je izlicitirao prostor nego u njemu i startao s

Fettuccine s porilukom i kozicama

Vlasnik „Ribice“ je, uz znanje glavnog kuhara Mohovića, bezrezervno podijelio s čitateljima magazina „Zeleno i plavo“ recept fettuccina s porilukom i kozicama.

Za 4 osobe potrebno je:

600 gr. fettuccina (vrsta tjestenine), 200 gr. poriluka, 40 dkg kozica, 2 režnja češnjaka, 1 čajna žličica peršina, 1 dcl bijelog vina, 4 dcl ribljeg temeljca, 4 dcl temeljca od kozica, sol, papar, maslac, parmezan i maslinovo ulje

Na maslinovom ulju popržiti poriluk. Dodati meso kozica i sve malo prodinstati. Nedugo zatim dodati bijelo vino i kuhati jednu minutu. Dodati riblji temeljac i temeljac od kozica pa začiniti po želji sol i papar. Zatim dodati peršin i češnjak. Kada sve skupa zakuha dodajemo crne fettuccine, sirove. Kuhati zajedno 8 do 10 minuta. Kada se sve skupa sjedini dodaje se žličica maslaca i prstohvat parmezana.

radom. Odmah je imao viziju što želi, kako će izgledati buduća konoba, što će nuditi. Ostalo je „samo“ urediti prostor, onako po svom, ili kako kaže Robert, ostvariti snove.

– Bez pomoći mog oca Oriana, mame Milkice, supruge Ika i nekolicine prijatelja, ne bi to baš išlo tako glatko. Dan i noć se radilo, kopalo, osmišljavalo, svi smo se zdušno dali u renovaciju, nadgradnju, sve kako smo zamislili. Trajalo je to nekih dva i pol mjeseca i kako se ono kaže, malo po malo, dan po dan, konobu smo otvorili i krenuli. U početku su bile svakodnevno svježe marende, jednostavna riblja jela, sitna plava riba, incun i srdela, lignje, pišmolji, oslići i blitva. Bio je to pravi jutarnji đir. Danas? Ušli smo u

osmu godinu rada, dopunjavali smo menije, mijenjali ih, uglavnom na zadovoljstvo ali i sugestije gostiju i priča je krenula. Usmena predaja bila je nevjerojatno pozitivna, danas je posao zaživio zajedno s našim gostima. Glavni kuhar Vladimir Mohović i ja osmišljavamo menije, a uz specijalitete poput hobotnice u crnoj pivi, gosti vole i grdobinu crispy te fettuccine s porilukom i kozicama.

Riba je uglavnom iz Kvarnera, dobavlja ju od nekolicine ribara, ali i s glavne ribarnice – Robija se zapravo nerijetko viđa na placi. Specifičnost Konobe Ribica je i jastožer, nekad je bio manjih dimenzija pa kad je puknuo, valjalo je napraviti veći i kvalitetniji. Većinom su u njemu hlapovi, ima i jastoga

Specijalitet – hobotnica u crnoj pivi

ulovljenih u akvatoriju Malog Lošinja, ali i južnije. Dobar broj gostiju voli doći na jastoge.

– Danas se u Ribici vole naći obitelji, ugodan je prostor, ukrašen prekrasnim drvenim ribicama umjetnika Marina Krstulovića, za obiteljska slavlja, rođendane, manje fešte ali ništa manje ugodan ambijent za poslovne ručkove i sklapanje poslova. Gotovo pa stalni gosti dolaze iz Austrije, Beča, Klagenfurta, gosti su i Talijani koji odavno imaju apartmane po Kantridi, a česti su gosti i oni iz takozvanog zdravstvenog turizma, oni koji posjećuju dentalne ordinacije na širem riječkom području.

Vrijedna familija Barbalic – Robert, supruga Ika, tata Oriano i mama Milkica

Veli Lošinj

Napisao i snimio: Bojan PURIĆ

1 Gotovo svaki put kada se Lječilište Veli Lošinj nade u fokusu javnosti, predstavlja se neka nova faza radova na kompleksu; što je dosad sve obavljeno?

– U pravu ste. Prije deset godina smo uz podršku Primorsko-goranske županije krenuli u podizanje standarda kvalitete objekata koji su nam prvenstveno neophodni za pružanje usluga ugovorenih s HZZO-om.

Počeli smo s uređenjem smještaja 2013. godine i uredili smo 27 dvokrevetnih soba u Villi Elisabeth. Zatim smo 2019. godine otvorili naš novi zdravstveni objekt, Centar

za sredstva iz NPOO-a, koji će biti raspisan krajem rujna upravo za projekte specijalnih bolnica i lječilišta. Očekujemo da ćemo osigurati oko 35 milijuna kuna za rekonstrukciju objekata "Park III" i "Park IV" uz brojne dodatne mjere digitalizacije i "zelene tranzicije" koje ćemo uklopiti u projekt.

Prema dostupnim informacijama, Ministarstvo turizma i sporta planira ugovore o bespovratnim sredstvima s korisnicima potpisati u jesen 2023. godine, što znači da bi radovi mogli početi najkasnije početkom 2024. godine, s time da moraju biti završeni do 30. lipnja 2025. godine.

i rehabilitacije (dr. Ljubiša Postolović), dermatologije i venerologije (dr. Ana Ivekić Jambrošić) i pulmologije (dr. Ivana Jukić Soldičić).

Uz naše liječnike imamo vrijedne medicinske sestre i fizioterapeute s kojima medicinski tim Lječilišta postiže odlične rezultate u fizikalnoj terapiji, plućnoj rehabilitaciji i liječenju kroničnih bolesti kože kao što su atopija i psorijaza.

Većina naših usluga dostupna je na uputnicu HZZO-a, mada u vrlo skromnom obimu koji niti približno ne zadovoljava potrebe i interes naših korisnika. Zato vjerujemo da će Ministarstvo zdravstva i HZZO u novoj

Lječilište sa 130 godina dugom tradicijom

zdravlja Magnolija, u kojem smo objedinili sve naše postojeće zdravstvene usluge i ondje su postignuti uvjeti za pružanje brojnih novih zdravstvenih usluga, primjerice hidroterapije. Sve je to, naravno, pratilo i zapošljavanje novih mladih i stručnih ljudi.

U kolovozu 2021. godine završili smo najzahtjevniju fazu – obnovu kuhinje, dogradnju restorana i uređenje dodatnih jedanaest dvokrevetnih soba čime smo se uskladili sa standardima HACCP-a i povećali kvalitetu pružanja usluge smještaja i prehrane.

Te prve tri faze velikog strateškog županijskog projekta "Revitalizacija lječilišnog centra Veli Lošinj" zaokružili smo u svibnju ove godine uređenjem novog parkirališta i interne prometnice.

Kroz tih deset godina Županija je u nas i u ovaj otok uložila ogromnih 65 milijuna kuna. Nažalost, sredstva EU su nam bila nedostupna, kao i većini specijalnih bolnica i lječilišta u javnom vlasništvu. Novim financijskim okvirima EU u sljedećih nekoliko godina nam se otvaraju velike mogućnosti osiguranja bespovratnih sredstava za nastavak naših projekata.

2 Što je preostalo za odraditi i koja se dinamika radova očekuje?

– Sada smo na pola puta, što se tiče obnove objekata i upravo pripremamo natječajnu dokumentaciju za javni poziv

Poštujemo povijesno nasljeđe Habsburgovaca koji su nam sagradili i ostavili prekrasne vile i dvorce uključujući i našu Villu Elisabeth – Renata Žugić

3 Koje sve (specijalističke) usluge nudi Lječilište Veli Lošinj?

– Upravo prije nekoliko dana smo našu specijalističku uslugu proširili i na pedijatriju, jer je naša doktorica Ozana Hofmann Jäger položila specijalistički ispit i pojačala značajno naš specijalistički tim u Centru zdravlja Magnolija.

Osim pedijatrije u našoj ustanovi pružamo specijalističke usluge fizikalne medicine

Godine 2008. mi se pružila prilika pokušati Lječilište Veli Lošinj vratiti na put razvoja prema zdravstvenom turizmu. Uz velika ulaganja i podršku PGŽ i samih djelatnika ustanove, Lječilište je spašeno od daljnjeg propadanja i u tome vidim svoje osobno i profesionalno zadovoljstvo.

Mreži javne zdravstvene službe, koja je u izradi, prihvatiti naše prijedloge povećanja obima ugovorenih usluga.

Našim prijedlogom bi ustanova imala u Mreži javne zdravstvene službe ukupno 30 postelja, od čega deset postelja za provođenje Fizikalne medicine i rehabilitacije regionalnog značaja i dvadeset postelja za respiratornu rehabilitaciju djece i odraslih nacionalnog značaja. Također bi se povećao broj ugovorenih usluga u specijalističko-konzilijarnoj zaštiti i fizikalnoj terapiji povećanjem broja ugovorenih sati liječnika specijalista i broja usluga plućne rehabilitacije, neurološke rehabilitacije i hidroterapije.

S otvorenja Vile
Elisabeth u Lječilištu
Veli Lošinj

**Žugić: Upravo zahvaljujući pionirima
zdravstvenog turizma mi možemo
danas razvijati zdravstveni turizam kao
najkvalitetniji oblik održivog turizma.**

Lječilište Veli Lošinj sa svojih 130 godina dugom tradicijom rehabilitacije bolesti dišnih putova kombinira povoljan utjecaj mikroklimatskih prilika sa dosezima suvremene medicine. Iako se radi o otopnoj sredini, kvaliteta i dostupnost zdravstvene zaštite je daleko iznad općeprihvaćenog hrvatskog standarda upravo zahvaljujući dugogodišnjim ulaganjima u prostore, opremu i stručni kadar.

4 Kako valorizirate bogatu baštinu ustanove, s obzirom na korijene lječilišnog turizma još iz doba Austro-Ugarske te na zlatno doba

ustanove, Dječju bolnicu pod vodstvom dr. Branka Vukelića?

– Ove godine je 130 godina od proglašenja Velog i Malog Lošinja lječilišnim mjestima. Upravo zahvaljujući pionirima zdravstvenog turizma koji su proširili glas o ljekovitosti klime ovog otoka širom Austro-Ugarske i koji su izgradili prve sanatorije, mi možemo danas razvijati zdravstveni turizam kao najkvalitetniji oblik održivog turizma.

Poštujemo povijesno nasljeđe Habsburgovaca koji su nam sagradili i ostavili prekrasne vile i dvorce uključujući i našu Villu Elisabeth. Upravo na tom tragu, taj smo

zimski dvorac nadvojvode Karla Stefana i nazvali Villa Elisabeth, po njegovoj praunuci koja nam je učinila veliku čast i 2013. godine, zajedno sa županom Zlatkom Komadinom, otvorila objekt nakon cjelovite rekonstrukcije.

O dr. Vukeliću i njegovom značenju za razvoj Dječje bolnice gotovo da i ne treba trošiti riječi. Ali ne smijemo zaboraviti i njegove suradnike, medicinske i nemedicinske struke, koji su pod njegovim vizionarskim vodstvom, razvili Dječju bolnicu s odjelom za odrasle u europski priznat 'brend' na području liječenja astme i psorijaze. Planiramo krajem godine napraviti okrugli stol i izložbu kojom ćemo se prvenstveno sjetiti ljudi koji su obilježili 130 godina razvoja otoka Lošinja kao klimatskog lječilišta.

vraćamo na staze stare slave

5 Niste rodom s otoka; gdje ste se školovali, što ste radili prije i čime se bavili u slobodno vrijeme te kako je došlo do dolaska na Lošinj?

– Ja sam po rođenju Petrinjka i tamo sam provela djetinjstvo, prekinuto Domovinskim ratom i prisilnim preseljenjem u Sisak. U Zagrebu sam završila Farmaceutsko-biokemijski fakultet i s diplomom magistre farmacije doselila 1999. godine u Mali Lošinj sa svojih 25 godina života na pripravnički staž.

Zaposlila sam se u ljekarni Snježane Muškardin i tamo provela prekrasnih devet godina. U tim godinama sam osnovala i vodila Udruhu dijabetičara, Zadrugu žena "Žerna", nekoliko godina sam se bavila i politikom, udala sam se i rodila prvog sina.

Godine 2008. mi se pružila prilika pokušati Lječilište Veli Lošinj vratiti na put razvoja prema zdravstvenom turizmu. Uz velika ulaganja i podršku PGŽ i samih djelatnika ustanove, Lječilište je spašeno od daljnjeg propadanja i u tome vidim svoje osobno i profesionalno zadovoljstvo.

U međuvremenu sam rodila i drugog sina tako da je i ono malo slobodnog vremena koje sam imala utrošeno na posjete dječjim igralištima i ostalim roditeljskim radostima i obvezama.

Sada su naša djeca samostalna, u obitelji nam je već došla i nova generacija. Slobodnog vremena imam vikendom i koristim ga za opuštanje uz dobru seriju.

ze'eno pravo	FRANKOPANSKI KRUH	DIO TIJELA IZ- MEDU VRATA I NADLAKTICE	ALBUM MARIJA HULJEVA	PREGRADE IZMEDU PROSTORIJA	MITSKI PRAOTAC RIMSKOG NARODA	"REPRIZA"	VRHNIJE (REG.)	GNJEVAN, OGORČEN	RUKOMETAS KARACIĆ	ASTRONOM KOJI JE POPU- LARIZIRAO ZNANOST, CARL	PRVO SLOVO ABECEDJE	STARI GRAD	OTRGNUTI	LIK KEANIJA REEVESA U "MATRIXU"					
POSLOVNI LOKAL U KOJEM SE UREĐUJE KOŠA																			
RADIŠAN, MARJIV						RANG NATJE- CANJA U NE- KIM SPOR- TOVIMA					PLESNA FIGURA U KADRILU FR. FILOZOF, PIERRE								
TALUANSKI FIZIČAR I KEMIČAR (KONSTANTIN)																			
IMPERATIV KOJI IZRIČE ZABRANU						BIVŠI NOGO- METAŠ I TRE- NER, ANEL LUKSEMBURG								DIO PEDAGO- GIJE KOJI SE BAVI NAS- TAVOM					
GABON		JAJOLIK, ELIPTIČAN RADIJSKI SIGNAL							NOGOMETNI TRENER BIJEICA										
IRIDU			ITALIJA PRIJAMNIK ZA ZVUČNO PRI- MANJE PORU- KA (ENGL.)							LJUVATI									
ČOVJEKOV NAJBOLJI PRIJATELJ				ESTONSKI SAHIST, IIVO (PREMET- NITE. INE)										KISELINA (LAT.)					
FRANAČKI KRONIČAR (ADO)														DRUGI SLOG SOLMIZACIJE			JEDNA KRVNA GRUPA IDEJA VODILJA		
OTOČNA DR- ŽAVA SJEVE- ROISTOČNO OD NOVOG ZELANDA														RIMSKI. 500		MILE KEXIN FRANKOPAN- SKA TORTA			
DUGAČKO RAZDOBLJE, VJEK (MIN.)															TOČKICA (ENGL.) FRANCUSKA OSKAROVKA, SIMONE				
	SUDAN NIZOZEMSKI KONCEPTU- ALNI UMIJET- NIK, IAN			KRVOPROLIČA, POKOLJ											PROJEKT KOJI TRAŽI DOKAZE POSTOJANJA IZVANZEMA- LIJACA				
POZNATA IZREKA: CARPE ...															NAŠ NAJ- ISTOČNIJI GRAD				
OBLIK RAZONOIDE										FRANKOPANSKI KAŠTEL	UNUTAR	TRŽIŠTE VRI- JEDNOSNIH PAPIRA I NOVCA	IRAN	DVORAC ZRINSKIH	GIBRALTAR JAPANSKI CRTANI FILM			AUSTRIJA INSTINKTIVNI ELEMENT PSIHE PO FREUDU	
BORIS NOVKOVIĆ			STANOVNICI DONJE I GOR- NJE STUBICE GRAD U SJEV. NIEMAČKOJ																UMIJETNIČKO IME IVANE BANFIĆ
FRANKOPANSKI KAŠTEL											DRUGI NAZIV ZA AKTINOIDE SASTAVNI VEZNIK								
ČUDOTVORNI NAPITAK								PIVO (TAL.) NORVEŠKA					BELGIJA DVA ISTA SLOVA						
"TEMPERA- TURA"		GLAZBENI PROJEKT S PESMOM "AMENO" "AMPER"				BROJKE "RAZRED"													
KALJIEV NITRAT								PONOVRNO SNIMANJE ISTOGA KADRA											

(pristiglo 208 koverti, dopisnica i razglednica)

3 ručka ili večere za dvije osobe u bistrou Mezanin Rijeka**Dušan Dvornicki**
Franje Čandeka 36
51000 RIJEKA**Ivan Špoljarić**
Zametska 40
51000 RIJEKA**Darinka Rački**
Kraljev Vrh 1
51305 TRŠČE**3 poklon paketa trgovine slastica „Vilma“****Željko Kušić**
Drage Šećitara 2
51000 RIJEKA**Katarina Perkić**
D. Cesarica 10
51000 RIJEKA**Branko Petrović**
A. Peruća 10/2
51000 RIJEKA**3 poklon paketa PGŽ****Dario Hamzić**
Bartola Kašića 14
51000 RIJEKA**Ljiljana Dugandžić**
Franje Cara 26
51260 CRIKVENICA**Radojka Jusić**
Stari Grad 1
51211 MATULJI**10 knjiga Ivce Tomića: Hrvatska u Brazilu****Edi Golik**
Zlobin 1113
51324 ZLOBIN**Vlado Mirković**
Žarka Pezelja 16
51221 KOSTRENA**Bakir Mujkanović**
Mire Radune Ban 3
51000 RIJEKA**Valter Parenta**
M. Špilera 1
51000 RIJEKA**Šimo Kovačević**
Hinka Wuertha 18
10000 ZAGREB**Elio Belak**
Franje Čandeka 38A
51000 RIJEKA**Stjepan Mitar**
Omladinska 3
51222 BAKAR**Branko Rušnov**
Lanište 16
10020 NOVI ZAGREB**Luka Laloš**
S. S. Kranjčevića 16
51300 DELNICE**Zvonko Čudina**
Ludvetov Breg 22
51000 RIJEKA**10 knjiga Bojana Zoričića: Moj stari Novi****Božica Duvnjak**
Zaheji 2
51415 LOVRAN**Elma Dujčić**
Franje Cara 6
51260 CRIKVENICA**Lorena Jerković**
Mesnička 12
51300 DELNICE**Ines Abramović**
Šetalšte 13 divizije 6
51000 RIJEKA**Vesna Ivanović**
D. Gervaisa 50
51000 RIJEKA**Ana Sučić**
F. Čandeka 38
51253 BRIBIR**Biserka Lončarić**
Štale 27A
51253 BRIBIR**Asja Ivanković**
Franje Račkog 10
51322 FUŽINE**Ivanka Frančisković**
Ludvetov breg 20
51000 RIJEKA**Liana Mrazek**
Ratka Petrovića 15
51000 RIJEKA**5 knjiga Mile Bogovića: Vinodol i njegova crkva****Petra Pende**
Rubeši 135
51215 KASTAV**Ivanka Mavrić**
Andrije Antića 5
51266 SELCE**Slavica Vuković Bačić**
Bujska 24
51000 RIJEKA**Ksenija Butković**
Podmurvice 46
51000 RIJEKA**Ivanka Pajnić**
Braće Žagar 12
51307 PREZID**5 knjiga Zlatka Moranjaka i Feruccia Burburana: Stadioni nogometne Hrvatske****Melita Šimić**
Medovčeva 25
51000 RIJEKA**Vlasta Šepić**
Bregi, Zvančići 54
51211 MATULJI**Iva Jakovčić**
Ivana Jakovčića 39
51262 KRALJEVICA**Kristian Starčić**
Franje Čandeka 40
(O.Š. Eugen Kumičić)
51000 RIJEKA**Aleksandar Kosanović**
Franje Račkog 13
51326 VRBOVSKO**5 knjiga Antoine de Saint Exeupery: Mići princ****Franka Haramija**
Cernik 30
51219 ČAVLE**Nada Drača**
Marohničeva 14
51000 RIJEKA**Vanda Škalamera**
Brseč 26
51417 MOŠČENIČKA
DRAGA**Branka Pleše**
Mladenčić 37
51216 VIŠKOVO**Ines Kovačević**
Stara Baška 171
51521 PUNAT**10 AUDIO CD****Ivanka Kriz**
Antona Muhvića 16
51303 PLEŠĆE**Mirjana Golob**
Šetalšte 13 divizije 6
51000 RIJEKA**Ivanka Randić**
Ričinska 11
51218 DRAŽICE**Dana Krčmar**
Belobrajci 4
51214 TRIBALJ**Dragica Ravnić**
26 divizije 18
51415 LOVRAN**Danijela Šegulja**
Spinčići 25
51215 KASTAV**Ivanka Štajner**
Liburnijska ulica 46
51414 IČIĆI**Gordana Tomljanović**
Franje Čandeka 34
51000 RIJEKA**Bojana Marin Trlin**
Giuseppa Carabina 11
51000 RIJEKA**Astrid Krmpotić**
Blažiči 39
51216 VIŠKOVO**Rješenja traženih pojmova iz prošlog 58. broja ZIP-a:****KAMENI MLIN ZA
MASLINE – TOŠ,
MASLINA – ULIKA,
NARODNA NOŠNJA
DUBAŠNICE –
ČRLJENICA, DIO TOŠA
– PIJAT, UPRAVITELJ
TOŠA – TOŠAR,
TRADICIONALNI VRČ
OD PEČENE GLINE –
BUKALETA****Rješenja traženih pojmova i vašu adresu (najjeftinije na dopisnici), pošaljite (ili osobno donesite)****najkasnije do 12. listopada 2022. na adresu:**Primorsko-goranska županija, Magazin „Zeleno i plavo“ (za nagradnu križaljku), Adamićeva 10, 51000 Rijeka
Izvlačenje dobitnika bit će u srijedu 12. listopada 2022. na Kanalu RI u emisiji „Od mora do gorja – Županijske teme“, a rezultate objavljujemo u sljedećem broju.**Nagrade za točne odgovore iz broja 59. ZIP-a:**

3 ručka/večere za dvije osobe u konobi „Ribica“ na Kantridi

3 poklon paketa trgovine slastica „Vilma“

3 poklon paketa PGŽ

10 knjiga Ante Maletić: Skica za portret Marka Antuna de Dominisa

5 knjiga Ante Dragić: Pomorsko gospodarstvo Hrvatske XX. stoljeća

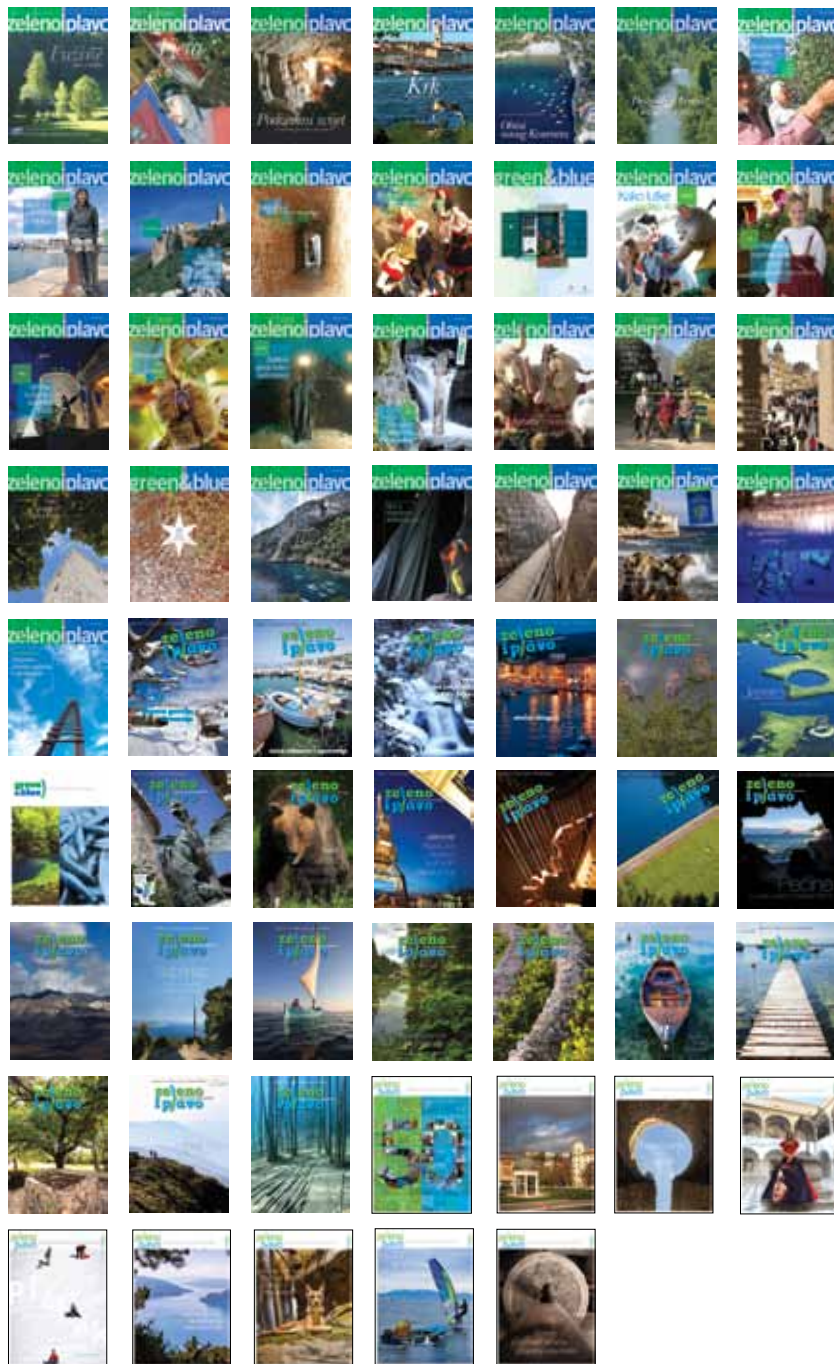
5 knjiga zbornik radova Eugen Kumičić: Sto godina poslije

5 knjiga Sorte vinove loze Hrvatskog primorja

5 knjiga Zlatka Moranjaka i Feruccia Burburana: Ulicama Rijeckim lutam

5 majica sa logom PGŽ

10 audio CD-a

Predbilježi se i besplatno primaj poštom magazin Primorsko-goranske županije **zeleno i plavo**
• info@pgz.hr • www.pgz.hr • tel: 051 / 351 612**zeleno
plavo****ISSN 1845-5220
Izlazi 3 puta godišnje
Godina XVIII
Broj 59.
Srpanj 2022.**Idući broj magazina
"Zeleno i plavo"
izlazi listopadu/
studenom 2022.**Izdavač:**
Primorsko-goranska
županija,
Adamićeva 10, Rijeka
info@pgz.hr
www.pgz.hr
tel: 051 / 351 612**Za izdavača:**
Zlatko Komadina**Odgovorna urednica:**
Ermina Duraj**Glavni urednik:**
Dragan Ogurlić**Autori tekstova:**
Dragan Ogurlić
Anto Ravlić
Walter Salković
Kristian Sirotić
Zdravko Kleva
Bojan Purić
Hrvoje Hodak
Slavica Kleva
Martina Frka Milotić
Gordana Begić
Rajna Miloš
Ermina Duraj**Fotografije:**
Petar Fabijan
Rino Gropuzzo
Walter Salković
Martina Frka Milotić
Anto Ravlić
Walter Salković
Marijan Milotić
Bojan Purić
Marija Kordić
Dominik Buš
Robi Sablić
JU Priroda
Institut Plavi svijet
Arhiva ZIP**Naslovnica:**
Bojan Šenkinc**Križaljka:**
Vladimir Šagadin**Likovno
oblikovanje:**
Ivica Oreb**Tisak i produkcija:**
Novi list, Rijeka**Naklada:**
15.000

Republika Hrvatska

Primorsko-goranska županija

Adamićeva 10,
51000 Rijeka
T ++385 51 351-600
F ++385 51 212-948
info@pgz.hr
www.pgz.hr

Župan:
Zlatko Komadina

Zamjenici župana:
Marina Medarić
Vojko Braut
Petar Mamula

**Predsjednik
Županijske skupštine:**
Marko Boras Mandić

Opći podaci

Ukupno stanovništvo
266.503

Najviše stanovnika
Grad Rijeka • 108.622

Općina Viškovo • 14.445

Najmanje stanovnika
Općina Brod Moravice
667

Gradova
14

Općina
22

Naselja
510

Naselja bez stanovnika
42

Površina kopna
3.588 km²

Dužina morske obale
1235 km

Najveći otoci
Cres i Krk • 40.578 ha

Najmanji otok
Boljkovac (Rab) • 0,11 ha

Najviše naselje
Begovo Razdolje
- 1.060 m.n.v.

Najviši planinski vrh
Kula - Bjelolasica
- 1.534 m.n.v.

Infrastruktura

Ceste: 3.490 km

Željeznice: 135,5 km

Luke: 101

Zračne luke: 4

Općina
Viškovo

Vožišće 3,
51216 Viškovo
T +385 51 503 770
F +385 51 257 521
pisarnica@opcina-viskovo.hr
www.opcina-viskovo.hr
Načelnica: Sanja Udović
Predsjednik Vijeća: Bojan Kurelić

Općina
Klana

Klana 33,
51217 Klana
T +385 51 808 205
F +385 51 808 708
procelnik@klana.hr
www.klana.hr
Načelnica: Željka Šarčević Grgić
Predsjednik Vijeća: Dušan Štemberger

Općina
Jelenje

Dražičkih boraca 64,
51218 Jelenje
T +385 51 208 080
F +385 51 208 090
pisarnica@jelenje.hr
robert@jelenje.hr
www.jelenje.hr
Načelnik: Robert Marčelja
Predsjednik Vijeća: Dino Piljić

Grad
Čabar

Narodnog oslobođenja 2,
51306 Čabar
T +385 51 829 490
F +385 51 821 137
info@cabar.hr
www.cabar.hr
Gradonačelnik: Antonio Dražović
Predsjednica Vijeća: Marija Gašpar

Grad
Delnice

Trg 138. brigade HV 4,
51300 Delnice
T +385 51 812 055
F +385 51 812 037
gradonaclnelnica@delnice.hr
www.delnice.hr
Gradonačelnica: Katarina Mihelčić
Predsjednica Vijeća: Ivana Pečnik Kastner

Općina
Matulji

Trg Maršala Tita 11,
51211 Matulji
T +385 51 274 114
F +385 51 401 469
opcina.matulji@ri.htnet.hr
www.matulji.hr
Načelnik: Vedran Kinkela
Predsjednik Vijeća: Slobodan Juračić

Grad
Kastav

Zakona kastafskega 3,
51215 Kastav
T +385 51 691 452
F +385 51 691 454
info@kastav.hr
www.kastav.hr
Gradonačelnik: Matej Mostarac
Predsjednica Vijeća: Mirela Smojver

Grad
Opatija

Maršala Tita 3,
51410 Opatija
T +385 51 701 322
F +385 51 680 114
gradonaclnelnik@opatija.hr
www.opatija.hr
GGradonačelnik: Fernando Kirigin
Predsjednica Vijeća: Neva Slani

Općina
Čavle

Čavja 31,
51219 Čavle
T +385 51 208 310
F +385 51 208 311
opcina@cavle.hr
www.cavle.hr
Načelnica: Ivana Cvitan Polić
Predsjednik Vijeća: Norbert Mavrinac

Općina
Lovran

Šetaliste maršala Tita 41,
51415 Lovran
T +385 51 291 045
F +385 51 294 862
opcina.lovrana@ri.ht.hr
www.opcinalovran.hr
Načelnik: Bojan Simonić
Predsjednik Vijeća: Sanjin Sirotinjak

Općina
Mošćenička
Draga

Trg slobode 7,
51417 Mošćenička Draga
T +385 51 737 621
F +385 51 737 210
info@moscenicka-draga.hr
www.moscenicka-draga.hr
Načelnik: Rikardo Staraj
Predsjednik Vijeća: Ivan Galović

Grad
Rijeka

Korzo 16,
51000 Rijeka
T +385 51 209 333
F +385 51 209 334
ured-gradar@rijeka.hr
www.rijeka.hr
Gradonačelnik: Marko Filipović
Predsjednica Vijeća: Ana Trošelj

Grad
Cres

Creskog statuta 15,
51557 Cres
T +385 51 661 950
F +385 51 571 331
grad@cres.hr
www.cres.hr
Gradonačelnik: Marin Gregorović
Predsjednica Vijeća:
Natalija Marelić Tumaliuan

Grad
Mali Lošinj

Riva lošinjskih kapetana 7,
51550 Mali Lošinj
T +385 51 231 056
F +385 51 232 307
gradonaclnelnica@mali-lošinj.hr
www.mali-lošinj.hr
Gradonačelnik: Robert Anton Kraljić
Predsjednik Vijeća: Dubravko Devčić

Općina Malinska
- Dubašnica

Lina Bolmarčića 22,
51511 Malinska
T +385 51 750 500
F +385 51 750 510
info@malinska.hr
www.malinska.hr
Načelnik: Robert Anton Kraljić
Predsjednica Vijeća: Mirjana Marsić

Općina
Omišalj

Prikešte 13,
51513 Omišalj
T +385 51 661 970
F +385 51 661 982
opcina@omisalj.hr
www.omisalj.hr
Načelnica: Mirela Ahmetović
Predsjednica Vijeća: Dunja Mihelec

Grad
Krk

Trg bana Josipa Jelačića 2,
51500 Krk
T +385 51 401 111
F +385 51 221 126
grad-krk@ri.t-com.hr
www.grad-krk.hr
Gradonačelnik: Darijo Vasilčić
Predsjednik Vijeća: Nikša Franov

Grad
Kraljevica

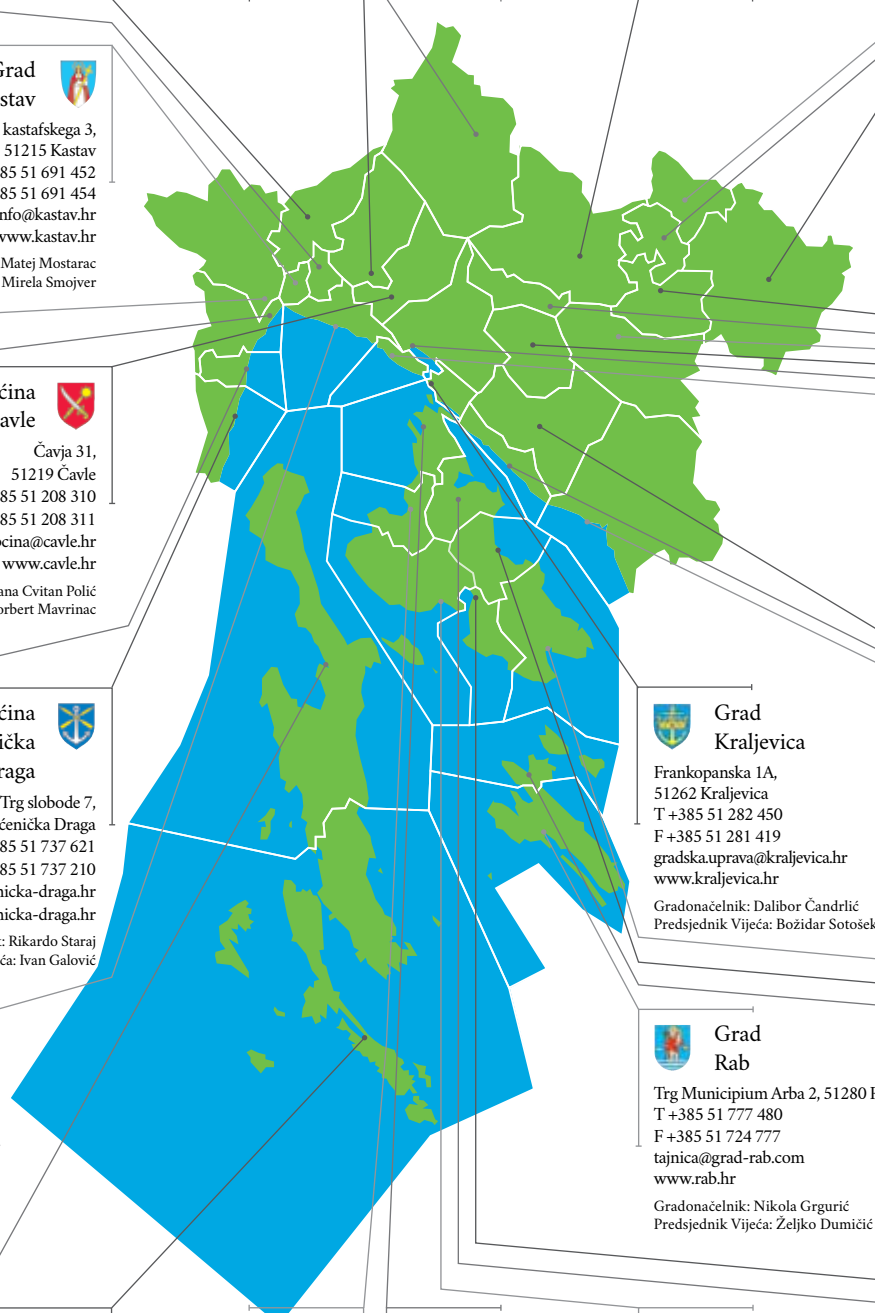

Frankopanska 1A,
51262 Kraljevica
T +385 51 282 450
F +385 51 281 419
gradskauprava@kraljevica.hr
www.kraljevica.hr
Gradonačelnik: Dalibor Čandrić
Predsjednik Vijeća: Božidar Sotošek

Grad
Rab

Trg Municipium Arba 2, 51280 Rab
T +385 51 777 480
F +385 51 724 777
tajnica@grad-rab.com
www.rab.hr
Gradonačelnik: Nikola Grgurić
Predsjednik Vijeća: Željko Dumičić

Županijski upravni odjeli:

Općina Brod Moravice

Stjepana Radića 1,
51312 Brod Moravice
T +385 51 817 180
F +385 51 817 002
opcina@brodmoravice.hr
www.brodmoravice.hr

Načelnik: Mario Šutej
Predsjednik Vijeća: Davor Delač

Općina Skrad

Josipa Blaževića-Blaža 8,
51311 Skrad
T +385 51 810 620
F +385 51 810 680
opcina.skrad@rit-com.hr
www.skrad.hr

Načelnik: Damir Grgurić
Predsjednica Vijeća: Natali Ribić

Grad Vrbovsko

Ulica hrvatskih branitelja 1,
51326 Vrbovsko
T +385 51 875 115
F +385 51 875 148
marina.tonkovic@vrbovsko.hr
www.vrbovsko.hr

Gradonačelnik: Dražen Mufić
Predsjednica Vijeća: Jasna Božić

Općina Rava Gora

Ivana Gorana Kovačića 177,
51314 Rava Gora
T +385 51 829 450
F +385 51 829 460
opcina-rava-gora@rit-com.hr
www.ravnagora.hr

Načelnik: Mišel Šćuka
Predsjednik Vijeća: Ivica Janes

Općina Lokve

Šetaliste Golubinjak 6,
51316 Lokve
T +385 51 831 255
F +385 51 508 077
opcina@lokve.hr
www.lokve.hr

Načelnik: Toni Štimac
Predsjednica Vijeća: Sandra Okanović

Općina Mrkopalj

Stari kraj 3,
51315 Mrkopalj
T +385 51 833 131
F +385 51 833 101
opcina@mrkopalj.hr
www.mrkopalj.hr

Načelnik: Josip Brozović
Predsjednica Vijeća: Helena Crnković

Općina Kostrena

Sv. Lucija 38,
51221 Kostrena
T +385 51 209 000
F +385 51 289 400
kostrena@kostrena.hr
www.kostrena.hr

Načelnik: Dražen Vranić
Predsjednik Vijeća: Dražen Soldan

Grad Bakar

Primorje 39,
51222 Bakar
T +385 51 455 710
F +385 51 455 741
gradonačelnik@bakar.hr
www.bakar.hr

Gradonačelnik: Tomislav Klarić
Predsjednik Vijeća: Milan Rončević

Općina Fužine

Dr. Franje Račkog 19,
51322 Fužine
T +385 51 829 510
F +385 51 835 768
opcina-fuzine@rit-com.hr
www.fuzine.hr

Načelnik: David Bregovac
Predsjednik Vijeća: Valentin Crljenko

Grad Novi Vinodolski

Trg Vinodolskog zakona 1,
51250 Novi Vinodolski
T +385 51 554 360
F +385 51 554 374
tomislav.cvitkovic@novi-vinodolski.hr
www.novi-vinodolski.hr

Gradonačelnik: Tomislav Cvitković
Predsjednik Vijeća: Neven Pavelić

Grad Crikvenica

Kralja Tomislava 85,
51260 Crikvenica
T +385 51 455 400
F +385 51 242 009
info@crikvenica.hr
www.crikvenica.hr

Gradonačelnik: Damir Rukavina
Predsjednica Vijeća: Vesna Car Samsa

Općina Vinodolska

Bribir 34,
51253 Bribir
T +385 51 422 540
F +385 51 248 007
pravna@vinodol.hr
www.vinodol.hr

Načelnik: Daniel Grbić
Predsjednik Vijeća: Dean Barac

Općina Lopar

Lopar 289 A,
51281 Lopar
T +385 51 775 593
F +385 51 775 597
info@opcina.lopar.hr
www.opcina-lopar.hr

Načelnik: Zdenko Jakuc
Predsjednik Vijeća: Damir Paparić

Općina Vrbnik

Trg Škujica 7,
51516 Vrbnik
T +385 51 857 099
F +385 51 857 310
info@opcina-vrbnik.hr
www.opcina-vrbnik.hr

Načelnik: Dragan Zahija
Predsjednik Vijeća: Ivan Juranić

Općina Baška

Palada 88,
51523 Baška
T +385 51 750 550
F +385 51 750 560
opcina-baska@rit-com.hr
www.baska.hr

Načelnik: Toni Juranić
Predsjednica Vijeća: Tanja Grlj

Općina Dobrinj

Dobrinj 103,
51514 Dobrinj
T +385 51 848 344
F +385 51 848 141
opcina-dobrinj@rit-com.hr
www.dobrinj.hr

Načelnik: Neven Komadina
Predsjednik Vijeća: Ivan Šamanić

Općina Punat

Novi put 2,
51521 Punat
T +385 51 854 140
F +385 51 854 840
opcina@punat.hr
www.punat.hr

Načelnik: Daniel Strčić
Predsjednik Vijeća: Goran Gržančić

Radi lakšeg ažuriranja molimo prijaviti svaku promjenu prikazanih podataka u Općinama i Gradovima s područja PGŽ na tel. 051/351-612

Ured Županije

Adamićeva 10/V, Rijeka
T ++385 51 351-612
F ++385 51 351 613
ured.zupanije@pgz.hr, skupstina@pgz.hr
Pročelnik: Goran Petrc

Upravni odjel za proračun, financije i nabavu

Slogin kula 2/IV, Rijeka
T ++385 51 351-672
F ++385 51 351-673
proracun@pgz.hr, financije@pgz.hr
Pročelnik: Krešimir Parat

Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša

Riva 10/I, Rijeka
T ++385 51 351-202
F ++385 51 351-203
graditeljstvo@pgz.hr
Pročelnica: Koraljka Vahtar-Jurković

Upravni odjel za zdravstvo

Slogin kula 2/II, Rijeka
T ++385 51 351-922
F ++385 51 351-923
zdravstvo@pgz.hr
Pročelnica: Đulijka Malatestinić

Upravni odjel za odgoj i obrazovanje

Slogin kula 2/I, Rijeka
T ++385 51 351-882
F ++385 51 351-883
obrazovanje@pgz.hr
Pročelnica: Edita Stilin

Upravni odjel za opću upravu i upravljanje imovinom

Slogin kula 2/V, Rijeka
T ++385 51 351-822
F ++385 51 351-803
imovina@pgz.hr
Privremena pročelnica: Branka Mimica

Upravni odjel za pomorsko dobro, promet i veze

Slogin kula 2/VI, Rijeka
T ++385 51 351-952
F ++385 51 351-953
pomorstvo@pgz.hr
Privremeni pročelnik: Zlatan Marunić

Upravni odjel za turizam, poduzetništvo i ruralni razvoj

Slogin kula 2/II, Rijeka
T ++385 51 351-260
F ++385 51 351-263
gospodarstvo@pgz.hr
Privremeni pročelnik: Mladen Brajan

Upravni odjel za regionalni razvoj, infrastrukturu i upravljanje projektima

Adamićeva 10/III, Rijeka
T ++385 51 351-900
F ++385 51 351-909
razvoj@pgz.hr
Pročelnik: Ljudevit Krpan

Upravni odjel za socijalnu politiku i mlade

Slogin kula 2/I, Rijeka
T ++385 51 351-920
F ++385 51 351-935
socijalna.skrb@pgz.hr
Pročelnica: Dragica Marač

Upravni odjel za kulture, sport i tehničku kulturu

Ciottina 17b/1, Rijeka
T ++385 51 351-881
F ++385 51 351-802
kultura@pgz.hr, sport@pgz.hr
Pročelnica: Sonja Šišić

Ustanove u kulturi i javne ustanove PGŽ

Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja

Muzejski trg 1, 51000 Rijeka
T ++385 51 553 667, 553 666
F ++385 51 213 578
pomorski-povijesni-muzej@rit-com.hr
www.ppmhp.hr
Ravnateljica: Nikolina Radić Štivic

Prirodoslovni muzej Rijeka

Lorenzov prolaz 1, 51000 Rijeka
T ++385 51 553-669 • F ++385 51 553-669
info@prirodoslovni.com
www.prirodoslovni.com
Ravnateljica: Željka Modrić Surina

Ustanova Ivan Matetić Ronjgov

Ronjgi 1, 51516 Viškovo
T ++385 51 257-340 • F ++385 51 503-790
ustanova@rit-com.hr
www.ustanova-ronjgov.hr
Ravnatelj: Darko Čargonja

Javna ustanova Priroda Ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode u PGŽ

Grivica 4, 51000 Rijeka
T ++385 51 352-400 • F 00385-51-352-401
info@ju-priroda.hr
www.ju-priroda.hr
Ravnateljica: Irena Jurić

Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije

Splitska 2/II, Rijeka
T ++385 51 351 772 • F ++385 51 212 436
zavod@pgz.hr
www.zavod.pgz.hr
Ravnatelj: Adam Butigan

Prirodoslovne zanimljivosti brda Kamenjak

Kamenjak je ucrtan u prostorne planove u svojstvu posebnog prirodnog rezervata

Tekst i foto: mr.sc. Marko Randić,
Javna ustanova „Priroda“

Kamenjak iznad Grobničkog polja je vrlo slikovito strmo stjenovito brdo (čak možemo reći minijaturna planina!) koje su otkrili filmski snimatelji Winnetoua, a koje krajobraznim kontrastima cvjetnih livada u podnožju, raznolikim šumskim pokrivačem na strmim padinama i ispranim kamenitim liticama grebena privlači pažnju ma s koje strane ga promatrali. Vršni greben Kamenjaka razdijeljen je u nekoliko impresivnih stjenovitih glavica od kojih je planinarima najzanimljivija sama vršna glavica (Vela Kamičina) s najvišim vrhom koji se izdiže 838 m iznad razine mora. Sportske penjače privlači okomita litica jugoistočnog vrha – Mala Kamičina (768 m) koja je vrlo pogodna kao penjačko vježbalište.

Botaničare i ljubitelje raritetne flore također mogu privući mnogi zanimljivi detalji – cvjetna polja narcisa na travnjacima Za Kameni dolci, prelijepa velecjetna sasa (o kojoj je bilo riječi 57. broju Zeleno i plavo) i endemična cjelolatična žutilovka, koja je, kao i sasa, zapažena Natura 2000 vrsta. Biljni svijet vršnog grebena isprepliće se sa stijenama pa se ondje nalaze rariteti kao što su tisa, trajnozeleni grm jakoga mirisa – planinska somina, planinski božur, imela i lipove šumice

Cvjetna polja narcisa na travnjacima Za Kameni dolci

Mala Kamičina, najimpresivnija stijena Kamenjaka, omiljeno alpinističko penjalište

koje rastu u vrlo negostoljubivim uvjetima škrapa i rastrganih vapnenačkih blokova. U prirodoslovno neobično zanimljivoj ponikvi na sjeverozapadnom dijelu grebena svoje je zaklonište našla bogata reliktna šumska zajednica crnoga i običnoga graba. Fauna je također osobita. Uz endemičnog krškog puha i pticu planinsku bjeloguzu, zabilježene su tipične vrste viših krških predjela.

Pri penjanju kamenitim predjelima Kamenjaka treba biti oprezan zbog brojnih poskoka. Nerijetko u ove krajeve znade zaći smeđi medvjed. Kao posebnu zanimljivost geološke baštine, treba istaknuti divovske odvaljene vapnenačke gromade koje su se u nekim davnim odsječcima geološke prošlosti odlomile od matičnih litica i skotrljale u podnožje pa ondje i danas stoje. Kamenjak sa svojim travnatim dijelovima u podnožju možemo smatrati sastavnim dijelom prirodoslovno iznimno vrijednog i važnog biološkog koridora koji se proteže od planine Obruč prema Malom Platku, Veloj Pliši, Gornjem Jelenju i dalje prema planini Tuhobič. Brojne prirodoslovne vrijednosti svrstavaju Kamenjak u područja predložena za zaštitu zbog čega je ucrtan u prostorne planove u svojstvu posebnog prirodnog rezervata.